

مزگینی بهی نووسینی مهتتا

مهتتا یه کیک بوو له دوانزه قوتابیه که یه مهسیح. زۆریه ی نهو رووداوانه ی باسی ده کات به چاوی خۆی بینویه تی. جووله که یه کی باجگر بوو به لام دوا ی باوه ره پینانی وازی له کاره که یه هیناو دوا ی عیسا که وت. به یارمه تی، رۆحی پیرۆز ئهم په رتوو که یه نووسییه وه. میژووی نووسیینه وه ی دیار نییه، به لام مه زنده ده کری به (60-65) ز. له سه ده ی دووه می زاینیه وه، نووسراوه که یه مهتتا له پیشه وه ی هه موو نووسراوه کانی په یمانی نوێ دانراوه. ئه مهش له بهر دوو هۆ:

1- به پرد داده نری له نیوان په یمانی کۆن و په یمانی نوێ، هه ر له سه ره تا وه ره چه له کی عیسا ده گه ر ئیتیه وه بو ئیراهیم داود.

2- سه ره تا باوه رداران زۆریه یان جووله که بوون، ئهم نووسراوه ش ئاراسته ی نه وان کراوه. ئه مهش به شیوه یه کی ئاشکرا ده رده که وی له به کاره پینانی هه ندی زاراوه که له لای جووله که کان نامۆ نه بوون، وهک: پادشاهیتی ئاسمان، شاری پادشای مه زن (قودس)، هه روه ها هه ولتی داوه تیشک بخته سه ر نه و لایه نه ی ژبانی عیسا که هه موو پیشینییه کانی په یمانی کۆن ده رباره ی مه سیح له م هاتۆته دی. سه لماندویه تی عیسا مه سیحه، نه و پادشایه ی جووله که کان چاوه رپیان ده کرد تا له ژێر ده ستی رزگاریان بکات. به لام که هات زۆریه ی جووله که کان باوه رپیان پی نه کردو ده ستیان له کوشتنیدا هه بوو.

باوکی یاقوب بوو، یاقوب باوکی
یههوزا براکانی بوو،³ یههوزا باوکی
فارس و زارح بوو که سامار دایکیانه،
فارس باوکی هه سرون بوو،
هه سرون باوکی ئارام بوو.⁴ ئارام

1
ئه مهش ناوی نه و که سه نه ن که ده بنه
پشت بو عیسا ی * مه سیحی * رۆله ی
داود * رۆله ی ئیراهیم *.² ئیراهیم
باوکی ئیسحاق بوو، ئیسحاق

سادوق باوکی ئەخیم بوو، ئەخیم باوکی ئەلیود بوو،¹⁵ ئەلیود باوکی ئەلیعازر بوو، ئەلیعازر باوکی مەتان بوو، مەتان باوکی یاقوب بوو،¹⁶ یاقوب باوکی یوسفی دەزگیرانی مریهەم بوو، ئەو مریهەمی عیسی لى بوو، که بەمەسیح ناودەبرى.

¹⁷ زمارەى نەوەکان لەئێبراهیمەوہ بو داود چوارده نەون، لەداودەوہ بو راپپچکردنیان بەرەو بابل دیسان چوارده نەون، ھەرەوہا لەراپپچکردنیان بو بابل تا عیسا چوارده نەون.

لەدايک بوونی عیسا

¹⁸ لەدايک بوونی عیسا بەم شێوەیە بوو: لەکاتی کدا مریهەم دەزگیرانی یوسف بوو، پێش ئەوہی بگۆزێریتەوہ، بەھۆی رۆحی پیرۆز سکی پرپوو.¹⁹ یوسفی دەزگیرانی کورپکی چاگبوو نەبویست ئابرووی ببات، بیریاریدا بەنھێنی وازی لى بھێتیت.²⁰ کاتی بیری لەمە دەکردەوہ، فریشتەییەکی خوداوەند لەخەودا بوی دەرکەوت و پئی ووت: (ئەى یوسفى کورى داود، مەترسە لەوہى مریهەم بھیتیت، چونکە

باوکی عەمیناداب بوو، عەمیناداب باوکی نەحشون بوو، نەحشون باوکی سەلمون بوو،⁵ سەلمون باوکی بوغەز بوو کہ راحاب* دایکیتی، بوغەز باوکی عوبەید بوو کہ راعوس دایکیتی، عوبید باوکی یەسا بوو،⁶ یەسا باوکی داودی پادشا بوو.

داود باوکی سلیمان بوو لەو ژنەى کہ ژنى ئوريا بوو،⁷ سلیمان باوکی رەحەبەعام بوو، رەحەبەعام باوکی ئەبیا بوو، ئەبیا باوکی ئاسا بوو،⁸ ئاسا باوکی یەھوشافات بوو، یەھوشافات باوکی یورام بوو، یورام باوکی عەزەبیا بوو،⁹ عەزەبیا باوکی یوسام بوو، یوسام باوکی ئاحاز بوو، ئاحاز باوکی حەزقییا بوو،¹⁰ حەزقییا باوکی مەنەسا بوو، مەنەسا باوکی ئامۆن بوو، ئامۆن باوکی یووشیا بوو،¹¹ یووشیا باوکی یەکنیاو خوشک و براکانی بوو، لەکاتی راپپچکردنیان بەرەو بابل.

¹² دواى راپپچکردنیان بو بابل، یەکنیا باوکی شالیتیل بوو، شالیتیل باوکی زەربابل بوو،¹³ زەربابل باوکی ئەبیهود بوو، ئەبیهود باوکی ئەلیاقیم بوو، ئەلیاقیم باوکی عازور بوو،¹⁴ عازور باوکی سادوق بوو،

بيني، هاتووين كړنوشي بۆ بيهين.)³
 كاتى هيرژدسى* پادشا ئەمهى
 بيست، په شوځاو ههموو قودس
 له گهلى په شوځا. ⁴ هەرچی سەرۆك
 كاهينه كان و مامۆستايانى شهريعت
 هه بوو ههموى كۆ كردهوه، لىي
 پرسين: (نایا مهسح له كوى له دايك
 دهییت؟) ⁵ وه لا میان دایه وه:
 (له بهیت له حم* له یه هودیا، چونكه
 پیغمبر ناواى نووسیوه: ⁶ {توش
 ئەى بهیت له حمى خاكى یه هودیا
 كه مژ نیت له اشاره كانى ديكه
 یه هودیا، چونكه تیاتدا دادوهرت
 دهرده كهویت، گهلى ئیسرايیلیم بۆ
 بهرپوه دهبات. {

⁷ دواى ئەمه هيرژدس بهنهنى
 ئەستیره ناسه كانى بانگكردو له باره
 كاتى دهر كهوتنى ئەو ئەستیره به
 ليكۆلینه وهى له گهلى كردن، ⁸ ئینجا
 ناردنى بۆ بهیت له حم، پى ووتن:
 (برۆن، باش بگهړین كاتى
 منداله كه تان دژزه وه، هه واتم بدنه
 تاكو منیش بيم و كړنوشي بۆ بيهم.)⁹
 دواى ئەوهى قسهى پادشايان بيست
 ئەويان به جى هيشت، هه مان
 ئەستیره له رۆژه لات بينى بوويان،
 ديسان دهر كهوت، پيشيان كهوت و

ئوهوى ئەو سكى پى هه به له رۆحى
 پيرۆزه. ²¹ كورپكى دهییت ناوى
 دهییت عيسا، چونكه گه له كهى
 رزگار ده كات له گونا هه كانيان) ²²
 ئەمانه ههموى روويدا، تاكو ئەوهى
 خودا وهند له سه زمانى پیغمبرى
 خوى رايگه ياند بيته دى: ²³ {ئا
 ئەوه تا كچيک سكى پر دهییت،
 كورپكى دهییت ناوى دهنرى
 (عه مانۆ ئیل) واته خودا له گه لمانه. {
²⁴ كاتى يوسف خه بهرى بووه وه،
 ئەوهى فريشته كهى خودا وهند
 فه رمانى پيدا كردى، هه ستاو
 دهر گيرانه كهى هينايه لای خوى ²⁵
 بى ئەوهى له گه لى جووت بیست تا
 له دايك بوونى منداله كه، كاتى
 له دايك بوو ناوى نا عيسا.

دیدهنى ئەستیره ناسه كان

2

دواى له دايك بوونى عيسا
 له بهیت له حمى یه هودیا* له سه رده مى
 هيرژدسى پادشا، هه ندی ئەستیره ناس
 له رۆژه لات هه هاتنه قودس، ²
 پرسيان: (پادشای له دايك بووى
 جووله كه له كویه؟ ئیمه
 له رۆژه لات هه ئەستیره هى ئەومان

تاوه‌کو ئه‌وه‌ی خوداوه‌ند له‌سه‌ر
 زمانی پیغه‌مبه‌ر ووتویه‌تی بیته‌دی: }
 رۆل‌ه‌ی خۆم له‌میسره‌وه
 بانگ‌کردوه‌وه. {

¹⁶ کاتی هیرۆدس هه‌ستی
 به‌وه‌کرد ئه‌ستیره‌ناسه‌کان گالته‌یان
 پێ‌کردوه‌وه تووره‌بوو، هه‌ستا
 به‌کوشتی هه‌موو مندالانی شاری
 به‌یت‌له‌حمو ده‌وروبه‌ری له‌دوو سال
 به‌ره‌و خوارتر، به‌پێی ئه‌و کاته‌ی
 له‌ئه‌ستیره‌ناسه‌کانه‌وه‌ پێی ووترا‌بوو.
¹⁷ به‌مه‌ش ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر زمانی
 پیغه‌مبه‌ر ئیرمیا* ووتراوه‌ هاته‌دی: ¹⁸

{ له‌شاری رامه‌وه‌ هاوار دئه‌بیستری،
 گریان و شیوه‌نیکی زۆر، راحیل* بۆ
 منداله‌کانی ده‌گری. رازی نیسه
 سه‌ره‌خۆشی لی‌بکری چونکه
 منداله‌کانی نه‌ماون. }

گه‌رانه‌وه‌ بۆ شاری ناسره

¹⁹ کاتی هیرۆدس مرد،
 فریشته‌یه‌ک له‌لایه‌ن خوداوه‌نده‌وه
 چوه‌وه‌ خه‌وی یوسف له‌میسر، ²⁰ پێی
 ووت: (هه‌سته، منداله‌که‌و دایکی

هات له‌سه‌ر ئه‌و شوینه‌ی منداله‌که‌ی
 لی‌بوو راوه‌ستا. ¹⁰ کاتی ئه‌ستیره‌که‌یان
 بینی، زۆر شادومان بوون، ¹¹ چونه
 ژوروه‌وه، منداله‌که‌و مریه‌می
 دایکیان بینی، دانه‌وین و کرپوشیان بۆ
 بردو گه‌نجینه‌کانیان کرده‌وه‌وه
 زێرو بخوردو مورپان* پێشکەش
 کرد. ¹² ئینجا خودا له‌خه‌ودا
 ئه‌ستیره‌ناسه‌کانی ئاگادار کرده‌وه
 نه‌گه‌رپینه‌وه‌ لای هیرۆدس، ئه‌وسا
 ئه‌وانیش به‌رپێگایه‌کی دیکه‌ گه‌رانه‌وه
 بۆ وولاتی خویان.

هه‌لاتن به‌ره‌و میسر

¹³ دوا‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌وان رۆیشتن،
 فریشته‌یه‌کی خوداوه‌ند له‌خه‌وا
 به‌یوسفی ووت: (هه‌سته منداله‌که‌و
 دایکی بیه‌و رابکه‌ بۆ میسر، له‌وی‌به
 هه‌تا فه‌رمانی گه‌رانه‌وه‌ت پێ‌ده‌ده‌م،
 چونکه‌ هیرۆدس ده‌گه‌ری به‌شوین
 منداله‌که‌ تا بیکوژی.) ¹⁴ یوسفیش
 هه‌ستا و له‌هه‌مان شه‌ودا منداله‌که‌و
 دایکی بردو به‌ره‌و میسر رۆیشت.
¹⁵ له‌وی‌مایه‌وه‌ تا هیرۆدس مرد،

* راحیل: یه‌کیکه‌ له‌ژنه‌کانی حه‌زرتی یاقوب، دایکی یوسف و بنیامینه، لیره‌دا هێمایه‌ بۆ
 دایکه‌ بنیامینه‌کان.

لهتووکی ووشتر چنرا بوو، ناوقه دی بهپشتیتیکي چهرم ده بهست، خواردینشی بریتی بوو له کولله و ههنگوینی کیوی. ⁵ خه لکی قودسو ناوچه ی به هودیاو دپیه کانی نزیك ئوردن ده هاتن بۆ لای و ⁶ له سههر دهستی دانیان به گونا هه کانیان ده ناو له پرووباری ئوردن له ئاو هه لده کیشران.

⁷ یه حیا که بیینی زۆر له فه رسیه کان* و سه دوقیه کان دین بۆ له ئاو هه لکیشان، پیتی ووتن: (ئه ی بیچوه ماران، کی ئاگاداری کردن له دهست تووره یی داهاتوو هه لپین؟ ⁸

با به رووبوومتان هه بی شایانی تۆ به کردن بی. ⁹ به خو تان مه لپین: ئیبراهیم باو کمانه، پیتان بلیم خودا توانای هه یه له م بهردانه نه وه بۆ ئیبراهیم دروست بکات. ¹⁰ ئه وه تا ته ور خراوه ته سه ر قه دی دارو هه ر داریک به رووبوومی چاک نه دات، ده برپته وه و فری ده درپته ناو ئاگر. ¹¹ من بۆ تۆ به ک کردن له ئاو هه لتانده کیشم*، به لام ئه وه ی دوای من دیت، له من به توانا تره، من شایانی ئه وه نیم ته نانه ت پیتا وه کانیشی بۆ هه لگرم. ئه وه

بگه رپته وه بۆ ئیسرائیل، ئه وانه ی هه ولتی کوشتیان ده دا مردن. ²¹ ئه ویش هه ستا، منداله که و دایکی گه رانده وه بۆ ئیسرائیل. ²² به لام کاتی یوسف بیستی ئه رخیا لوس له شوینی هیرۆدسی باوکی حوکمه رانه له ناوچه ی به هودیا، ترسا پروا بۆ ئه وی. ئینجا له خه ودا پیتی نیشان درا پروا بۆ ناوچه ی جه لیل*. ²³ له وی گه بیشته شاریک به ناوی ناسیره، تیایدا نیشته جی بوو. به مهش ئه وه ی له سه ر زمانی پیغمه بران ووتراوه ها ته دی: { به ناسیره یی ناو ده بری. }

حه زه تی یه حیا

3

هه ر له و ماو به ده دا، یه حیا ی خه لک له ئاو هه لکیش، له ده هشتی به هودیا ده رکه وت و مزگینی ووشه ی خودای ده دا، ² ده بووت: (تۆ به* بکه ن، چونکه پادشاهیتی ئاسمان نزیك بۆ ته وه.) ³ ئه م یه حیا یه ش ئه وه یه که له سه ر زمانی پیغمه به ر ئه شعا* ده رباره ی ووتراوه: { ده نگیک له ده هشت و ده ر بانگه واز ده کات، رینگا بۆ خودا وه ند ئاماده بکه ن، ری پره وی ریک بجه ن. } ⁴ به رگی یه حیا

له‌رۆحی پیرۆزو له‌ئاگر

هه‌لتانده‌کیشیت. ¹² شه‌نی خووی

به‌ده‌سته‌وه ده‌گریت و کاو دانه‌وێله

له‌یه‌ک جیا ده‌کاته‌وه، دانه‌وێله

له‌عه‌مباردا کۆده‌کاته‌وه و کایه‌کەش

به‌ ئاگری ده‌سووتیی کوزانه‌وی بۆ

نییه.

له‌ئاوه‌ئکیشانی عیسا

¹³ ئینجا عیسا له‌ئاوچه‌ی

جهل‌یل‌ه‌وه بۆ سه‌ر رووباری ئوردن

هات، تاله‌سه‌ر ده‌ستی یه‌حیا

له‌ئاوه‌ئکیشیت. ¹⁴ به‌لام یه‌حیا

به‌رامبه‌ر ئه‌م کاره‌ راوه‌ستا و وتی:

(من پیرۆستیم به‌وه‌یه له‌سه‌ر ده‌ستی

تۆدا له‌ئاوه‌ئکیشیت، که‌چی تۆ

دیت بۆ لای من؟) ¹⁵ عیسا وه‌لامی

دایه‌وه: (با ئیستا ئه‌مه‌ بییت، تاهه‌موو

راست و دروستیه‌ک بیته‌دی.) ئینجا

یه‌حیا قبولی کرد. ¹⁶ کاتی عیسا

له‌ئاوه‌ئکیشی‌راو له‌ئاوه‌که‌

به‌رزبووه‌وه، ئاسمان کرایه‌وه و رۆحی

خودا له‌شیۆه‌ی کۆتریک

هاته‌خواره‌وه بۆی و له‌سه‌ری

نیشته‌وه، ¹⁷ ئینجا ده‌نگیک له‌ئاسمانه‌وه

هات، و وتی: (ئه‌مه‌ رۆله‌ی

خۆشه‌ویسته‌مه ئه‌وه‌ی زۆر پێی

دلشادم.)

تاقی کردنه‌وی عیسا

4

عیسا به‌هۆی رۆحی پیرۆزه‌وه براهه

ده‌شت و ده‌ر، تاکو شه‌یتان* تاقی

بکاته‌وه. ² دوا‌ی ئه‌وه‌ی چل رۆزو

چل شه‌و به‌رۆزو بوو، برسی بوو. ³

تاقی که‌روه هاته‌ پێشه‌وه، پێی ووت:

(ئه‌گه‌ر تۆ رۆله‌ی خودای* به‌و

به‌ردانه‌ بلێ بێن به‌ نان.) ⁴ عیسا

وه‌لامی دایه‌وه و وتی: (له‌کتییی

پیرۆز نووسراوه: {مروڤ ته‌نها به‌ نان

ناژی، به‌لکو به‌هه‌موو ووشه‌یه‌ک که‌

له‌ده‌می خوداوه دیته‌ده‌ر.}) ⁵ ئینجا

له‌لایه‌ن شه‌یتانه‌وه به‌ره‌و شاری پیرۆز

برا، له‌قه‌راغی سه‌ربانی په‌رستگا*

رایگرت و ⁶ پێی ووت: (ئه‌گه‌ر تۆ

رۆله‌ی خودای لێه‌وه خۆت هه‌لده

خواره‌وه. چونکه‌ نووسراوه: {فه‌رمان

ده‌دات به‌فه‌رشته‌کانی ئاگادارت بن و

له‌سه‌ر ده‌ستیان هه‌لتگرن نه‌وه‌ک پیت

به‌ر به‌ردی بکه‌وی.}) ⁷ عیسا پێی

ووت: (هه‌روه‌ها نووسراوه: {

خوداوه‌ند خودات تاقی مه‌که‌روه‌ه.})

⁸ دیسان له‌لایه‌ن شه‌یتانه‌وه براهه‌ سه‌ر

لووتکه‌ی شاخیکی زۆر به‌رزو

له تاریکی دانیشتون، پرووناکیه کی مهزنیان بینی، هه موو ئهوانه ی له ژیر سیبهری مردنا دانیشتون پرووناکیان لی هه لهات.}

¹⁷ لهو کاته دا عیسا دهستی کرد به مزگینی دانو دهیووت: (تۆبه بکهن، چونکه پادشاهیته ئاسمان نزیك بۆتهوه.)

عیسا قوتابیه کانی هه ئده بژیری

¹⁸ کاتی عیسا به که ناری ده ریاجه ی جه لیلدا* ده رۆیشت، دوو برای بینی، شه معون که پیی دهووترا په ترۆس له گهل نه ندراس، تۆریان فری دده دایه ناو ده ریا، ئیشیان راوه ماسی بوو. ¹⁹ پیی ووتن: (وه رن دوام کهون، ده تانکه م بهراو کهری مرۆف.) ²⁰ دهست به جی تۆره کانیان به جی هیشته و دوا ی کهوتن. ²¹ که لهوی تی په ری، دوو برای تری بینی، یاقویی کوری زه بیدی و یۆحه ننا ی برای، له به له می کدا له گهل زه بیدی باو کیان تۆره کانیان چاک

هه موو مهزنیته ی پادشاهیته جیهانی پیشانداو ⁹ پیی ووت (هه موو ئه مانته پیی دده دم گهر سه ردانویتی و کر نۆشم بۆ بهری.) ¹⁰ لی ره دا عیسا پیی ووت: (ئه ی شه ی تان لیم دوور که وه، چونکه نووسراوه: } بۆ خودا وه ند خودات کر نۆش به ره و ته نها ئه و به ره سته {) ¹¹ دوا ی ئه مه شه ی تان وازی لی هی نا، ئینجا چهن د فری شته یه ک هاتن بۆ لای و ده ستیان کرد به خزمه تکردنی.

مزگینی دان له ناوچه ی جه لیل

¹² کاتی عیسا بیستی یه حیا گیراوه، گه راپه وه بۆ ناوچه ی جه لیل. ¹³ لهوی شاری ناسیره ی به جی هیشته و له شاری که فه ر نا حوم که که و تۆته سه ر ده ریاجه له سنووری زه بولون و نه فتالیم* نیشته جی بوو، ¹⁴ تا ووته ی پیغه مبه ر ئه شعیا بیته دی که ده لئی: ¹⁵ {ئه ی ناوچه ی زه بولون و نه فتالیم، ئه ی ناوچه ی سه ر که ناری ده ریاجه و پشتی رووباری ئوردن، ئه ی ناوچه ی جه لیلی نا جووله که، ¹⁶ ئه و گه له ی

* زه بولون و نه فتالیم: دوو ناوچه ی بچوو کن ده که ونه باکووری فه له ستین و رۆژئاوای ده ریاجه ی جه لیل، به ناوی دووان له کوره کانی هه زه ته ی یاقوب ناو نراون

به فیتر کردن میان و ووتسی: (3)
 خۆزگه ده خوازری به وانه ی هه ژاران
 له رۆح، چونکه پادشاهی ئاسمان بۆ
 ئەوانه. (4) خۆزگه ده خوازری به
 لیبه باره کان، چونکه دلنه وایی
 ده کرین. (5) خۆزگه ده خوازری به
 دلنه ره مه کان، چونکه زهوی بۆ
 ئەوان به میرات ده میتتهوه. (6)
 خۆزگه ده خوازری به برسی و تینهو کان
 بۆ راست و دروستی، چونکه تیتر
 ده بن. (7) خۆزگه ده خوازری به دل پر
 له به زه بیه کان، چونکه بهر به زه بی
 ده کهون. (8) خۆزگه ده خوازری به
 دلپاکه کان، چونکه خودا ده بینن. (9)
 خۆزگه ده خوازری به ناشتی خوازان،
 چونکه به پرۆله ی خودا ناو ده برین. (10)
 خۆزگه ده خوازری به چه و سیتراوان
 له پیناوی راست و دروستی* چونکه
 پادشاهی ئاسمان بۆ ئەوانه. (11)
 خۆزگه ده خوازری پیتان، کاتی
 خه لکی جنیوتان پی ده ده و
 ده تانچه و سیننه وه، له پیناوی من
 قسه ی خراپتان ده خه نه پال. (12)
 دلخۆش و شادومان بن، چونکه
 پاداشستان مه زنه له ئاسمان. ئاواش
 پیغه مبه رانیان پی ش ئیوه
 چه و ساندۆ ته وه!

ده کرده، ئەوانیشی بانگ کرد. (22)
 ده ست به جی به له مه که و باو کیان
 به جی هیشته و دوا ی که و تن.

عیسا خه لکی فیتر ده کات

عیسا به هه موو ناو چه ی
 جهلیدا ده گه را، له که نیشته کانیان
 فیتری ده کردن و مزگیتی پادشاهی
 ده دانسی و هه موو نه خۆشی و ده ریکی
 له ناو خه لکدا چاره سه ر ده کرد. (24)
 به مه ده نگو یاسی عیسا گه یشته هه موو
 سوریا. چی نه خۆش و ده ردی گران
 هه بوو، به خۆره ها نازاره وه، ئەوانه ی
 رۆحی پیسیان تیدا بوو، هه ره وه
 فی داره کان و شهلو گۆجه کان
 هه موویان بۆ لای هیئاو
 چاکی کرد نه وه. (25) هه ره وه
 خه لکیکی زۆر که له ناو چه ی
 جهلیلو ده شاره که* و قودسو
 ناو چه ی یه هودیه و پشت ئوردنه وه
 هاتبوون هه موو دوا ی که و تن.

ووتاری سه ر چیا

5

عیسا که خه لکه که ی بینی، چه وه
 سه ر چیا، که دانیشته قوتایه کانی
 لئی نزیك بوونه وه. (2) ده ستی کرد

ته لاق

(³¹ دیسان ووتراره: } نهوهی ژنه‌کی ته لاق دهدات، با ته لاقنامه‌ی بداته دهست. } ³² به لام من پیتان ده لیم: نهوهی ژنه‌کی ته لاق دهدات بی هوی داوین پیسی وای لی ده کات داوین پیسی بکات. نهوش ته لاق دراوینک بهییت، نهوا داوین پیسی ده کات.

سویند خواردن

(³³ بیستوتانه له کوندا ووتراره: } پیچیه وانه‌ی سوینده کانت مه جولیره وه، به لکو په یمانت له گهل خوداوند بهر سه ر، } ³⁴ به لام من پیتان ده لیم: هه رگیز سویند مه خون، نه به ناسمان، چونکه ته ختی شاهانه‌ی خودایه، ³⁵ نه به زهوی، چونکه جیی بی دانانیتی، نه به قودس چونکه شاری پادشای مزنه، ³⁶ نه به سه ری خوت، چونکه توانای نهوت نییه، تالکی رهش یا سبی بکه‌یت. ³⁷ با قسه تان: به به لئی بیت گهر و ابوو، به نه خیر بیت گهر و انه بوو، له مه زیاتر له شه پیتانه وه یه.

تولسه ندن

یه که مجار براکته ناشت بکهر وه، نیسجا وه ره قوربانیه کته پیشککش بکه. ²⁵ ههروهه له گهل نهوه که سه‌ی نا کو که له گه‌لت، خیرا ناشت بهر وه، هه ره لهو کاته‌ی بهر پگاوون بو دادگا، نهوه که بتداته دهست دادپرسو دادپرسیش بتداته دهست پو لیس، پو لیسیش ره وانه‌ی به ندیخانته بکات. ²⁶ راستیت بی ده لیم: لهوی درناچی تا دوا پوول نه ده‌یتنه وه.

داوین پیسی

(²⁷ بیستوتانه ووتراره: } داوین پیسی مه که، } ²⁸ به لام من پیتان ده لیم: نهوهی به هه وه سه‌بازی سه‌یری نافرته‌تیکی کرد، نهوا له دلی خوی داوین پیسی له گهل کردووه. ²⁹ نه گهر چاوی راستت توشی گوناهی کردی دهری بهینه و فرپی بده، چاکتر وایه نه‌ندامیکی له‌شت نه‌میئی، لهوهی هه‌موو له‌شت بخریته دوزه‌خه وه. ³⁰ نه گهر دهستی راستت توشی گوناهی کردی، بی پر وه و فرپی بده، چاکتر وایه نه‌ندامیکی له‌شت نه‌میئی، لهوهی هه‌موو له‌شت بخریته دوزه‌خه وه.

ناکه‌ن؟⁴⁷ ته‌گهر ته‌نها پیش‌وازی‌تان
له‌براکانتان کرد، چ شتیکی مه‌زنتان
کردوو ه‌ئایا بت په‌رسته‌کانیش ه‌مه
ناکه‌ن؟⁴⁸ بویه راست و ته‌واو بن،
هه‌روه‌ک باوکی ئاسمانیتان راست و
ته‌واوه.

خیرکردن 6

(نه‌که‌ن له‌بهر چاوی خه‌لکی کاری
چاکه‌ بکه‌ن، به‌نیازی ه‌وهی بتانینن.
ه‌گینا پاداشتتانی نیسه‌ لای باوکی
ئاسمانیتان.

²گهر خیره‌کت کرد، زورنا
لی‌مه‌ده، وه‌ک دوروووه‌کان
له‌که‌نیش‌ت و سه‌ر شه‌قامه‌کان
ده‌یکه‌ن، تاخه‌لکی بیانینن و به‌شان و
باهویان هه‌لبه‌دن. راستیتان پی
ده‌لیم: به‌مه‌ ه‌ه‌وان پاداشتی خویان
وه‌رگرت. ³به‌لام تو که خیره‌کت
له‌گه‌ل یه‌کێ کرد، نه‌یه‌لیت ده‌ستی
راستت به‌چه‌پت بزانی. ⁴با
خیره‌که‌ت نه‌بینراو بیت ه‌وه‌ باوکه‌ت
که‌هه‌موو نه‌یه‌که‌ ده‌بینیت، ه‌وه
پاداشتت ده‌داته‌وه.

نوێژکردن

³⁸بیستوتانه ووتراوه: {چاو به
چاو، ددان به‌ ددان}. ³⁹به‌لام من
پیتان ده‌لیم: به‌ر به‌ره‌کانی خه‌راپه
مه‌که‌ن به‌خه‌راپه، ه‌وه‌ی کی‌شای به
روومه‌تی راستت، ه‌وه‌ی که‌شی بو
راگره. ⁴⁰ه‌وه‌ی ویستی کراسه‌که‌ت
بسات، چاکه‌ته‌که‌شی بده‌ری. ⁴¹

ه‌وه‌ی ناچاری کردی یه‌ک میل
له‌گه‌لی برۆیت، دوو میل له‌گه‌لی
برۆ. ⁴²ه‌وه‌ی داوای شتیکی
لی‌کردیت، بی‌ده‌ری. ه‌وه‌ی داوای
قه‌رزت لی‌ده‌کات مه‌ی گه‌رینه‌وه.

خۆشه‌ویستی دوژمنان

⁴³بیستوتانه ووتراوه: {ه‌وه‌ی
لیت نزیکه‌ خۆشت بوی، ه‌وه‌ی
دوژمنته‌ رقت لی‌ بیت}، ⁴⁴به‌لام من
پیتان ده‌لیم: دوژمنه‌کانتان
خۆش‌بوی و نوێژ بکه‌ن بو ه‌ه‌وانه‌ی
ده‌تانچه‌وسینه‌وه ⁴⁵به‌مه‌ ده‌بنه‌ رۆله‌ی
ه‌وه‌ باوکه‌تان که‌ له‌ئاسمانه‌، ه‌وه
خۆری خۆی به‌سه‌ر چاک و خه‌راپدا
هه‌لدینی و بارانی خۆی به‌سه‌ر
دادپه‌روه‌رو زۆرداریش ده‌بارینی. ⁴⁶

ه‌گهر هه‌ر ه‌ه‌وانه‌تان خۆش‌ویست که
ئیه‌ویان خۆش‌ده‌وی، چ پاداشتی
وه‌رده‌گرن؟ ئایا باجگه‌رانیش* ه‌مه

خه‌ره تاقی ک‌ردنه‌وه به‌لکو
 رزگارمان که له‌شه‌یتان. ¹⁴ گهر
 له‌هه‌له‌ی خه‌لکی خۆش بوون، ئە‌وا
 باوکی ئاسمانیان له‌هه‌له‌ کانتان خۆش
 ده‌ییت. ¹⁵ ئە‌گهر له‌هه‌له‌ی خه‌لکی
 خۆش نه‌بوون، ئە‌وا باوکیشتان
 له‌هه‌له‌ کانتان خۆش ناییت.

پۆژووگرتن

(¹⁶ کاتی به‌رۆژوو* ده‌بن،
 رووگرژ مه‌بن وه‌ک دوورپوه‌کان که
 رووگرژ ده‌که‌ن، بۆ ئە‌وه‌ی بۆ
 خه‌لکی ده‌رخه‌ن که به‌رۆژوون.
 راستیتان پی‌ ده‌لیم: ئە‌وانه پاداشتی
 خۆیان وه‌رگرتوه. ¹⁷ به‌لام تۆ که
 رۆژوو ده‌گری، دهمو چاوت بشۆ،
 بۆنی خۆش له‌سه‌رت بده، ¹⁸ هه‌تا بۆ
 خه‌لکی ده‌رنه‌که‌وی که به‌رۆژوویت،
 بۆ باوکی نه‌یبنراوت نه‌ییت، ئە‌و
 باوکه‌ی هه‌موو نه‌ییه‌ک ده‌یبنیت، ئە‌و
 پاداشتت ده‌داته‌وه.

که‌نجینه‌ی راسته‌قینه

(¹⁹ له‌سه‌ر زه‌وی سامان
 کۆمه‌که‌نه‌وه، که مۆریانه و ژه‌نگ
 خرابی ده‌که‌ن و دز به‌شوینی
 ده‌گه‌ری و ده‌یدزی. ²⁰ سامانتان له‌

(⁵ کاتی نوێژ* ده‌که‌ن وه‌ک
 دوورپوه‌کان مه‌بن که هه‌زده‌که‌ن به
 پی‌وه له‌که‌ن‌یشته‌کان و سووچی
 شه‌قامه‌کان نوێژ بکه‌ن تاخه‌لکی بیان
 بینن. راستیتان پی‌ ده‌لیم: به‌مه‌ ئە‌وان
 پاداشتی خۆیان وه‌رگرت. ⁶ به‌لام تۆ
 که نوێژ ده‌که‌ی، ده‌رگا له‌سه‌ر
 خۆت داخه، نوێژ بکه‌ بۆ باوکی
 نه‌یبنراوت، ئە‌و باوکه‌ی هه‌موو
 نه‌ییه‌ک ده‌یبنیت، ئە‌و پاداشتت
 ده‌داته‌وه.

(⁷ کاتی نوێژ ده‌که‌ن، ووشه‌کان
 ئە‌وه‌نده دووباره مه‌که‌نه‌وه، وه‌ک بت
 په‌رسته‌کان ده‌یکه‌ن، ئە‌وان وابیر
 ده‌که‌نه‌وه به‌دووباره ک‌ردنه‌وه، وه‌لام
 به‌ده‌ست ده‌هین. ⁸ وه‌ک ئە‌وان مه‌بن،
 چونکه باوکتان ده‌زانن پی‌وستیتان
 به‌چییه، پی‌ش ئە‌وه‌ی داوای
 لی‌بکه‌ن. ⁹ ده‌توانن ئە‌وه‌ها نوێژ
 بکه‌ن: (ئه‌ی باوکه‌مان له‌ئاسمان با
 ناوت پی‌رۆژ* ییت، ¹⁰ با پادشاهی تۆ
 ییت، باخواستت له‌سه‌ر زه‌وی په‌یره‌و
 بکری وه‌ک له‌ ئاسمان. ¹¹ نانی
 رۆژانه‌مان ئە‌مه‌رۆش بده‌ری. ¹² له
 گونا‌همان خۆش به، وه‌ک چۆن ئیمه
 له‌گونا‌هی ئە‌وانه خۆش ده‌بین، که
 خرابه‌مان به‌رامبه‌ر ده‌که‌ن. ¹³ مه‌مان

ئەوھش باوکی ئاسمانیتان بەخیری دەکات. ئایا ئیوھ لەو بالتندانە زیاترین؟²⁷ کۆ لەئیوھ گەر خەمی ئەمانەیی خوارد، دەتوانی یەك کاژیر لەژیانی زیاتر بکات.²⁸ بۆچی خەمی بەرگناھە؟ سەیری گۆلی کێلگە بکەن چۆن گەورە دەبێت، بی ئەوھیی هیلەك بێت و برپەسێت،²⁹ با پێتان بلیتم: تەنانەت سلیمانی داناش لەوپەڕی مەزنیدا وەك ئەو گولانەیی لەبەر نەکردووە.³⁰ گەر بێت و خودا گیای دەشت ناوھا پێوشی، ھەرچەندە ئەمەڕۆ ھەن و بەیانی تەنوریان پێ دادەخریت، ئایا ئیوھ ئەی کەم باوھەرنە، لەوان زیاتر نین تا پێشتەتان بکات؟³¹ خەم مەخۆن بلیتم: چی بھۆن؟ یان چی بھۆنەو؟ یان چی لەبەر بکەن؟³² ئەم شتانە ھەمووی بت پەرستان ھەولتی بۆ دەدەن. باوکی ئاسمانیتان دەزانن³³ پێوستیتان بەمانە ھەمووی ھەبە.

ئەوھش یەكەمجار داوای پادشاھیتی و راست و دروستی خودا بکەن، ئەوانی دیکەتان ھەمووی بۆ جی بەجی دەبی. ئەوھندە خەمی بەیانی مەخۆن،³⁴ چونکە بەیانی خەمی خۆی دەخوات و ھەر رۆژێك بەشی خۆی گێرگرفتی

ئاسمان کۆیکەنەو، کە مۆریانەو ژەنگ خرابی ناكاو دزیش بەشوینی ناگەری و نایدزی.²¹ چونکە سامانت لەکۆی بێت، دلپشت لەوی دەبێت. (چا و چرای لەشە، گەر چاوت ساغ بێت، ئەوا لەشت ھەمووی رپوناکە،²³ ئەگەر چاوت خراب بێت، ئەوا لەشت ھەمووی لەتاریکیدایە، بەلام گەر ئەو رپوناکییە تیاتدایە تارێك بی، ناخۆ دەبی چ تارێکیەك بێت.²⁴ کەس ناتوانی کۆیلەیی دوو گەورە بێت، یان رقی لەیەکیکیان دەبێت و ئەوھیی دیکەیی خۆش دەوێت یان دلسۆزی یەکیکیان دەبێت و ئەوھیی دیکە پشگۆی دەخات. ئیوھش ناتوانن کۆیلەیی پارەو خودا بن بەیەكەوھ.

خودا خەممان دەخوات

(بۆیە پێتان دەلیم: خەمی ژیانی خۆتان نەبێت، ئەوھندە خەمی خواردن و خواردنەوھ لەبەرکردن مەخۆن. ئایا ژیان لە خواردن زیاتر نییە؟ ئایا لەشتان لە جل و بەرگ گەرنگتر نییە؟²⁶ سەیری بالتندەیی ئاسمان بکەن. ناروینیی، دروینە ناکات، شت لەعەمبار کۆناکاتەوھ. لەگەل

هه‌یه.

بگه‌رین، ده‌دۆزنه‌وه. له‌ده‌رگا بده‌ن،
 لیتان ده‌کریتته‌وه.⁸ هه‌ر که‌سی داوا
 بکات، وه‌رده‌گری. نه‌وه‌ی
 ده‌گه‌ریت ده‌دۆزیتته‌وه. نه‌وه‌ش که
 له‌ده‌رگا ده‌دات، لیتی ده‌کریتته‌وه.⁹ چ
 مرۆڤیک له‌ئێڤه‌ گه‌ر منداڵه‌ که‌ی
 داوا‌ی نانی لی‌کرد، به‌ر‌دی
 ده‌داتی.¹⁰ یان داوا‌ی ماسی
 لی‌بکات، ماری ده‌داتی؟¹¹ گه‌ر
 ئێڤه‌ی خراب بزانی شتی باش
 به‌منداڵه‌ کانتان بده‌ن، ئایا ده‌بی
 باوکی ئاسمانیان چه‌ند شتی باشتر
 بدات به‌وانه‌ی داوا‌ی لی‌ده‌که‌ن.
¹² چۆن ده‌تان‌ه‌وی خه‌لکی
 هه‌لسوکه‌وتان له‌گه‌ل بکه‌ن،
 به‌هه‌مان شیوه‌ هه‌لسوکه‌وتیان له‌گه‌ل
 بکه‌ن ئا ئه‌مه‌یه‌ پوخته‌ی شه‌ریعت و
 فیرکردنی ییغه‌مبه‌ران.

ده‌رگای ته‌نگ

(¹³ له‌ ده‌رگای ته‌نگه‌وه برپۆنه
 ژووره‌وه، چونکه‌ نه‌وه‌ ده‌رگایه‌ی
 به‌ره‌وه‌ له‌ناو‌چوون ده‌روات، پانه‌وه
 رینگاکه‌ی به‌رینه‌وه‌ زۆریش لێیه‌وه
 ده‌چنه‌ ژووره‌وه.¹⁴ به‌لام ته‌نگترین
 ده‌رگاو ناره‌حه‌ترینیان، ده‌رگاو
 رینگای گه‌یشتنه‌ به‌ژیان، نه‌وانه‌ی رپی

خه‌لکی تاوانبار مه‌که‌ن

7

(خه‌لکی تاوانبار مه‌که‌ن تا تاوانبار
 نه‌کرین،² چونکه‌ به‌وه‌ شیوه‌یه‌ی
 خه‌لکی تاوانبار ده‌که‌ن ئێڤه‌ش
 تاوانبار ده‌کرین، به‌وه‌ پی‌وانه‌ی بو
 خه‌لکی ده‌پۆن، بو‌تان ده‌پۆنه‌وه.³
 بو‌چی سه‌رنج له‌پووشی ناو‌چاوی
 براهه‌ت ده‌ده‌یت، به‌لام ناگات
 له‌ته‌خته‌ داره‌که‌ی ناو‌چاوی خۆت
 نیسه‌؟⁴ یان چۆن به‌راهه‌ت ده‌لێیت:
 رپم بده‌ با نه‌وه‌ پووشه‌ له‌چاوت
 ده‌ر به‌ینم، له‌کاتی‌کدا ته‌خته‌ دارێک
 له‌چاوی خۆت‌دایه‌؟⁵ نه‌ی دو‌وروو
 یه‌که‌م جار ته‌خته‌ داره‌که‌ی ناو
 چاوت ده‌ر به‌ینه‌، تا باش ببینیت،
 نه‌وسا پووشی ناو‌چاوی براهه‌ت
 ده‌ر به‌ینه‌.⁶ شتی پیرۆز مه‌ده‌ن
 به‌سه‌گ، زی‌ریش‌تان فری مه‌ده‌نه
 به‌رده‌م به‌راز، نه‌وه‌ک به‌قاچی پی‌شیلی
 بکات و به‌سه‌رتان هه‌لگه‌ریتته‌وه‌وه
 پارچه‌ پارچه‌تان بکات.

داوا بکه‌ن، پیتان ده‌دری

(داوا بکه‌ن، پیتان ده‌دری.)

بی‌ده‌به‌ن زۆر که‌من.
 له‌و کاته‌دا پێیان ده‌لێم: من هه‌رگیز
 ئێه‌م نه‌ناسیوه‌، لێم دوور که‌ونه‌وه
 ئه‌ی به‌دکاران!

ناسین به‌به‌رووبووم

(¹⁵ ناگاداری پێغه‌مبه‌ره
 درۆزنه‌کان بن، ئه‌وان دێن بۆ لاتان،
 گورگن له‌پێستی مه‌ر،¹⁶ به‌لام
 به‌به‌رووبومیان بیان ناسن، ئایا درک
 تری ده‌گری یان حوش‌تر ئالووک
 هه‌نجیر ده‌گری؟¹⁷ هه‌موو داریکی
 باش به‌رووبومی باش ده‌دات. داری
 خراپیش به‌رووبومی خراپ.¹⁸
 داری باش به‌رووبومی خراپ
 نادات، هه‌روه‌ها داری خراپ
 به‌رووبومی باش نادات.¹⁹ هه‌ر
 داریک به‌رووبومی باش نه‌دات،
 ده‌برێته‌وه‌و فری ده‌درێته‌و ناو ناگر.
²⁰ که‌واته‌ ده‌توانن به‌ به‌رووبومیان
 بیانناسن.²¹ هه‌موو ئه‌وانه‌ی که
 ده‌لێن: خوداوه‌ند، خوداوه‌ند! ناچنه
 ناو پادشاهیتی ئاسمان، ئه‌وانه‌ نه‌بن که
 به‌خواستی باوکم ده‌که‌ن که
 له‌ئاسمانه‌.²² له‌پۆژی لی
 پرسینه‌وه‌دا، زۆر که‌س پێم ده‌لێن:
 خوداوه‌ند، خوداوه‌ند، ئایا به‌ناوی تۆ
 نه‌داوین، به‌ناوی تۆ پۆچی پێسمان
 ده‌رنه‌کرد، به‌ناوی تۆ زۆر کاری
 سه‌رسوهرپه‌نمان نه‌کرد؟²³ به‌لام

داناو گیل

(²⁴ ئه‌وه‌ی گوێی لهم ووتانه‌م
 ده‌ییت و هه‌ل‌سوکه‌وتی بی‌ده‌کات،
 وه‌ک پیاویکی دانا وایه‌ که‌ بناغی
 خانووه‌که‌ی له‌سه‌ر به‌رد دروست
 کردییت.²⁵ کاتی باران باری، لافاو
 هه‌ستا و ره‌شه‌با هات و له
 خانووه‌که‌ی‌دا، خانووه‌که‌ی
 نارووخیت، چونکه‌ له‌سه‌ر زه‌ویه‌کی
 به‌ردین دروستی کردوه‌.²⁶ ئه‌وه‌ش
 که‌ گوێی لهم ووتانه‌م ده‌ییت و
 هه‌ل‌سوکه‌وتی بی‌تاکات، له
 کابرایه‌کی گیل ده‌کات خانووه‌که‌ی
 له‌سه‌ر لم دروست کردییت،²⁷ کاتی
 باران باری و لافاو هه‌ستا و ره‌شه‌با
 هات و له‌ خانووه‌که‌ی‌دا،
 خانووه‌که‌ی ده‌رووخینی، به‌لام
 رووخانیکی چاک.)
²⁸ کاتی عیسا لهم ووتانه‌ ته‌واو
 بوو، خه‌لکه‌ که‌ له‌شێوه‌ی فی‌رکردنی
 زۆر سه‌رسام بوون،²⁹ چونکه‌ وه‌ک
 ده‌سه‌لاتدارێک فی‌ری ده‌کردن، نه‌ک
 وه‌ک مامۆستایانی شه‌ریعت.

ياکبوونه ووی نه خوشی گولی

8

کاتی عیسا له سهر چیا به هاته خواره وه، خه لکیکی زور دواي كهوتن. ² پیاوینك نه خوشی گولی هه بوو، هات کر نۆشی بو بردو ووتی: (گه ورم، گهر بته وی، ده توانی پاکم بکه یته وه.) ³ عیسا دهستی بو بردو دهستی لی داو ووتی: (من دمه وی، پاک به ره وه.) کابرا دهست به جی برینی پیوه نه ما. ⁴ عیسا پنی ووت: (ئاگاداره، به کس مه لی، به لکو برۆ خۆت نیشانی کاهین بدهو نه و قوربانیهی موسا فه رمانی داوه پيشکەشی بکه، با ئەمه بیته شایه تیه ک بۆ خه لکی.)

باوهری سه ره په لیک

کاتی عیسا چووه شاری که فه رناحوم، سه ره په لیک هات بو لای و لپی پارایه وه ووتی: ⁶ (گه ورم نیشکهریکم هه به، ئیفلیج بووه له ناو جیدا که وتوووه ئازاریکی زوری هه به؟) ⁷ عیسا پنی ووت: (وا له گه لت دیم چاکی ده که مه وه.) ⁸ سه ره په له که وه لامی دابه وه ووتی: (گه ورم من شایانی نه وه نیم خۆت

بیته ماله که م، به لکو ته نها ووشه به ک بلی نیشکهره که م چاک ده بیته وه. ⁹ چونکه منیش مرۆفیکم له ژیر ده سه لاتی له خۆم گه وهره تر، هه ره ها سه ربازیشم هه به له ژیر ده سه لاتی منن، به به کی بلیم: (برۆ)، ده روات، به وی که بلیم: (وه ره)، دیت، به کۆیله که شم بلیم: (نه وه بکه)، ده یکات.) ¹⁰ کاتی عیسا گۆی له مه بوو، به سه رسورمانه وه به وانیهی دواي که وتی، ووتی: (راستیتان پی ده لیم، له ئیسرائیله دا که سم نه دی باوهریکی مه زنی ناوای هه بیته. ¹¹ پیتان ده لیم: خه لکیکی زور له رۆژه لاتی و رۆژئاوا وه دینو له گه ل ئیبراهیم و ئیسحاق و یاقوب له ناو پادشاهیتی ئاسمان داده نیشن. ¹² به لام رۆله کانی پادشاهیتی* خویان، فری ده درینه تاریکی ده ره وه جا له ویته گریان و چرکه چرکی ددان.) ¹³ ئینجا عیسا به سه ره په له که ی ووت: (برۆ به پی باوهرت، با بۆت بی.) هه ره له و کاته دا له وی نیشکهره که ی چاک بو وه.

چاک کردنه وهی خه لکیکی زور

¹⁴ کاتی عیسا بو مالی په ترۆس

له قوتابيه كاني پيى ووت: (گهوره، ريگه م بده جاري بجم باو كم بنيژم.)
²² عيسا وه لامي دايه وه: (دوام كه وه،
 واز له مردووان بهينه مردووه كانيان
 بنيژن.)

عيسا ره شهباي هيمن دهكات

²³ نينجا عيسا سهر كه وته سهر
 به له ميك و قوتابيه كاني دواي كه وتن.
²⁴ له ناكاو ره شه بايه كي به هيژ
 هه لي كرده سهر دهر ياچه كه،
 نه وه ندهي نه مابوو شه پولي ناو
 به له مه كه نفروم بكات، به لام
 عيسا نو وستوو. ²⁵ قوتابيه كاني خيرا
 چوونه لاي، هه لايان ساندو ووتيان:
 (گهوره رزگار مان كه وا له ناو
 ده چين.) ²⁶ نه ويش پيى ووتن:
 (نهى كه م باوهرينه، بوچي
 دهر سن؟) نينجا هه ستا فه رمانى دا
 به ره شه باو دهر ياچه كه، هيمنى
 بالي كيشا به و ناوه دا. ²⁷ هه موو
 سه ريان سورماو ووتيان: (ئه مه چ
 مرؤ فيكه، وا ره شه باو دهر يا
 گوي رايه لي ده كه ن؟)

دهر كردنى رۇحي پيس

²⁸ كاتي عيسا گه يشته نه و به رى

چوو، خه سوي په ترؤسي بينى له ناو
 جيذا كه وتوو وه تاى لي هاتوو. ¹⁵
 عيسا ده ستي گرت، تايه كه ي نه ما.
 نيتز نه ويش هه ستاو ده ستي كرد
 به خزمه ت كر دنيان. ¹⁶ كاتي ئيواره
 داهات، خه لكى ژماره به كي زور
 شيتيان بو هينا، چي رۇحي پيس
 هه بوو تيايان به ووشه يه كه دهرى
 كرد. هه روه ها هه موو نه خو شه كاني
 ديكه شي چاك كرده وه. ¹⁷ تاكو
 نه وه ي له سهر زمانى پيغه مبه ر نه شعيا
 هاتوو بيته دي كه ده لي: {نهو
 دهر ده كاني لابردين و نه خو شه كاني
 هه لگرتين.}

نرخى دواي عيسا كه وتن

¹⁸ كاتي عيسا بينى خه لك يكي
 زور له ده وري كو بوونه ته وه
 فه رمانى دا به قوتابيه كاني تا به ر نه وه
 بو به رى نه و به رى دهر ياچه كه. ¹⁹
 يه كي له مامؤ ستايانى شه ريعه ت هاته
 پيشه وه ووتى: (مامؤ ستا بو كوي
 برؤيت دوات ده كه وم.) ²⁰ عيسا
 وه لامي دايه وه ووتى: (رپسوي
 كوني هه يه و بالنده كاني ناسمانيش
 هيلانه، به لام رولهي مرؤف، جيى نيه
 سه رى بخاته سهر.) ²¹ هه روه ها يه كي

عیسا، دواى ئەووى بینیان، داوايان
لى كورد ئاوايیه كهيان
به جى بهیلى.

چا كردهوى ئیفلجیك 9

ئینجا عیسا سواری به لهم بوو،
دهریاچه كهی بری و گهرايهوه بو
شاره كهی خوئی ﴿كه فهرانا حوم﴾.²
كابراهی كهی ئیفلجیان هینايه لای
به جیگه كهی بهوه، كاتى عیسا سه بری
باوه ریانى كرد، به كابراهی ووت:
(وورته به رزبى كورم، گوناهاه كانت
به خشراون).³ هندی له مامۆستایانى
شهریعت له دلى خویمان ووتیان:
(ئهمه كفر ده كات).⁴ عیسا زانى بیر
له چى ده كه نهوه و لى پرسین: (بو چى
له دلتان به خرايه بیر ده كه نهوه؟)⁵
كامیان ئاسانزه بووترى:
(گوناهاه كانت به خشران). یا خود
بووترى: (هستهو برۆ؟)⁶ به لام بو
ئهووى بزنان رۆلهی مرۆفه له سه
زهوى دهسه لاتی گونا به خشینى
ههیه. ئینجا به ئیفلجیه كهی ووت:
(هسته، جیگاكهت هه لگهرو
برۆرهوه بو مال).⁷ ئه ویش دهست
به جى ههستایه سه برى و به پى خوئی

دهریاچه كه، له شاری جهده رین
دوو پیاوی بینى رۆحی پیسیان تیدا
بوو، تازه له نیوان گۆره كانی
گۆرستان هاتسونه دهروه، ئەمانه
زۆر درنده بوون، تهنا ته كهس
نهیده توانی لهو ریگهیهوه پروات.²⁹
له ناكاو هاواریان كردو ووتیان:
(چیت لیمان دهوى، ئەهى عیساى
رۆلهی خودا؟ هاتووى بو ئیره پیش
كاتى خوئی، تا ئازارمان بدهى؟)³⁰
لهو نزیکانه رانه بهراز تىك ده له وه ران،
رۆحه پیسه كانی ناو دوو مرۆفه كه
لى پارانیهوه و پیسیان ووت: (ئه گه
دهرمان ده كهیت، بماننیره ناو ئەو
بهرازانهوه).³² ئه ویش پى ووتن:
(برۆن). ئەوانیش له مرۆفه كان
چوونه دهروهوه و چوونه ناو
بهرازه كانهوه، رانه بهرازه كه
له قه دپالتى گرده كهوه به رهوه
دهریاچه كه هه لدیزان و له ناو ئاوه كه
خنكان.³³ شوانه كان كاتى ئەمه بیان
بینى، خیرا رایان كرد بو ناو شار،
ئهووى بینیان له دوو پیاوه كهی
رۆحی پیسیان تیا بوو و له رانه
بهرازه كه، هه موویان بو خه لكى شار
گیراههوه.³⁴ ئه وه بوو شاره كه
هه مووی هاته دهروه بو بینیان

گوناھباران بۆ تۆبه کردن.)

له باره ی رۆژوووه

¹⁴ ئینجا قوتابیه کانی یه حیا له عیسا هاتنه پیشهوه و پرسه یاریان لیکرد:

(بۆچی ئیمه و فه ریسیه کان به رۆژوو ده بین، به لام قوتابیه کانت به رۆژوو نابن؟) ¹⁵ عیسا پێی ووتن: (ئایا خه لکی له شایدا شیوه ن ده که ن کاتی زاوا له نیوانیان بێت؟ به لام رۆژوانی دیت زاوا به رز ده کرێتهوه و له نیوانیان نامبێی، ئهوسا به رۆژوو ده بن. ¹⁶ هیچ کهسی کراسی کۆن به قوماشیکی تازه پینه ناکات، چونکه پارچه تازه که ده چیتهوه بهک و کراسه کۆنه که راده کیشیت و دراویه که خراپتر ده کات. ¹⁷ خه لکی مه ی تازه ناکه نه مهشکه ی کۆنه وه، ئه گینا مهشکه که ده درێ، مه یه کسه ده رژی و مهشکه کهش له ناو ده چی. به لکو مه ی تازه ده کرێته مهشکه ی تازه وه، تا مه یه که و مهشکه کهش به یه که وه پارێزراو بن.)

زیندووکردنه وی کچیک

¹⁸ له کاتی کدا عیسا ئه مانه ی ده ووت، یه کی له پیشه وایانی

به ره و مال گه راپه وه. ⁸ کاتی خه لکه که ئه مه یان بیهی، ترسان و ده ستیان کرد به ستایشی ئه و خودایه ی ئه م ده سه لاته ی داوه به مرۆف.

عیسا بۆ گوناھباران هاتوو

⁹ کاتی عیسا له وی تی ده پهری، باجگریکی دی ناوی مهتتا بوو، له سه ر شوینی باج وه رگرتن دانیشتیوو. پێی ووت: (دوام که وه.) ئه ویش هه ستاو دوا ی که ووت. ¹⁰ له کاتی کدا عیسا چوه و مالی مهتتا و له سه ر خوان دانیشت، زۆر له باجگره کان و گوناھباران هاتن و له سه ر خوان له گه ل عیسا و قوتابیه کانی دانیشتن. ¹¹ که فه ریسیه کان ئه مه یان بیهی، به قوتابیه کان یان ووت: (بۆچی مامۆستاتان له گه ل باجگرو گوناھباران داده نیشیت و نان ده خوات؟) ¹² کاتی عیسا گوتی له ووته کان یان بوو، ووتی: (مرۆفی له ش ساغ پتویستی به پزیشک نییه، به لکو نه خۆش. ¹³ برۆن و مانای ئه مه فیرین: {من داوی به زه یی ده که م نه ک قوربانی}، نه هاتووم بۆ بانگ کردنی ئه وانه ی خویان به چاک ده زانن، به لکو

چاگردنه‌وی دوو کویر

یو بردو ووتی: (کچه کهم نیستا مرد، به‌لام وهره دهستی لی بده، زیندوو ده‌بیته‌وه)،¹⁹ عیسا هه‌ستاو له‌گه‌ل قوتابیه‌کانی دوا‌ی پیاوه‌که کهوت.²⁰ ههر له‌وکاته‌دا ژنیگ که دوانزه سال بوو نه‌خوشی خوین لی‌چوونی هه‌بوو، له‌عیسا نزیگ بووه‌وو له‌دواوه دهستی بوو چمکی کراسه‌که‌ی بردو له‌دلی خویدا ووتی: ²¹ (نه‌گهر ته‌نهنه ده‌ست له‌جله‌کانیشی بدهم، چاک دهم‌وه).²² عیسا ناوری دایه‌وه بینی و ووتی: (کچه‌که، دلنیا‌به، باوه‌رت چاکی کردیته‌وه). ژنه‌که ده‌ست به‌جی چاک بووه‌وه.²³ کاتی عیسا چووه مالتی پیشه‌واکه، شیوه‌نکه‌ران و کۆمه‌لتی خه‌لکی بینی به‌یه‌کا دین و ده‌چن.²⁴ ووتی: (لاچن، کچه‌که نه‌مردوو، به‌لکو خه‌وتوو).²⁵ نه‌وانیش پی پیکه‌نین. کاتی خه‌لکه‌که‌ی کرده‌ده‌وه، هاته ژوروه‌وه ده‌ستی کچه‌که‌ی گرت، کچه‌هه‌ستایه‌سه‌ری. ²⁶ نه‌م هه‌واله له‌هه‌موو وولاتدا بلا‌بووه‌وه.

لائیگ ده‌که‌ویته‌ قسه‌کردن

که دوو کابراکه چوونه ده‌ره‌وه، چهنده‌که‌سیگ لالیکیان هینایانه‌لای، رۆحی پیسی تیا بوو.³² کاتی عیسا رۆحه‌ پیسه‌که‌ی لی‌ده‌ر کرد، لاله‌که‌ ده‌ستی کرد به‌قسه‌کردن. خه‌لکه‌که‌سه‌ریان سورماو ووتیان: (شتی وا به‌هیچ جوړیک له‌ئیسرائیلدا نه‌بینراوه).³⁴

که عیسا له‌وی رۆیشت، دوو کویر دوا‌ی کهوتن، هاواریان ده‌کردو ده‌یان ووت: (رۆله‌ی داود، به‌زه‌بیت پیمان‌بیته‌وه)²⁸ کاتی هاته ماله‌وه، ههر دووکیان هاتنه‌لای. عیسا لی پرسین: (ئیوه باوه‌رتان به‌وه‌هه‌یه‌من ده‌توانم نه‌مه‌بکه‌م؟) نه‌وانیش وه‌لامیان دایه‌وه: (به‌لی گه‌وره‌م).²⁹ نه‌ویش ده‌ستی هینا به‌چاویانداو ووتی: (بابۆتان بی، به‌پی باوه‌رتان).³⁰ ده‌ست به‌جی چاویان رووناکی تی‌که‌وت، عیسا پی راگه‌یاندن و ووتی: (ناگاداربن به‌کس مه‌لین).³¹ به‌لام نه‌وان رۆیشتو هه‌والیان له‌هه‌موو ناوچه‌که‌دا بلا‌و کردوه.

له‌گه‌ل ئه‌ندراوسی برای، یاقوبی کوری زه‌یدی و یۆحه‌ننای برای.³ فیلپیۆس و برتۆلماوس، تۆماو مه‌تتای باجگر، یاقوبی کوری حه‌ل‌فاو ته‌داوس،⁴ شه‌معونی قانه‌وی و یه‌هوزای ئه‌سخه‌ریوتی ئه‌وه‌ی عیسی‌ی به‌ده‌سته‌وه‌دا.

عیسا نیراوه‌کانی ده‌نیریت

⁵عیسا ئه‌مانه‌ی ناردو ووتی: (ئهو ریڭه‌یه‌ مه‌گرن که به‌ناو ناجووله‌کاندا ده‌روات، مه‌چنه‌ شاری سامریه‌کان*،⁶ به‌لکو به‌تایه‌تی برۆنه‌ لای مه‌ره‌ وون بووه‌کانی مالتی ئیسرائیل.⁷ کاتی ده‌چن ئه‌م په‌یامه‌ رابگه‌ینن: (پادشاهیتی ئاسمان نریک بو‌ته‌وه‌).⁸ نه‌خۆش چاک بکه‌نه‌وه‌، مردوو زیندوو بکه‌نه‌وه‌، گه‌روگولی پاک بکه‌نه‌وه‌، رۆحه‌ پیسه‌کان ده‌ربکه‌ن. به‌خۆرای وه‌رتان گرتووه‌ به‌خۆرای بی‌ده‌ن.⁹ زیرو زیو و مس له‌گه‌ل خۆتان هه‌ل مه‌گرن،¹⁰ توره‌که‌ له‌گه‌ل خۆتان هه‌ل مه‌گرن، دوو کراسو دوو پیلارو گوچان مه‌به‌ن، چونکه‌ ئیشکه‌ر شایانی ئه‌وه‌یه‌ خۆراکی خۆی بدریتی.¹¹ ده‌چنه‌ هه‌ر شارو لادییه‌ک، بگه‌رین به‌شوین

به‌لام فه‌ریسیه‌کان ووتیان: (رۆحی پیس به‌هیزی سه‌روکی رۆحه‌ پیسه‌کان ده‌رده‌کات).

دروینه‌ی زۆرو کریکاری که‌م

³⁵عیسا به‌شارو لادیکان ده‌گه‌را، له‌ که‌نیشته‌کان خه‌لکی فیرده‌کردو مزگی‌نی پادشاهیتی ئاسمانی راده‌گه‌یاند. هه‌موو ده‌ردو نه‌خۆشیه‌کی چاک ده‌کرده‌وه‌.³⁶ کاتی خه‌لکه‌که‌ی ده‌بینی به‌زه‌یی پێاندا ده‌هاته‌وه‌، چونکه‌ په‌رێشانو ده‌ربه‌ده‌ر بوون، وه‌ک مه‌ری بی‌ شووان بوون.³⁷ جا به‌ قوتابیه‌کانی ووت: (دروینه‌ زۆره‌، کریکار که‌مه‌.³⁸ که‌واته‌ نوێژ بکه‌ن تا خوداوه‌ندی دروینه‌ کریکار بو‌ دروینه‌که‌ی بنیریت.)

بانگ‌کردنی دوانزه‌ نیراوه‌که‌

10

ئینجا دوانزه‌ قوتابیه‌که‌ی* بانگ کرد، ده‌سه‌لاتی دانی‌ تا رۆحه‌ پیسه‌کان ده‌ربکه‌ن و هه‌موو نه‌خۆشی و ده‌ردیک چاک بکه‌نه‌وه‌.² ناوی دوانزه‌ نیراوه‌که‌ش* ئه‌مه‌یه‌: شه‌معون که‌ به‌ په‌ترۆس ناوده‌برا

به‌ده‌سته‌وه، گوی مه‌ده‌نه ئه‌وه‌ی
چۆن قسه بکه‌ن یان چی بلین،
چونکه له‌وکاته‌دا پیتان ده‌ووتری
چی بلین. ²⁰ ئیوه خۆتان قسه
ناکه‌ن، به‌لکو رۆحی باوکتانه
به‌هۆی ئیوه‌وه قسه ده‌کات. ²¹ برا،
برای خۆی ده‌دا به‌ده‌سته‌وه بو
مردن، باوک مندالی خۆی. مندالان
له‌باوک و دایک هه‌لده‌گه‌رینه‌وه‌و
ده‌یانکوژن. ²² خه‌لکی رقیان لیتان
ده‌بی له‌به‌ر ناوی من، به‌لام ئه‌وه‌ی
تاکۆتایی خۆی راگری، ئه‌وه
رژگاری ده‌بیست. ²³ که له‌شاری
ده‌تان چه‌وسینه‌وه، راکه‌ن بو
شاریکی دیکه. راستیتان بی‌ده‌لیم:
شاره‌کانی ئیسراییل ته‌واو ناکه‌ن
پیش هاتنه‌وه‌ی رۆله‌ی مرۆڤ.

مه‌ترسن

(²⁴ قوتایی له‌مامۆستا که‌ی به‌رزتر
نیسه‌و کۆیله‌ش له‌گه‌وره‌که‌ی به‌رزتر
نیسه. ²⁵ به‌سه‌ قوتایی وه‌ک
مامۆستا که‌ی بیست و کۆیله‌ش وه‌ک
گه‌وره‌که‌ی بیست. گه‌ر خاوه‌ن مالیان
به‌به‌عه‌زبول* ناوبردیست ئاخۆ
ده‌بی چی به‌ئهن‌دامانی مالله‌که‌ی
بووتری؟ ²⁶ له‌وان مه‌ترسن، چونکه

ئه‌وانه‌ی شایانی ئیوه‌بن، له‌وه‌ی
بمینه‌وه هه‌تا کاتی رۆیشنتان دیت.
¹² که چوونه مالیک سلایان
لی بکه‌ن. ¹³ نه‌گه‌ر هاتوو ئه‌و مالله
به‌راستی شایانی ئه‌وه بوون، با
ناشتیتان بچیته‌ ناویانه‌وه نه‌گه‌ر شایانی
ئه‌وه نه‌بوون، با ناشتیتان بگه‌ریته‌وه
بو خۆتان. ¹⁴ گه‌ر یه‌کیک پیشوازی
لی نه‌کردن، یان گویی لی نه‌گرتن،
ئیوه‌ش که له‌و مالو شاره
ده‌چنه‌ده‌وه‌وه، تۆزی پیتان بته‌کین.
¹⁵ راستیتان بی‌ده‌لیم: له‌رۆزی
لپیرسینه‌وه‌دا، دۆخی شاری
سه‌دوم و عه‌موره* باشتر ده‌بی له‌و
شاره.

چه‌وسانه‌وه‌ی داها‌توو

(¹⁶ من ئیوه وه‌ک به‌رخ به‌ناو
گورگدا ده‌نیتم، جا دانابن وه‌ک
مار، نه‌رمونیان بن وه‌ک کۆتر. ¹⁷
ئاگادار بن، خه‌لکی ده‌تان ده‌نه
ده‌ست دادگا، له‌که‌نیشته‌کانی‌اندا
به‌قامچی لیتان ده‌ده‌ن، ¹⁸ له‌پیتاوی
من ده‌برینه‌ به‌رده‌م دادوه‌رو
پادشاکان، ئه‌مه‌ش ده‌بیته‌ شایه‌تیه‌ک
بو من، لای جووله‌که‌وه
میلله‌تانیش. ¹⁹ کاتی ده‌تانه‌ده‌ن

بۆ ئەو ھەي ئاشتی بېنمە سەر زەوی،
 نەھاتووم بۆ ھینانی ئاشتی، بەلکو
 شمشیر! ³⁵ من ھاتووم بۆ ئەو ھەي
 ناکوکی بچەمە نیوان، باوک و کور،
 کچ و دایک، بووک و خەسوور. ³⁶ نا
 بەم جوړە مروؤ دوزمینی
 خانەوادە کە ی خوئی دەبیت.

³⁷ ئەو ھەي دایک و باوک ی لەمن
 زیاتر خوئووست، شایانی من نییە.
 ئەو ھەي کور ی ان کچی لەمن زیاتر
 خوئووست، شایانی من نییە. ³⁸

ئەو ھەي خاچە کە ی ھەلنەگری و دوام
 نە کەویت، شایانی من نییە. ³⁹ ئەو ھەي
 خوئی بەژیان ی ھەو بەستیتتەو،
 دەیدۆرپینی، ئەو ھەي ژیان ی خوئی
 لەپیناوی من بدۆرپینی، دەبیاتەو. ⁴⁰
 ئەو ھەي پیشوازی لەئێو بەکات، ئەو
 پیشوازی لەمن بەکات، ئەو
 پیشوازی لەو دەکات کە منی
 ناردوو. ⁴¹ ئەو ھەي پیشوازی
 لەپێغەمبەریک بەکات، لەبەر ئەو ھەي
 پێغەمبەر، ئەو پاداشتی پێغەمبەریک
 وەردەگریت. ئەو ھەي پیشوازی
 لەمروؤیک ی چاک بەکات، ئەو
 پاداشتی مروؤیک ی چاک وەردەگریت.
⁴² ھەر کە سیکیش جامی ئاوی سارد

ھیچ شتیکی شاراو ھە نییە
 دەرنە کەویت و ھیچ نھیکە نییە
 ئاشکرا نھیت. ²⁷ ئەو ھەي لە تاریکیدا
 پیتانی دەلیم، لەرووناکیدا بیلینەو،
 ئەو ھەي بەچرپە گویتان لی دەبی،
 بەدەنگی بەرز لەسەر یانان
 رای بگەینن. ²⁸ مەترسن لەوانە ی
 دەتان کوژن بە لەشو ناتوانن
 دەروونتان بکوژن، بەلکو ترستان
 لەو ھەي کە دەتوانی لەشو دەروون
 بەیە کەو ھە دەدۆزە خدا لەناو بەری. ²⁹
 ئایا دوو چۆلە کە نافرۆشن بە یەک
 فەلس؟ کەچی لە گەل ئەو ھەشدا، یەکی
 لەوانە بەبی خواستی باوکتان
 ناکەویتە سەر زەوی. ³⁰ ئێو تەنەت
 قژی سەریشتان ژمیراوە. ³¹ کەواتە
 مەترسن، ئێو زۆر لەچۆلە کە
 بەنرخۆن. ³² ئەو ھەي دام پیادەنی
 بەرامبەر بەخەلکی، منیش دانی پیا
 دەنیم بەرامبەر بەباوکم، ئەو ھەي کە
 لەئاسمانە. ³³ بەلام ئەو ھەي نکۆلیم
 لیدەکات بەرامبەر بەخەلکی، منیش
 نکۆلی لیدەکەم بەرامبەر باوکم،
 ئەو ھەي کە لەئاسمانە.

ئاشتی نا بەلکو شمشیر

(³⁴ لەو باوەردا نەبن من ھاتووم

لهبارهی یه حیاهه بۆ خه لکه که،
 ووتی: (بۆ بینینی چی چوونه بیابان؟
 بۆ بینینی قامیشیک که با
 دهی جوتینیتهوه؟⁸ نهی بۆ بینینی چی
 چوون؟ بۆ بینینی مرۆفیک که بهرگی
 نایابی له بهر بی؟ نهوه تان نهوانه
 بهرگی نایاب له بهر ده کهن، وان
 له کۆشکی پادشاکان.⁹ نهی بۆ چی
 چوونه دهره وه؟ بۆ بینینی
 پیغه مبه ریک؟ به لای من پیتان ده لیم،
 به لکو مه زنت له پیغه مبه ر.¹⁰ نه مه
 نهوه به که دهر به ره ی نو سراوه: }
 نهوه تا من نیراوی خۆم له پشته وه
 دهنیرم نهوه ی رینگات بۆ ئاماده
 ده کات. }¹¹ راستیتان بی ده لیم:
 له نیو نهوانه ی له ژن له دایک بوون،
 نیه مه زنت له یه حیای خه لک
 له ئاوه لکیش، به لام بچوو کترینی
 نهوانه ی له پادشاهیتی ئاسمان، لهو
 مه زنته.¹² له رۆژانی یه حیای خه لک
 له ئاوه لکیش هوه تا ئیستا پادشاهیتی
 ئاسمان پیشکه وتینکی به هیز پیش
 ده کهوی، ههر چه نده به هیزه کان
 هه ولتی راگرتنی ده دهن.¹³
 شه ریه ت و هه موو پیغه مبه ران،
 تاهاتنی یه حیا پیشینیان کردوه.¹⁴
 نه گهر بر وا ده کهن، نه مه یه حیایه نهو

بدات به یه کی لهم مندالانه،
 له بهر نهوه ی قوتابی منن، راستیتان بی
 ده لیم: پاداشتی نهو ههر گیز وون
 ناییت. }

عیساو هه زه تی یه حیا

11

که عیسا له ئامۆژگاری کردنی
 دوانزه قوتابیه که ی تهواو بوو، له وی
 رۆیشت، چوو بۆ فیر کردن و
 راگه یاندنی و وشه ی خودا
 له شاره کانیاں.

² کاتی یه حیا له به ندلیخانه دا نهو
 کارانه ی عیسا ییست، هه ندی
 له قوتابیه کانی ناره لای،³ لیمان
 پرسی: (نایا تۆی نهوه ی که دی، یان
 چاوه رپی یه کیکی دیکه بکهین؟)⁴
 عیسا وه لایمی دانه وه ووتی: (برۆن،
 نهوه ی بیستوتانه و بینوتانه به یه حیای
 بلین: ⁵ کۆیره کان ده بینن، گۆجه کان
 به رپیکی دهرۆن، گهر و گولان پاک
 ده بنه وه، که ران ده بیستن، مردووان
 زیندوو ده بنه وه هه ژاران مزگیتیان
 پی ده دری.⁶ خۆزگه ده خوارزی
 بهوانه ی گومانم لی ناکهن.)⁷ دوا
 به دوا ی رۆیشتی قوتابیه کانی یه حیا،
 عیسا دهستی کرد به قسه کردن

له‌سورو سه‌یدا بکرایه دانیش‌توانی
 هه‌ر له‌زووه‌وه تۆبه‌یان ده‌کردو
 خۆیان له‌خۆله‌میش ده‌گه‌زاند.²²
 به‌لام پیتان ده‌لیم: دۆخی سورو
 سه‌یدا له‌رۆژی لپیرسینه‌وه‌دا باشتر
 ده‌بی له‌دۆخی ئیوه.²³ تۆش ئه‌ی
 که‌فه‌رناحومی به‌رزبووه‌وه تا ئاسمان؟
 ده‌خریته خواره‌وه تا بنی دۆزه‌خ،
 گه‌ر له‌شاری سه‌دومدا ئه‌وه بکرایه
 که‌ لای تۆ کراوه، شاره‌که هه‌تا
 ئه‌مڕۆ ده‌مایه‌وه.²⁴ به‌لام پیت ده‌لیم:
 دۆخی سه‌دوم له‌رۆژی لی‌پیرسینه‌وه
 باشتره له‌ تۆ.

وه‌رن بۆ لام، من ده‌تان‌ه‌سه‌ینه‌وه
²⁵عیسا به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر
 قسه‌کانی ووتی: (سویاست ده‌که‌م
 ئه‌ی باوک، خوداوه‌ندی ئاسمان و
 زه‌وی، چونکه ئه‌م کارانه‌ت
 له‌دانا‌کان شار‌دۆته‌وه‌وه ئاشکرات
 کردووه بۆ مندالان.²⁶ به‌لێ، ئه‌ی
 باوک، ئه‌مه‌ خواستی تۆیه.²⁷ باوکم
 هه‌موو شتیکی پی‌ سپاردوم،
 که‌س رۆله‌ نانا‌سی باوک نه‌بی،
 که‌سه‌یش باوک نانا‌سی ته‌نها رۆله‌و
 ئه‌و که‌سانه‌ نه‌بی که‌ رۆله‌ ده‌یوی
 بۆیانی ده‌ربخات.²⁸ وه‌رن بۆ لام

ئه‌لیاسه‌یه* که‌ چاوه‌رپی گه‌رانه‌وه‌ی
 ده‌کریت. ¹⁵ئه‌وه‌ی گویی هه‌یه بۆ
 گوی گرتن باگۆی بگری!
 (ئهم نه‌وه‌یه له‌چی ده‌که‌ن؟
 له‌و مندالانه‌ ده‌که‌ن که‌ له‌گۆره‌پانی
 بازاره‌ دانیش‌توان و بانگی
 هاو‌ریکانیان ده‌که‌ن و ده‌لین:¹⁷
 زورنا‌مان بۆ لی‌دان که‌چی
 هه‌لنه‌په‌رین، شینمان بۆ کردن که‌چی
 سنگتان نه‌کوتی و له‌خۆتان نه‌دا.¹⁸
 یه‌حیا هات چونکه ناخوا و ناخواته‌وه،
 ووتیان: (رۆحی پی‌سی تیا‌یه.)¹⁹ ئینجا
 رۆله‌ی مرۆڤ هات، ده‌خوا و
 ده‌خواته‌وه ووتیان: (ئه‌مه‌ پی‌او‌یکی
 زۆرخۆرو مه‌سته، هاو‌ری باجگران و
 گونا‌ه‌بارانه.) به‌لام راستی دانا‌یی به
 به‌روبوومی ده‌رده‌که‌وی.)

شاره‌ گونا‌ه‌باره‌کان

²⁰ئینجا عیسا ده‌ستی کرد
 به‌سه‌رزه‌نش‌ت کردنی ئه‌و شارانه‌ی که‌
 زۆربه‌ی نیشانه‌ سه‌رسو‌ره‌ینه‌ره‌کانی
 تیا نواندبوون، چونکه هیش‌تا
 تۆبه‌یان نه‌کردبوو،²¹ ووتی: (خاک
 به‌سه‌رت ئه‌ی کورزین، خاک
 به‌سه‌رت ئه‌ی به‌یت سه‌یدا، ئه‌و کاره
 سه‌رسو‌ره‌ینه‌ره‌انه‌ی لای ئیوه کرا گه‌ر

کاهینه کان له پوژی شه موان
 له پهرستگا یاسای شه ممه ده شکیښ
 که چی به تاوانباریش دانانرین؟⁶ به لام
 من پیتان ده لیم، یه کیك لیریه
 مه زرتره له پهرستگا.⁷ ته گهر مانای
 ووته کان تیښگه یشتتایه: {من داوای
 به زه یی ده که م نه ک قوریانی،⁸ ته وای
 حو کمتان نه ده دا به سهر ته وانه ی
 بیتاوانن.⁸ چونکه رولای مروژ
 گهره ی پوژی شه ممه یه.)

چاگردنه وهی نه خوش له شه ممه

⁹ ئینجا عیسا له وی رویش و
 چووه که نیشته که یان،¹⁰ له وی
 پایویکی لی بوو ده سټیکی ووشک
 ببوو، فهریسیه کان ده یانوویست عیسا
 تاوانبار بکه ن، بویه لیان پرسی: (نایا
 چاگردنه وهی نه خوش له پوژی
 شه ممه دروسته؟)¹¹ عیسا وه لایمی
 دانه وه ووتی: (کی له ئیوه گهر
 مهریکی هه پیت و مهره که ی له پوژی
 شه ممه دا بکه ویتنه ناو چالیکه وه، ناچی
 ده ری به پیت؟¹² باشه! مروژ زور
 له مهر به نرختر نییه؟ که واته له پوژی
 شه ممه دا کاری باش دروسته.)¹³ ئینجا
 به پایاوه که ی ووت: (ده سټت
 دریکه.) ته ویش ده سټی دریکه کردو

ته ی هه موو ماندوو ان و
 بارگرانه کان، من ده تان
 هه سټنمه وه.²⁹ نیری من
 هه لگرن و له من هوه فیرین، چونکه
 من هیمن و دلنهرمم. ته وسه هه سانه وه
 ده دوزنه وه بو دروونتان.³⁰ چونکه
 نیره که م سو که و بارم ئاسانه.)

گهره ی پوژی شه ممه

12

له پوژی شه ممه دا، کاتی عیسا به نیوان
 ده غله کاندا تی ده پهری، قوتاییه کانی
 برسییان بوو، ده سټیان کرد
 به گوله گه م پرواندن و خواردنی.²
 که فهریسیه کان ته مه یان بینی پیتان
 ووت: (ته وه تا قوتاییه کانت کاریک
 ده که ن له شه ممه دا* دروست نییه.)³
 عیسا وه لایمی دانه وه ووتی: (ته ی
 نه تان خویندو ته وه که داودو ته وانه ی
 له گه لی بوون چیان کرد، کاتی
 برسییان بوو؟⁴ چوون چوونه مالی
 خوداو نانی قوربانیان* خوارد، ته و
 نانه ی دروست نه بوو بخوری،
 نه له لایه ن ته وه وه، نه له لایه ن ته وانه ی
 که له گه لیدا بوون، ته نه با بو
 کاهینه کان* نه بی.⁵ نایا نه تان
 خویندو ته وه له ته وراتدا که

ده‌ستی چاك بووه‌وه و وهك
ده‌سته كه‌ی ديكه‌ی لیتهات.

خزمه‌تکاری هه‌ ئه‌بژێردراو

14 به‌لام فه‌ریسیه‌ کان چوونه
ده‌ره‌وه‌و ته‌گبیریان کرد چۆن
له‌ناویبه‌ن. 15 عیسا‌ش به‌مه‌ی زانی‌و
له‌وی‌ رۆ‌یشت، خه‌لک‌یک‌ی زۆر
دوای که‌وتن، هه‌موو ئه‌وانه‌ی نه‌خۆش
بوون چاک‌ی کردنه‌وه. 16 به‌لام
ئاگاداری‌کردن لای که‌س باسی
نه‌که‌ن، 17 تا ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر زمان‌ی
ئه‌شعیا‌ پیغه‌مه‌به‌ر ووتراوه‌ بیته‌دی که
ده‌لی: 18 ئا ئه‌وه‌تا ئه‌و خزمه‌تکاری
هه‌لم‌بژاردووه، ئه‌و خۆشه‌ویسته‌ی
پیی‌ دلشادم، رۆ‌ح‌ی خۆ‌می‌ تیا
داده‌نیم، تا به‌هه‌موو میلله‌تان
دادپه‌روه‌ریم‌ را‌بگه‌یه‌نی. 19 شه‌ر
ناکات و هاوار ناکات، که‌س ده‌نگ‌ی
نایستی له‌شه‌قامه‌ کان. 20 قامیش‌یک‌ی
کو‌تر او‌وه‌ ناشکی، پل‌یته‌یه‌کی
گر‌داره‌و ناکوژ‌یته‌وه، هه‌تا
دادپه‌روه‌ری به‌سه‌ر که‌وتن ده‌گه‌ینی.
21 هی‌وای میلله‌تان له‌سه‌ر ناوی ئه‌و
ده‌بی.

عیسا‌و سه‌رۆ‌کی رۆ‌حه‌ پیسه‌کان
22 ئیسنجا پیاویکی لالۆ کو‌ریان
بو هینا رۆ‌ح‌ی پیسی تیا‌بوو، ئه‌ویش
چاک‌ی کرده‌وه به‌جۆ‌ری ده‌یتوانی
ببینیت و گفتو‌گۆ‌ بکات. 23 خه‌لکه‌ که
هه‌موو سه‌رسام بوون و ووتیان: (ئایا
ئه‌مه‌ رۆ‌له‌ی داود نیسه‌؟) 24 به‌لام
فه‌ریسیه‌ کان که‌ ئه‌مه‌یان بیست
ووتیان: (ئه‌و رۆ‌ح‌ی پیس ده‌رناکات
مه‌گه‌ر به‌ به‌عه‌له‌زبولی سه‌رۆ‌کی
رۆ‌حه‌ پیسه‌کان نه‌ییت.) 25 عیسا
به‌بیر کردنه‌وه‌ی ئه‌وانی زانی، ووتی:
(هه‌ر پادشایه‌تیه‌ک دووبه‌ره‌کی
تیا‌ییت، وێ‌ران ده‌ییت، هه‌ر شارو
مال‌یک دووبه‌ره‌کی تیا‌ییت، خۆ‌ی
را‌ناگری. 26 ئه‌گه‌ر شه‌یتان، شه‌یتان
ده‌ربکات، ئه‌وا دوو به‌شنو
دووبه‌ره‌کیان تیا‌یه، که‌واته‌ چۆن
پادشایه‌تیه‌که‌ی خۆ‌ی راده‌گری؟ 27
ئه‌گه‌ر من به‌به‌عه‌له‌زبول رۆ‌ح‌ی پیس
ده‌رده‌که‌م، ئه‌ی رۆ‌له‌کانتان به‌کی
ده‌ریان ده‌که‌ن؟ بۆ‌یه‌ ئه‌وان حوکم
ده‌ده‌ن به‌سه‌رتان. 28 به‌لام ئه‌گه‌ر من
به‌رۆ‌ح‌ی خودا رۆ‌ح‌ی پیس ده‌ربکه‌م،
ئه‌وا پادشاهیته‌ی خودا ده‌چه‌سه‌یی
به‌سه‌رتان. 29 ئه‌گینا چۆن یه‌کی
ده‌توانی بچیتته‌ مالتی کابرایه‌کی

مرۆڤی چاك، له گهنجینهی چاکی ناو
 دلّی شتی چاك دهردههینی، مرۆڤی
 بهدیش، له گهنجینهی بهد، شتی بهد
 دهردههینی. ³⁶ بهلام من پیتان دهلیم:
 ههر ووشهیهکی پووچ که خه لکی
 پیی ده دوی له رۆژی لپرسینه وه دا،
 لپرسینه وهی خوی ههیه. ³⁷ چونکه
 به ووشه کانی خۆت بی تاوان دهی،
 ههروهها به ووشه کانی خۆت تاوانبار
 ده کرّی.)

نیشانهی یونس پیغه مبهه
³⁸ نینجا هه ندی له مامۆستایانی
 شه ریعت و فره یسه کان ووتیان:
 (ئه ی مامۆستا، ده مانه وی
 نیشانه یه کت لی ببینن.) ³⁹ عیسا
 وهلامی دانه وه: (نه وهیه کی به دکارو
 به دره وشت داوای نیشانه ده کهن،
 نیشانه نادری، ته نه نیشانه ی یونس*
 پیغه مبهه نه یی. ⁴⁰ چۆن یونس سی
 رۆژو سی شه وه ناو سکی نه هه نگدا
 بوو، ناواش رۆله ی مرۆڤ سی رۆژو
 سی شه وه له ناو دلّی زه ویدا
 ده مپیتته وه. ⁴¹ دانیشتوانی نه ینه وا

به هیزو شته کانی تالان بکات، گهر
 یه کهم جار نه یه سیتته وه، ئینجا
 ماله که ی تالان بکات؟ ³⁰ نه وهی
 له گه لم نیه دژمه، نه ووش له گه لما
 کۆنا کاته وه، بلاوی ده کاته وه.
³¹ له بهر نه وه پیتان ده لیم: هه موو
 گونا وه کفر کردنیکی مرۆڤ
 ده به خشری ته نه ا کفر کردن به رامبهه
 به رۆحی پیرۆز نه یی نابه خشری، ³²
 نه وهی ووشه یه ک دژی رۆله ی
 مرۆڤ بلّیت ده به خشری. به لام
 نه وهی ووشه یه ک دژی رۆحی پیرۆز
 بلّیت نابه خشری، نه له زم زه مانه داو
 نه له زه مانی تابنده.

دار به به رووبوومی ده ناسری
³³ (وابکه ن دار باش بییت،
 به رووبوومی باش ده دات. یا خود
 وابکه ن دار خراب بییت،
 به رووبوومی خراب ده دات، چونکه
 دار به به رووبوومی ده ناسری. ³⁴ نه ی
 بیچوه ماران، چۆن ده توان به چاکی
 بدوین، که خۆتان خراب بن؟ ده م
 نه وه ده لی که له دل هه لده قو لی. ³⁵

♦ **شاژنی باشوور:** مه به ست شاژنه به لقیسه که فره مانه وه ی یه مه ن بوو له سه رده می
 هه زه تی سلیمان.

که عیسا قسه‌ی بۆ خه‌لکه‌که ده‌کرد، دایک و خوشک و براکانی له‌ده‌ره‌وه‌ راوه‌ستا بون، داویان ده‌کرد له‌گه‌لی بدوین. ⁴⁷ یه‌کیک له‌ئاماده‌بووان پیی ووت: (ئه‌وه دایکت و خوشک و براکانته له‌ده‌ره‌وه‌ راوه‌ستان، ده‌یان‌ه‌وی له‌گه‌لت بدوین.) ⁴⁸ وه‌لامی دایه‌وه‌ ووتی: (دایکم کییه‌و خوشک و براکام کین؟) ⁴⁹ ئینجا ده‌ستی بۆ قوتاییه‌کانی راکیشاو ووتی: (ئه‌مانه‌ن دایک و براکام، ⁵⁰ ئه‌وه‌ی کاربکات به‌خواستی ئه‌و باوکم که له‌ئاسمانه‌، ئه‌وا ئه‌و براو خوشک و دایکمه‌.)

نموونه‌ی جوتیاریک

13

هه‌ر له‌هه‌مان رۆژدا عیسا له‌مان چوو ده‌ره‌وه‌، له‌سه‌ر که‌ناری ده‌ریا دانیشت. ² خه‌لکیکی زۆر لێ کۆبوونه‌وه‌، له‌به‌ر ئه‌وه‌ چوو ناو به‌له‌میك دانیشت، خه‌لکه‌که‌ش هه‌مووی له‌سه‌ر که‌ناری ده‌ریا که به‌پیوه‌ راوه‌ستا بون. ³ به‌ئموونه له‌زۆر بابته‌ دواو قسه‌ی بۆ کرد و ووتی: (جوتیاریک چوو ده‌ره‌وه‌ تۆو بجیئ.) ⁴ له‌وکاته‌دا تۆوی ده‌چاند،

له‌رۆژی لپی‌رسینه‌وه‌، راده‌وه‌ستن به‌رامبه‌ر ئه‌م نه‌وه‌یه‌و تاوانباریان ده‌که‌ن، چونکه‌ تۆبه‌یان کرد کاتی یونس ووشه‌ی خودای پی‌راگه‌یانندن. ئه‌وه‌تا له‌یونس مه‌زنتر لی‌ره‌یه‌. ⁴² شاژنی باشوور* له‌رۆژی لپی‌رسینه‌وه‌دا له‌گه‌ل ئه‌م نه‌وه‌یه‌ راده‌وه‌ستی و تاوانباری ده‌کات، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌وه‌په‌ری زه‌مینه‌وه‌ هات بۆ گوێگرتن له‌داناییه‌کانی سلیمان. ئه‌وه‌تا له‌سلیمان مه‌زنتر لی‌ره‌یه‌.

گه‌رانه‌وه‌ی رۆحی پیس بۆ له‌ش

⁴³ (که رۆحی پیس له‌مرۆڤیک چوو ده‌ره‌وه‌، سه‌هرگه‌ردانی په‌یدا کردنی جیی هه‌وانه‌وه‌ ده‌بی‌ت له‌بیا‌بانی ووشکی بی‌ئاو، به‌لام نایدۆزێته‌وه‌. ⁴⁴ ئینجا ده‌لی: با بگه‌رپمه‌وه‌ بۆ ئه‌و ماله‌ی به‌جیم هیشته‌، که ده‌گه‌رپته‌وه‌ ده‌بینی چۆله‌، گسک دراوه‌و جوان کراوه‌. ⁴⁵ ئه‌وسا ده‌روات، له‌گه‌ل خۆی هه‌وت رۆحی خراپت ده‌هینی و هه‌موویان ده‌چنه‌ ناو ئه‌و مرۆڤه‌وه‌. ئیتر داها‌تووی ئه‌و مرۆڤه‌ له‌جاران خراپت ده‌بی‌ت. ئه‌م نه‌وه‌ به‌دکاره‌ش، ناوه‌ای به‌سه‌ر دیت.) ⁴⁶ له‌وکاته‌دا

به‌شئ له‌تۆوه که که‌وته سه‌ر رێگا،
 بالنده هاتن و خواردیانن،⁵ به‌شئکی
 دیکه‌شی که‌وته سه‌ر زه‌ویه‌کی
 به‌ردین که خۆله‌که‌ی ته‌نک بوو،
 خه‌یرا سه‌ریان ده‌ر کرد، چونکه
 زه‌ویه‌که قول نه‌بوو،⁶ به‌لام که رۆژ
 هه‌له‌هات، ووشک بوون و پرۆکان
 چونکه ره‌گی ته‌واویان نه‌بوو.⁷
 به‌شئکی دیکه‌شی، که‌وته نه‌یوان
 درکه‌وه، کاتی درکه‌کان سه‌ریان
 ده‌ر کرد خنکاندیانن.⁸ هه‌ندیک‌ش
 له‌تۆوه که که‌وته سه‌ر زه‌وی باش،
 به‌روبوومی دا. به‌شئکی یه‌که به‌سه‌د
 به‌شئکی دیکه‌شی یه‌که به‌شه‌ست و
 یه‌که به‌سی.⁹ کئی گۆیی هه‌یه، با گۆی
 بگری!

بوچی عیسا به‌نموونه ده‌دوی؟
¹⁰ قوتایه‌کان هاتنه پێشه‌وه و پێیان
 ووت: (بوچی به‌نموونه قسه‌یان بۆ
 ده‌که‌یت؟)
¹¹ عیسا وه‌لامی دایه‌وه و ووتی:
 (له‌به‌ر ئه‌وه‌ی به‌ئێوه دراوه نه‌یانی
 پادشاهیتی ئاسمان بزانی، به‌لام به‌وان
 نه‌دراوه.¹² چونکه ئه‌وه‌ی هه‌یه‌تی،
 زیاتری پی ده‌دری تالیی ده‌رژئی،
 به‌لام ئه‌وه‌ی نییه‌تی، ئه‌وه‌نده‌ی که

هه‌یشئیی لئ ده‌سه‌رنه‌یه‌وه.¹³
 به‌نموونه قسه‌یان بۆ ده‌که‌م چونکه
 سه‌یره‌که‌ن به‌لام نابینن، گۆی
 ده‌گرن به‌لام نابینن و تی‌تاگه‌ن.¹⁴
 به‌مه‌ش پێشبینی ئه‌شعیا ده‌رباره‌ی
 ئه‌وان دێته‌دی، ئه‌وه‌ی ده‌لی: {
 بیستن ده‌بیستن، به‌لام تی‌تاگه‌ن،
 سه‌یرکردن سه‌یره‌که‌ن، به‌لام
 نابینن،¹⁵ چونکه دلئ ئه‌م گه‌له
 به‌ته‌واوی ره‌ق بووه، گۆیان قورس
 بووه بۆ گۆنگرتن، چاویان نووقاندوه
 نه‌وه‌ک به‌چاویان بینن، به‌گۆیان
 بیستن، نه‌وه‌ک به‌دلیان تی‌بگه‌ن و
 بگه‌رنه‌وه لای من، ئه‌وسا منیش
 چاکیان بکه‌مه‌وه.} ¹⁶ به‌لام ئیوه،
 خۆزگه ده‌خوازی به‌چاوتان چونکه
 ده‌بینن، خۆزگه ده‌خوازی به‌گۆیتان
 چونکه ده‌بیستن.¹⁷ راستیتان پی
 ده‌لتیم: زۆر له‌په‌غه‌مه‌به‌ران و
 پیاوچاگان به‌ئاواته‌وه بوون، بینن
 ئه‌وه‌ی ئیوه ده‌ی بینن، بیستن ئه‌وه‌ی
 ئیوه ده‌بیستن به‌لام نه‌یان بیست و
 نه‌یان بینی.

روونکردنه‌وه‌ی نموونه‌که

¹⁸ (که‌واته گۆبگرن له‌واتای
 ئه‌وه‌ی جوتیاره‌که.¹⁹ هه‌ر که‌سی

خهوتن، دوزمنه که دیست و زیزانه له نیوان گه‌مه که پیدا دهر و پیتی و دهر و ا. کاتی²⁶ گه‌مه که بهرز بووه و هو گوئی گرت، زیزانه که له گه‌لی دهر کهوت. کزیله کانی خاوه‌ن مان هاتن و پیمان²⁷ ووت: (گه‌وره‌م، ئایا له کیلگه کهت تووی چاکت نه‌روانده؟ ئیتر ئهم زیزانه‌یه له کوپوه هات؟) ²⁸ وه‌لامی دانه‌وه: (دوزمن ئهمه‌ی کردوه) لییان پرسی: (گه‌وره‌م، ده‌ته‌وی بچین زیزانه‌کان کۆ کهینه‌وه؟) ²⁹ وه‌لامی دانه‌وه: (نه‌خیر، نه‌وه‌ک له کاتی کۆ کردنه‌وه‌ی زیزانه‌که‌دا، گه‌مه‌که‌شی پیوه هه‌لکیشن. ³⁰ وازیان لی بهین با هه‌ردووکیان به‌یه‌که‌وه پی‌بگه‌ن، تا کاتی دروینه، به‌دروینه‌که‌ره‌کان ده‌لیم، یه‌که‌م جار زیزانه‌که‌ کۆ که‌نه‌وه، بی‌به‌ستن به‌کۆمه‌ل بوئه‌وه‌ی بسوتیری به‌لام گه‌مه‌که‌ به‌رن بو عه‌مباره‌که‌م له‌وی کۆی بکه‌نه‌وه.)

نموونه‌ی ده‌نکه‌ خه‌رته‌ له

³¹ هه‌روه‌ها نموونه‌یه‌کی دیکه‌ی بو هینانه‌وه‌و ووتی: (پادشاهیتی ئاسمان وه‌ک ده‌نکه‌ خه‌رته‌له‌یه‌ک* وایه، که‌یه‌کی بیه‌ینی و له‌باخه‌که‌پیدا

په‌یامی پادشاهیتی بیستی و تی نه‌گات، شه‌یتان دیت و ئه‌وه‌ی له‌دلی چاندراوه‌ دهرپه‌ینی. ئهمه‌ش ئه‌وه‌یه که‌که‌وته‌ سه‌ر رینگاکه ²⁰ به‌لام ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر زه‌ویه به‌ردینه‌که‌ روا، ئه‌وه ئه‌وه‌یه که‌ ووشه‌که‌ ده‌بیستی و ده‌ست به‌جی به‌خوشیه‌وه‌ وه‌ری ده‌گری، ²¹ به‌لام له‌ناوه‌رێکیدا بی ره‌گه‌و بی بنچینه‌یه، ده‌مینه‌ته‌وه‌ تا ماویه‌ک، که‌ ته‌نگانه‌و چه‌وسانه‌وه‌ی به‌سه‌ر هات، له‌په‌نای ووشه‌ی خودا، ئه‌وکاته ده‌گوریت. ²² ئه‌وه‌ش که‌ له‌نیوان درکه‌کاندا روا، ئه‌وه‌یه که‌ گوئی له‌وه‌وشه‌که‌ ده‌گری، به‌لام کاروباری رۆژانه‌و بیری ده‌وله‌مه‌ندی، ووشه‌که‌ ده‌خنکین. ئیتر به‌ر نادات. ²³ ئه‌وه‌شیان که‌ له‌سه‌ر زه‌ویه باشه‌که‌ روا، ئه‌وه‌یه که‌ ووشه‌که‌ ده‌بیستی و تی ده‌گات. ئه‌وه‌یان به‌روبووم ده‌دات، یه‌ک به‌سه‌د، یه‌ک به‌شه‌ست و یه‌ک به‌سی.)

نموونه‌ی گه‌ نه‌و زیزانه

²⁴ ئینجا نموونه‌یه‌کی دیکه‌ی بو هینانه‌وه‌، ووتی: (پادشاهیتی ئاسمان* وه‌ک ئهمه‌ وایه، مرۆقیك توویکی چاک له‌ کیلگه‌که‌پیدا بچینی. ²⁵ کاتی

وه لامي دانه وه: (چينهري تووه چاڪه كه، رۆلهي مروڦه.³⁸ كپلگه كمش جيهانه. تووه چاڪه كمش رۆلھه كاني پادشاهيتين. زيزانه كانش رۆلھه كاني شهيتانن.³⁹ دوزمنه كمش كه زيزانه كهی چاند شهيتانه. دروینه كمش كۆتايي جيهانه. دروینه كهره كانش فرشته كانن.⁴⁰ ههروهك چوون زيزانه كه كۆكرايه وهو سو تپيرا، له كۆتايي جيهان هه مان شت روو ده دات. ⁴¹ رۆلھه مروڦه فرشته كاني ده نيريت، تا هه موو به دكارو نه وانهي خراپه كارن له پادشاهيتيه كهی ده ربكه ن.⁴² ئينجا ده يانخه نه ناو تهنووري گر دار، جا له وي ده بي به گريان و چر كه چر كي ددان.⁴³ نه وسا راست و دروستان له ناو پادشاهيتي باو كيان وهك روژ دهره وشينه وه. نه وهی گوئي ههيه، با گوي بگري!

نموونهی گه نچينه و مرواری

(⁴⁴ پادشاهيتي ئاسمان له گه نچينه بهك ده كات له ناو كپلگه به كدا شار درايته وه به كي ده يدوزيته وه و ديسان ده يشاريته وه

بيچيني.³² له گه ل نه وهی بچو كترين تووه، كاتي بهرز ده بيته وه ده بيته رووه كيكي گه و ره، ته نانه ت بالندهش ده توانن له سهر لقو لاسكه كاني هيلانه بكه ن.)

نموونهی هه وپيرتشر

³³ ديسان نمونه به كي ديكيه ي بو هيلانه وه ووتی: (پادشاهيتي ئاسمان له هه وپيرتشر شيك ده كات، ئافره تيك بيهيتي تو تيكه لاوی سي ربه ناردی بكات، تا هه وپيره كه هه مووی هه ل بيت.)³⁴ عيسا به رده وام ئهم نمونانه ی بو خه لكه كه ده هيلانه وه كاتي قسه ی بو ده كردن، هه ولى ده دا ووته كاني به نمونه وه بن.³⁵ به مهش نه وهی به كي له پيغه مبه ران ووتويه تي هاته دی: {به نمونه ده دويم تا نه وهی له دروستكر دني جيهانه وه شاراويه ده رچهم.}

روونكر دنه وهی نموونهی زيزان

³⁶ ئينجا عيسا خه لكه كه بهی به ريكردو گه رايه وه بو مال. قوتابه كاني هاتنه لای، ووتيان: (واتاي نمونه ی زيزانه ی ناو كپلگه كه مان بو روون بكه ره وه.)³⁷

یه حیام بدهری).⁹ هیژدس ئەمە یی
 ناخۆش بوو، بەلام لەگەڵ ئەو هەش
 فرمانی دا ئەو هەش دەیهووت بیدەنی،
 چونکە لەبەردەمی ئەو خەلکە ی
 لەویدا بوون سویندی خواردبوو.¹⁰
 بەفەرمانی ئەو چوونە بەندیخانە،
 سەری یەحیایان بری و¹¹ لەسەر
 سینیهک پیشکەشی کچەکیان کرد،
 ئەویش وەری گرت و بۆ لای دایکی
 برد.¹² لەدواییدا قوتایه کانی یەحیا
 هاتن لاشەکیان هەلگرت و ناشتیان.
 ئینجا بۆ لای عیسا چوون و هەوالیان
 دایە.

تێربوونی پینچ هەزار کەس

¹³ کە عیسا ئەمە ییست بە تەنھا
 سواری بەلەمێک بوو، چوو بۆ
 جینگایه کی چۆلەوانی. بەلام کاتی
 خەلکە کە ئەمەیان بیست، هەموو
 لەشارەکانەو بەی بۆ لای چوون.
¹⁴ کاتی عیسا گەیشته کەناری دەریا،
 خەلکیکی زۆری بینی. بەزەیی
 پیاها تەنەو نەخۆشە کانی
 چاک کردنەو.¹⁵ کاتی ئیوارە داها،
 قوتایه کانی هاتن و وتیان: (ئەم
 شوینە چۆلەوانیەو کاتیش درەنگە،
 خەلکە کە بەری کە با برۆن بۆ

کاتی هیژدسی پادشا، ناوبانگی
 عیسا ییست،² بەپاوه کانی ووت:
 (ئەو یەحیای خەلک لەئاو هەلکیشە
 لەناو مردوواندا زیندوو بوو تەو،
 بۆیه کاری و سەر سۆرەینەر دە کری
 لەسەر دەستی).³ کاتی خۆی،
 هیژدس یەحیای گرت، زنجیر بەستی
 کرد و فری دایە ناو بەندیخانەو.
 ئەمەش لەبەر هیژدسی ژنی
 فیلیزیسی برای.⁴ چونکە یەحیا پی
 دەووت: (دروست نییه تۆ
 براژنە کەت بخوازی).⁵ ئەو هەبوو
 هیژدس دەویست یەحیا بکوژی،
 بەلام دەترسا لەو خەلکە ی ئەوی.
 چونکە خەلکە کە وەک پیغمبەرێک
 سەیری یەحیایان دە کرد.⁶ بەلام
 لە کاتی ئاهەنگ گیران، بەبۆنە ی
 جەژنی لەدایک بوونی هیژدسەو،
 کچی هیژدیا لەناو هەراستی
 خەلکە کە دەستی کرد بەسەما کردن،
 هیژدس ئەمە ی زۆر پی خۆش بوو،
⁷ ئەو هەبوو سویندی بۆ خواردو بەلینی
 دایە، ئەو هەش داوای بکات بۆ ی
 جی بەجی بکات و بیداتی.⁸ کچە
 داوای ئەو هەش راویژی بەدایکی کرد،
 ووتی: (لێرە لەسەر سینیهک سەری

به‌ته‌نھا نویش بکات، کاتی ئیواره
 داهات، له‌وی به‌ته‌نھا بوو،²⁴ به‌له‌می
 قوتابیه کانیش گه‌یشتبووه ناوه‌راستی
 ده‌ریاچه‌که، شه‌پۆلی ئاوه‌که پیایدا
 ده‌کیشا، چونکه ره‌شه‌با به‌په‌چه‌وانه‌ی
 به‌له‌مه‌که بوو.²⁵ له‌به‌ره‌به‌یاندا عیسا
 بۆ لایان هات، به‌سه‌ر ده‌ریاچه‌که‌دا
 به‌پێ ده‌رپۆشت.²⁶ کاتی قوتابیه‌کان
 ئەمه‌یان دی، ترسان و ووتیان: (ئهمه
 خێوه.) ئینجا له‌ترسا ده‌ستیان کرد
 به‌هاوار کردن.²⁷ ده‌ست به‌جی عیسا
 پێ ووتن: (ووره‌تان به‌رز بی، ئەوه
 منم، مه‌ترسن.)²⁸ په‌ترۆس ووتی:
 (گه‌وره‌م، گه‌ر تۆی، فه‌رمانم پێ ده
 به‌سه‌ر ئاوه‌که‌دا به‌پێ بیم بۆ لات.)
²⁹ عیسا پێ ووت: (وه‌ره)، په‌ترۆس
 له به‌له‌مه‌که‌دا به‌هزی و به‌سه‌ر ئاوه‌که
 به‌پێ به‌ره‌و لای عیسا رپۆشت.³⁰
 به‌لام کاتی توندی بایه‌که‌ی بینی،
 ترساو رپۆچوو، هاواری کرد:
 (گه‌وره‌م رزگارم که.)³¹ عیسا
 ده‌ست به‌جی ده‌ستی درپۆژ کردو
 گرتی و پێ ووت: (ئهی که‌م باوه‌ر،
 بۆچی گومانت کرد؟)³²
 که‌سه‌ر که‌وته‌نه‌ سه‌ر به‌له‌مه‌که،
 ره‌شه‌با که هێمن بوو.³³ ئەوانه‌ی
 له‌سه‌ر به‌له‌مه‌که بوون، هاتنه‌ پێشه‌وه

لادی‌کان و خواردن بۆ خۆیان
 بکرن.)¹⁶ به‌لام عیسا پێ ووتن:
 (پێویست ناکات برۆن، ئیوه‌ نانیان
 به‌نه‌ی بایه‌خۆن.)¹⁷ ئەوانیش ووتیان:
 (له‌په‌نچ نان و دوو ماسی زیاترمان
 نییه.)¹⁸ عیسا ووتی: (به‌په‌ین بۆم بۆ
 ئێره.)¹⁹ دوا‌ی عیسا فه‌رمانی
 به‌خه‌لکه‌که‌دا هه‌موو له‌سه‌ر گیا
 دانیشتن. ئینجا پێنج نانه‌که‌و دوو
 ماسیه‌که‌ی هه‌لگرت و سه‌ری
 هه‌لبه‌ری بۆ ئاسمان و سوپاسی کردو
 له‌تی کرد، ئەوسا دای به‌قوتابیه‌کان،
 ئەوانیش دابه‌شیان کرد به‌سه‌ر
 خه‌لکه‌که‌دا.²⁰ هه‌موو نانیان خواردو
 تیر بوون، هه‌ر له‌و پارچه‌ نانا‌ه‌ی
 لێیان مایه‌وه، دوانزه سه‌به‌ته‌یان
 پر کرد.²¹ ژماره‌ی ئەوانه‌ی که‌نانیان
 خوارد، پێنج هه‌زار پیاو بوون،
 بێجگه‌ له‌ژن و مندال.

عیسا به‌سه‌ر ئاودا ده‌روات

²² دوا‌ی ئەمه‌ فه‌رمانی‌دا
 به‌قوتابیه‌کانی سواری به‌له‌مه‌که‌ بنو
 برۆن بۆ ئەوبه‌ری ده‌ریاچه‌که، تا ئەو
 خه‌لکه‌که‌ به‌ری بکات.²³ دوا‌ی
 ئەوه‌ی خه‌لکه‌که‌ی به‌ری کرد،
 سه‌ر که‌وته سه‌ر شاخێک بۆ ئەوه‌ی

باچاره نووسی مردن بیست. {⁵
 به لام ئیوه ده لئین: گهر یه کی ناوی
 قوربانی بهیخت، لهو شتانه ی که
 دهیبه خشی به دایک و باوکی، ئیتر
 ئازاده له ریزگر تسیان. ⁶ ئیوه بهمه
 له پیناوی خووره و شتتان، ووشه ی
 خودا ده شکین. ⁷ ئە ی دوور ووه کان،
 ئە شعیای پیغه مبه ر راستی
 پیشینی کردوه سه باره ت به ئیوه
 کاتی ووتویه تی: ⁸ {ریزی ئەم گهله
 بو من ههر به دهمه، به لام دلین زور
 لیمه وه دووره. ⁹ بی سووده
 په رستیان بو من له کاتی کدا ئەوان
 شتی فیری خه لکی ده که ن له
 مرۆفه وه یه. }

ئهو ی مرۆف گلاو ده کات

¹⁰ ئینجا خه لکه که ی هه موو
 بانگ کردو پینی ووتن: (گوی بگرن و
 تی بگه ن. ¹¹ ئەهو ی ده چیته ناو
 ده مه وه، مرۆف گلاو ناکات، به لکو
 ئەهو ی له دهم دیته ده ره وه، ئەوه مرۆف
 گلاو ده کات. ¹² دوا یی قوتاییه کانی
 هاتنه پیشه وه و پینان ووت: (ده زانی
 فه رسیه کان کاتی گو ییان له م قسه یه
 بوو زور بیزار بوون. ¹³ وه لامی
 دانه وه: (ههر رووه کی ک باوکی

کرنوشیان بو عیسا بردو ووتیان:
 (به راستی تو رۆلته ی خودای.)
³⁴ کاتی په رپینه وه بو ئەو بهر،
 له شاری جه نیساره ت هاتنه خواره وه.
³⁵ خه لکی ئەو ده ور وپشته ناسیانه وه،
 هه وایان نارد بو ناوچه کانی دیکه،
 چی نه خو شیان هه بوو هینایان بو
 لای. ³⁶ داوایان لی کرد رپیان
 بدات، هه چ نه یی ده ست له چمکی
 جله کانی بدن. جا هه موو ئەوانه ی
 ده ستیان لی دا، چاک بوونه وه.

سه ریچی کردنی راسپارده ی خودا 15

ئینجا چه ند که سی ک له مامۆستایانی
 شه ریعه ت و فه رسیه کان له قودسه وه
 هاتنه لای عیساو لیان پرسی: ²
 (بوچی قوتاییه کانت سه ریچی
 خووره و شتی پیران ده که ن، پیش
 نان خواردن ده ستیان ناشۆن؟) ³ عیسا
 له وه لامدا ووتی: (باشه ئە ی بوچی
 ئیوه سه ریچی راسپارده ی خودا
 ده که ن، له پیناوی پاریزگاری کردنی
 داب و نه ریتتان؟) ⁴ خودا
 رای سپاردوه وه ده لئ: {ریزی باو کو
 دایکت بگره. ئەهو ی قسه ی خراب
 به باو کو دایکی بلتی،

(گه‌وره‌م، ئه‌ی رۆل‌ه‌ی داود، به‌زه‌ییت پی‌مدا بی‌ته‌وه، کچه‌که‌م به‌شپوه‌یه‌کی زۆر خراب رۆحی پی‌سی تسی‌ایه.)²³ به‌لام عیسا وه‌لامی نه‌دایه‌وه. قوتابیه‌کانی هاتن لئی پارانه‌وه‌و پی‌یان ووت: (شتیکی بۆ بکه، ئه‌و به‌دوامان هاوار ده‌کا.)²⁴ وه‌لامی دایه‌وه: (من ته‌نها بۆ مه‌ره وون بووه‌کانی ئیسرائیل نیراوم.)²⁵ به‌لام ژنه‌که‌ لئی نزیک بووه‌وه، کرئۆشی بۆ بردو ووتی: (گه‌وره‌م یارمه‌تیم بده.)²⁶ عیسا وه‌لامی دایه‌وه: (ناشی نانی مندالان بیری‌و فری‌ بدری‌ بۆ سه‌گ.)²⁷ ژنه‌که‌ ووتی: (راسته‌ گه‌وره‌م، به‌لام سه‌گیش ئه‌وه ده‌خوات که له‌سه‌ر میزی گه‌وره‌کانی ده‌که‌وی‌ته‌ خواره‌وه.)²⁸ ئینجا عیسا ووتی: (خوشکه، باوه‌ری تۆ مه‌زنه، ئه‌وه‌ی داوای ده‌که‌یت با بۆت بی‌ت.) ئه‌وه‌بوو کچه‌که‌ی ده‌ست‌به‌جی چاک بووه‌وه.

نان‌دانی چوار‌ه‌زار‌که‌س

²⁹ئینجا عیسا له‌و ناوچه‌یه‌ رۆیش‌ت به‌ره‌و ده‌ریای جه‌لیل، سه‌ر‌که‌وته سه‌ر شاخ‌یک و دانیش‌ت.

ناسمانیم نه‌یچاندی‌ت، هه‌لده‌که‌نری.¹⁴ وازیان لی‌ به‌ینن، ئه‌وانه‌ کویرن ده‌یان‌ه‌وی رینگا پیشانی کویر بدن، گه‌ر بی‌ت و کویر رینگا پیشانی کویر بدات، هه‌ردوو‌کیان به‌یه‌که‌وه ده‌که‌ونه‌ چاله‌وه.)¹⁵ په‌ترۆس پی‌ی ووت: (ئهم نمونه‌یه‌مان بۆ روون بکه‌وه.)¹⁶ عیسا لئی پرسین: (ئایا ئیوه‌ش هیشتا تی‌ ناگه‌ن؟)¹⁷ نازانن ئه‌و خواردنه‌ی ده‌چیته‌ ناو ده‌مه‌وه، ده‌رواته‌ ناو سکو دوابی فری‌ ده‌دریته‌ ده‌ره‌وه؟¹⁸ به‌لام ئه‌وه‌ی له‌ده‌م دی‌ته‌ ده‌ره‌وه، له‌دل‌ه‌وه‌یه‌وه ئه‌وه‌یه‌ مرۆف گلاو ده‌کات.¹⁹ چونکه‌ بیری خراب له‌دل‌ه‌وه‌ هه‌لده‌قولتی بۆ ده‌ره‌وه، وه‌ک: کوشتن، داوین پی‌سی، به‌دره‌وشتی، دزی، شایه‌تی درۆ، کفر‌کردن.²⁰ ئانه‌مانه‌ مرۆف گلاو ده‌که‌ن. به‌لام خواردن به‌ی ده‌ست شوشتن، مرۆف گلاو ناکات.)

باوه‌ری ژنیکی که‌نعانی

²¹داوای ئه‌مه‌ عیسا ئه‌و ناوچه‌یه‌ی به‌جی‌ هیشت‌و چوو بۆ ده‌رووشتی سو‌رو سه‌یدا.²² ژنیکی که‌نعانی خه‌لکی ئه‌و ده‌رووشته‌ بوو، له‌عیسا هاته‌ پێشه‌وه‌و هاواری کرد:

خوارد تا تیربوون، دواپی جهوت سه‌به‌ته‌ی پر له‌ته نانیان کۆکرده‌وه. ³⁸ ژماره‌ی نان خۆران چوار هه‌زار پیاو بوون، بیجگه له‌ژن و مندال. ³⁹ ئینجا عیسا خه‌لکه‌که‌ی به‌رپرکردو سواری به‌له‌م بوو چوو بۆ ناوچه‌ی مه‌جه‌دان.

داواکردنی نیشانه‌ی ئاسمانی

16

هه‌ندی له‌فهریسه‌یه‌کان و سه‌دوقیه‌کان هاتن بۆ لای عیسا بۆ ئه‌وه‌ی تاقی بکه‌نه‌وه، داوایان لی‌کرد نیشانه‌یه‌کی ئاسمانیان پیشان بدات. ² له‌وه‌لامدا پێی ووتن: (ئه‌گهر له‌کاتی ئیواران ئاسمان سووربێ، ده‌لێن به‌یانی هه‌تاو ده‌بی‌ت. ³ ئه‌گهر له‌به‌یانیش ئاسمان سوورو رووگرژ بوو، ده‌لێن، ئه‌م‌پرۆ باران ده‌بی‌ت، ئه‌ی دوورووه‌کان، ئیوه له‌رووی ئاسمانه‌وه ده‌زانن ئاو و هه‌وا بخۆیننه‌وه، به‌لام نیشانه‌کانی زه‌مانه‌ نازانن بخۆیننه‌وه. ⁴ نه‌وه‌یه‌کی به‌دکارو به‌دپه‌هوشت داوا‌ی نیشانه‌ ده‌کات، هیچ نیشانه‌یه‌کی پێ نادری، تهنه‌ نیشانه‌ی یونس پیغه‌مه‌به‌ر نه‌بی‌ت)، ئینجا له‌وی رۆیشت و ئه‌وی به‌جی‌ه‌یشت.

³⁰ ئه‌وه‌بوو خه‌لکێکی زۆر هاتنه‌ لای، ئیفلج و گۆج و کویرو لالۆ زۆر نه‌خۆشی که‌یان له‌گه‌ڵ بوو، له‌به‌ر پێیدا دا‌یاننان، ئه‌ویش چاکی کردنه‌وه. ³¹ کاتی خه‌لکی بینیان لالۆ قسه‌ ده‌کا، ئیفلج چاک ده‌بی‌ته‌وه، گۆج به‌رپێکی ده‌روا، کویرو ده‌بینی، سه‌ریان سو‌رماو ستایشی خودای ئیسرائیلیان کرد. ³² عیسا قوتابیه‌کانی بانگ‌کرده‌ لای خۆی و ووتی: (من به‌زه‌بیم به‌و خه‌لکه‌دا دیته‌وه، ئه‌وه ماوه‌ی سی رۆژه له‌گه‌ڵمدان و هیچیان نیسه‌ بیخۆن، ناشمه‌وی به‌برستی بیان نیرمه‌وه، نه‌وه‌ک له‌ه‌رێگا برنه‌که‌ن). ³³ قوتابیه‌کان ووتیان: (له‌کۆیمان بوو له‌م چۆله‌وانیه‌دا، ئه‌و نانه زۆره‌ی به‌شی ئه‌م هه‌موو خه‌لکه‌ بکات؟) ³⁴ عیسا لێی پرسین: (چهند نانتان لایه؟) وه‌لامیان دا‌یه‌وه: (جه‌وت، له‌گه‌ڵ چه‌ند ماسیه‌کی بچکۆله). ³⁵ ئه‌وه‌بوو عیسا فه‌رمانی دا به‌هه‌مووان تا له‌سه‌ر زه‌وی دانیشن. ³⁶ ئینجا ماسیه‌کان و جه‌وت نانه‌که‌ی به‌رز کرده‌وه و سوپاسی خودای کرد، له‌تی کردن و دای به‌قوتابیه‌کان، تا به‌سه‌ر هه‌مووان دا‌به‌شی که‌ن. ³⁷ به‌مه‌ هه‌موو نانیان

دان پپانانی په ترؤس به مه سیح

¹³ کاتی عیسا گه بشته ناوچه ی
 قه یسه ری فیلپوس، له قوتابیه کانی
 پرسى: (به بیرو رای خه لکی رۆلے ی
 مروؤف* کییه؟) ¹⁴ وه لامیان دابه وه:
 (به شى له خه لکی ده لپن، به حیای
 خه لک له ناوه لکیش، به شیکى
 دیکه ش ده لپن، ئه لپاس پیغه مبه ر
 به شیکى تریش به ئیرمیا یان به یه کى
 له پیغه مبه رانی داده نین.) ¹⁵ نینجا لى
 پرسین: (ئهی ئیوه، ده لپن من کیم؟)
¹⁶ په ترؤس که شه معونیشی پى
 ده ووترا، وه لامى دابه وه، ووتى: (تو
 مه سیحى، رۆلے ی خودای
 زیندووی.) ¹⁷ جا عیسا پى ووت:
 (خۆزگه ت پى ده خوازرى، ئه ی
 شه معونى کورى یونا، ئهم زاینه
 له گوشت و خوینه وه نییه. به لکو له و
 باوکه مه وه یه که له ئاسمانه. ¹⁸ منیش
 پیت ده لپم، تو په ترؤسى و له سه ر ئهم
 به رده کو مله ی خو م دروست
 ده که م و هیزه کانی مردنیش پى
 ناویرت. ¹⁹ کلیلى پادشاهیتى
 ئاسمانت ده ده مى، ئه وه ی دایده خه ی
 له سه ر زه وى، داخرا و ده پیت
 له ئاسمان، ئه وه ی ده یکه یته وه له سه ر
 زه وى، کراوه ده پیت له ئاسمان.) ²⁰

⁵ کاتی گه بشته نه وه به ری
 ده ری اچه که، قوتابیه کان بیران
 چو بوو نان له گه ل خو یان به ین. ⁶
 عیسا پى ووتن: (ووریان ناگاداری
 هه ویرترشى فه ریسیه کان و
 سه دوقیه کان بن.) ⁷ قوتابیه کان له دلئى
 خو یان بیران کرده وه ووتیان:
 (ئه وه بویه واده لئى، چونکه ئیمه ناغان
 له گه ل خو مان نه هیئاوه.) ⁸ عیسا
 به مه ی زانی و پپانی ووت: (ئهی که م
 باوه رینه، بۆچى له نیوان خو تان بیر
 له وه ده که نه وه ناتان نه هیئاوه؟ ⁹ نایا
 هیشتا تى نه گه بشتون؟ بیرتان چو وه وه
 پینچ نانه که ی پینچ هزار که سی پى
 تیر بوو چه ند سه به ته یه کیشى لى
 مایه وه؟ ¹⁰ سه وت نانه که تان بیر
 چو وه وه چوار هزار که سی تیر کردو
 چه ند سه به ته کیشى لى مایه وه؟ ¹¹
 تى تاگه ن من مه به ستم نان نه بوو کاتى
 ووتم: ناگاداری هه ویرترشى
 فه ریسیه کان و سه دوقیه کان بن!) ¹²
 نینجا قوتابیه کان تى گه بشتن که نه و
 ناگاداریان ناکاته وه له هه ویرترشى
 نان، به لکو ناگاداریان ده کاته وه
 له فیرکردنى فه ریسیه کان و
 سه دوقیه کان.

خاچی خۆی هه‌لگه‌ری و دوام کهوێت.²⁵ چونکه ئه‌وه‌ی بیه‌وی ژیا‌نی رزگار بکات، ژیا‌ن ده‌دۆرێت، به‌لام ئه‌وه‌ی ژیا‌نی خۆی بدۆرێت له‌پێناوی من، ژیا‌نی رزگار ده‌کات.²⁶ چونکه چی به‌که‌لکی مرۆ‌ف دێت گه‌ر هه‌موو جیهان به‌رێته‌وه‌و خۆی بدۆرێت؟ یاخود مرۆ‌ف بۆ کرپه‌نه‌وه‌ی ژیا‌نی خۆی چی پێش‌کش ده‌کات.²⁷ رۆ‌له‌ی مرۆ‌ف به‌شکۆی باوکیه‌وه له‌گه‌ڵ فریشته‌کان ده‌گه‌رێته‌وه، ئینجا هه‌ر که‌س به‌پێی کرداری خۆی، پاداشت وهرده‌گری.²⁸ راستیان پێ ده‌لێم: هه‌ندێک له‌وانه‌ی لێره‌دا راوه‌ستان، مردن نابین تا هاته‌نه‌وه‌ی رۆ‌له‌ی مرۆ‌ف نه‌بین به‌ پادشاهیتیه‌که‌یه‌وه.

شیوه‌گۆڕانی عیسا

17

دوای ئەمه به‌ش‌ه‌ش رۆژ عیسا په‌ترۆس و یاقوب و یوحه‌نای برای یاقوبی له‌گه‌ڵ خۆی بردو به‌یه‌که‌وه‌ چونه‌ سه‌ر چیا‌یه‌کی به‌رز.² کاتی له‌به‌رچاویان به‌ته‌واوی شیوه‌ی گۆرا، ده‌موچاوی ده‌دره‌وشایه‌وه‌ وه‌ک رۆژو جله‌کانی سه‌ی هه‌لگه‌را وه‌ک

ئینجا قوتابیه‌کانی ئاگادار کرده‌وه جارێ به‌که‌س نه‌لێن که ئه‌و مه‌سیحه.

یه‌که‌م باسی مردنی عیسا

²¹ ئیتر عیسا له‌و کاته‌وه ده‌ستی کرد به‌روونکردنه‌وه‌ بۆ قوتابیه‌کانی سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که ده‌ییت ب‌روات بۆ قودس، له‌وی ئازار بدری به‌ده‌ستی پیران* و سه‌رۆک کاهینه‌کان و مامۆستایانی شه‌ریعت، ئینجا بکوژی و له‌رۆژی سه‌هه‌مدا زیندووێته‌وه.²² په‌ترۆس عیسا هێنايه ئه‌م لاوه‌و سه‌ره‌نشتی کردو پێی ووت: (خوا نه‌کات گه‌وره‌م، هه‌رگیز ئه‌مه‌ت به‌سه‌ر نه‌یه‌ت).²³ عیسا ئاو‌ری دایه‌وه‌و به‌ په‌ترۆسی ووت: (وون به‌ له‌به‌رچاوم ئه‌ی شه‌یتان، ئیستا توو کۆسی له‌به‌رده‌مم، چونکه توو هیشتا ب‌یرت لای کاروباری خودانییه، به‌لکو لای کاروباری مرۆ‌فه.)

خۆن‌اماده‌کردن بۆ مردن

²⁴ ئینجا عیسا به‌قوتابیه‌کانی ووت: (ئه‌وه‌ی ده‌یه‌وی به‌دوامه‌وه‌ ب‌روات، با واز له‌خۆی به‌ییت و

ئه‌لیاس دیت و هه‌موو شتی
 ده‌خاته‌وه شوینی خوئی. ¹² به‌لام پیتان
 ده‌لیم: ئه‌لیاس هات و نه‌یان ناسی،
 چیان ویست پیتانکرد، هه‌روه‌ها
 رۆل‌ه‌ی مرۆفیش به‌ده‌ستیان‌ه‌وه
 ده‌که‌وێته به‌ر ئازار. ¹³ ئه‌وسا
 قوتابیه‌کان تی‌گه‌یشتن، عیسا
 سه‌باره‌ت به‌یه‌حیای خه‌لک
 له‌ئاوه‌لکیش ده‌دوی.

ده‌رکردنی رۆحی پیس

¹⁴ کاتی گه‌یشتنه لای کۆمه‌له
 خه‌لکه‌که، کابرایه‌که هاته به‌رده‌می و
 له‌به‌رپیی کهوت، ¹⁵ ووتی: (گه‌وره‌م،
 به‌زه‌ویت به‌م کورهم بیه‌وه، هه‌ندی
 جار فی‌ده‌یگریت و تووشی ئازاریکی
 زۆر ده‌ییت، زۆر جاریش ده‌که‌وێته
 ناو ئاگرو ئاوه‌وه. ¹⁶ برده‌مه لای
 قوتابیه‌کان به‌لام نه‌یان‌توانی
 چاکی بکه‌نه‌وه. ¹⁷ لیره‌دا عیسا
 ووتی: (ئه‌ی نه‌وه‌ی بی‌ئاوه‌رو خوار،
 تاکه‌ی له‌گه‌لتان بم؟ تاکه‌ی بارتان
 هه‌لگرم؟ ئه‌و کورهم به‌یین بۆ لام. ¹⁸
 عیسا هه‌ره‌شه‌ی له‌و رۆحه‌کرد که
 له‌کوره‌که‌دا بوو، ئه‌ویش له‌له‌شی
 هاته‌ده‌روه‌وه، کورهم ده‌سته‌بجی چاک
 بووه‌وه. ¹⁹ دوا‌ی ئه‌مه، قوتابیه‌کان

رووناکی. ³ له‌په‌ر موسا و ئه‌لیاس
 ده‌رکه‌وتن بۆیان و له‌گه‌ل عیسا‌دا
 که‌وته‌ن گه‌توگۆ. ⁴ ئینجا په‌ترۆس
 به‌عیسای ووت: (گه‌وره‌م، شتیکی
 خۆشه‌ لیره‌ بیه‌ینه‌وه، گه‌ر ده‌ته‌وێت
 سی‌چادر هه‌لده‌ده‌ین یه‌کی بۆ توو
 یه‌کی بۆ موسا و یه‌کی‌کیش بۆ
 ئه‌لیاس. ⁵ له‌وکاته‌دا په‌ترۆس ئه‌مه‌ی
 ده‌ووت، هه‌ورنکی رۆشن بالی کیشا
 به‌سه‌ریان، ده‌نگیک له‌هه‌وره‌که‌وه
 بانگی کرد: (ئا نه‌وه‌تا رۆل‌ه‌ی
 خۆشه‌ویستم، ئه‌وه‌ی پی‌دلشادم.
 گوئی بۆ راگرن. ⁶ کاتی قوتابیه‌کان
 گوئیان له‌ده‌نگه‌که‌بوو، له‌ترسا
 که‌وتن به‌ده‌مدا. ⁷ به‌لام عیسا لێیان
 نزیک بووه‌وه و ده‌ستی لێدان و ووتی:
 (هه‌ستن، مه‌ترسن. ⁸ ئینجا چاویان
 هه‌لپری، له‌عیسا زیاتر که‌سیان
 نه‌دی.

⁹ کاتی له‌چیاکه ده‌هاتنه‌ خواره‌وه،
 عیسا فه‌رمانی پێدان: (ئه‌مه‌ به‌که‌س
 رامه‌گه‌یه‌نن، تا رۆل‌ه‌ی مرۆف له‌ناو
 مردووان هه‌لده‌ستیه‌وه. ¹⁰ ئینجا
 قوتابیه‌کانی لێیان پرسی: (ئه‌ی باشه
 بۆچی مامۆستایانی شه‌ریعه‌ت ده‌لێن،
 ده‌بی ئه‌لیاس یه‌که‌مجار بیته‌؟ ¹¹ عیسا
 وه‌لامی دان‌ه‌وه‌ ووتی: (ئه‌مه‌ راسته،

په‌ترۆس چووه ماله‌وه بۆ لای عیسا
 بۆ ئەوه‌ی له‌م باره‌یه‌وه له‌گه‌ڵی
 بدوی، یه‌کسه‌ر عیسا لێ پرسی:
 (رات چیه‌ شه‌معون؟ پاشایانی سه‌ر
 زه‌وی سه‌رانه‌و باج له‌کۆ
 وه‌رده‌گرن له‌رۆڵه‌ی وولاته‌که‌ی
 خۆیان یاخود له‌ بیگانگانه‌؟)²⁶ په‌ترۆس
 وه‌لامی دا‌به‌وه: (له‌بیگانگانه‌). ئینجا
 عیسا پێی ووت: (که‌واته‌ هاو‌لاتیان
 سه‌ربه‌ستن.²⁷ به‌لام بۆ ئەوه‌ی ته‌گه‌ره
 نه‌خه‌ینه‌ ریگایانه‌وه، برۆ بۆ
 ده‌ریاچه‌ که‌و تۆره‌ که‌ت هه‌لده‌، یه‌که‌م
 ماسی که‌ده‌بگریت، ده‌می بکه‌ره‌وه،
 ده‌ینی چوار دره‌می تیا‌یه، بیه‌نه‌ره
 ده‌ره‌وه‌و باجی خۆم و خۆتی
 لی‌نده‌.)

کی مه‌زن‌ترینه‌ ؟

18

له‌و کاته‌دا قوتابیه‌کان هاتنه‌ لای
 عیساو لێیان پرسی: (کی مه‌زن‌ترینه‌
 له‌پادشاهیتی ئاسمان؟)² عیسا
 مندالتیکی بانگکردو له‌ناوه‌راستیاندا
 رای‌گرت و³ ووتی: (راستیتان
 پێ‌بلێم: گه‌ر نه‌گۆرین و وه‌کو ئەو
 منداله‌تان لێ‌نه‌یه‌ت، هه‌رگیز ناچنه
 پادشاهیتی ئاسمانه‌وه.⁴ ئەوه‌ی توانی

به‌ته‌نها له‌عیسایان پرسى: (بۆچی ئێمه
 نه‌مانتوانی ئەو رۆحه‌ پێسه‌ له‌و کۆره
 ده‌ربکه‌ین؟)²⁰ وه‌لامی دانه‌وه، ووتی:
 (له‌به‌رکه‌می باوه‌رتان. راستیتان پێ
 ده‌لێم: گه‌ر هێنده‌ی ده‌نکه
 خه‌رته‌له‌یه‌ک باوه‌رتان هه‌یه‌ت، به‌و
 کێوه‌ ده‌لێن لێره‌ برۆ بۆ ئەوی،
 ده‌روات و هه‌یج شتی‌ک نیه‌ له‌ده‌ستان
 یاخی بێت. ²¹ به‌لام ئەم جووره
 رۆحانه‌ ده‌رناکری، به‌نوێژو رۆژوو
 نه‌یه‌ت. ﴿﴾

دووه‌م باسی مردنی عیسا

²² کاتی عیساو قوتابیه‌کانی به
 ناوچه‌ی جه‌لیلدا ده‌گه‌ران، عیسا به
 قوتابیه‌کانی ووت: (رۆڵه‌ی مرۆڤ
 ئەوه‌نده‌ی نه‌ماوه‌ بدری به‌ده‌ستی
 خه‌لکه‌وه،²³ ده‌یکوژن و له‌رۆژی
 سه‌یه‌مه‌دا زیندوو ده‌بێته‌وه). جا
 قوتابیه‌کانی به‌مه‌ زۆر دلگه‌ران بوون.

باجی په‌رستگا

²⁴ کاتی گه‌یه‌شته‌ که‌فه‌رناحوم*،
 باجگرانی په‌رستگا هاتنه‌ لای
 په‌ترۆس و لێیان پرسى: (ئه‌هری
 مامۆستا که‌تان باجی په‌رستگا نادات؟)
²⁵ ووتی: (به‌ڵی، ده‌بدات). که

نموونه‌ی مه‌ری وون بوو

(¹⁰ئاگا داربن رقتان لهم باوه‌رداره مندالانه نه‌بیت، چونکه فریشته‌کانیان له‌ئاسمان گشت کات رپوی ئه‌و باوکهم ده‌بینن که له‌ئاسماندایه. ¹¹

﴿چونکه رۆلته‌ی مرۆڤ، هاتوووه بۆ رزگار کردنی وون بووان.﴾ ¹² پاتان چیه؟ گهر یه‌کیک سه‌د سه‌ر مه‌ری هه‌بیت و دانه‌یه‌کی لی‌وون بیت، ئایا نه‌وه‌دو نوک‌ه‌ی تر له‌چیا به‌جی‌ناهیلتیت و ناگه‌ری به‌دوای مه‌ره وون بووه‌که‌دا تا ده‌یدۆزیته‌وه؟ ¹³

راستیتان بی‌ده‌لتیم: گهر دۆزیه‌وه، زیاتر له‌نه‌وه‌دو نوک‌ه‌ی تر که وون نه‌بوون، پسی دل‌خوش ده‌بی! ¹⁴

به‌هه‌مان شیوه‌ باوکی ئاسمانیم نایه‌ویت یه‌کی له‌و باوه‌رداره مندالانه له‌ناو بچن.

گله‌یی بربایانه

(¹⁵گهر براكه‌ت خرابه‌ی به‌رامبه‌ر کردی، برۆ لای و به‌ته‌نھا له‌نیوان خۆتان گله‌یی لی‌ بکه. گهر گوئی لی‌گرتی، ئه‌وا براكه‌ت

وه‌ك ئه‌م منداله‌ خۆی به‌ساکاری راگری، له‌پادشاهیتی ئاسماندا به‌مه‌زنترین داده‌نری. ⁵ كه‌وه‌ی به‌ناوی منه‌وه‌ پيشوازی له‌مندالتيكي وه‌ك ئه‌مه‌ بكات، ئه‌وا پيشوازی له‌من كردوو. ⁶ به‌لام هه‌ر كه‌سيك يه‌كي له‌و باوه‌رداره بچووكانه‌ی كه‌باوه‌ريان به‌من هه‌يه‌ تووشی گونا بكات، باشتر وایه‌ بۆ به‌ردی ده‌ستار به‌م‌لیه‌وه‌ هه‌لواسری و نوقمی ده‌ریا بکری. ⁷ قور به‌سه‌ر ئه‌م جیهانه‌ که‌وا خه‌لکی تووشی گونا ده‌کات! تووش بوونی گونا هیش ده‌بی رپووبات، به‌لام قور به‌سه‌ر ئه‌وه‌ی ده‌بیته‌ هو‌ی رپوودانی! ⁸ گهر ده‌ست یاخود قاچت تووشی گونا هی کردی، بی‌په‌وه‌ فری ده، باشتر وایه‌ بی‌ ده‌ست یا بی‌ قاچ بچیته‌ ژيانه‌وه، له‌وه‌ی به‌ده‌ست و قاچی ساغه‌وه‌ بخړیته‌ ناگری هه‌تا هه‌تایه‌وه، ⁹ گهر چاوت تووشی گونا هی کردی، ده‌ری به‌ینه‌وه‌ فری ده: باشتر وایه‌ به‌یه‌ك چاو بچیته‌ ژيانه‌وه‌ له‌وه‌ی به‌دوو چاوه‌وه‌ بخړیته‌ ناو ناگری دۆزه‌خه‌وه‌.

♦ بی‌په‌وه‌: لی‌ره مه‌به‌ست برینی نه‌ندامی له‌ش نییه، به‌لكو وازه‌یتان له‌ گوناوه.

دهستگیر ده بیتهوه.¹⁶ خو ئه گهر
 گوئی لی رانه گرتی، براهك یاخود
 دوو برای که له گهل خو ت بهره،
 ههتا له هه موو شتی بدوین، بهشایهتی
 دوو یاسی کهس.¹⁷ ئه گهر بهمهش
 رازی نه بوو، مهسه له که بخه ره
 بهرده می کۆمه لئی باوه رداران، ئه گهر
 له وانیش گوئی رانه گرت، ئه وا وهك
 یه کیکی خوانه ناس و باجگر
 هه ل سو که وتی له گهل بکه.¹⁸
 راستیتان پی ده ل ت ی م: ئه وه ی ئیوه
 له سه ر زه ی بیه ستن، ئه وا
 له ئاسمانیش به ستر او ده بیته، ئه وه ش
 که له سه ر زه ی ئیوه بیکه نه وه، ئه وا
 له ئاسمانیش کراوه ده بیته.¹⁹ ههروه ها
 با ی ت تان بل ت ی م: گهر دو وان له ئیوه
 ر ی که وتن له سه ر داوا کردنی شتی ک،
 هه ر چیه ک بیته، باوکی ئاسمانیم بو تان
 ده هی ت ته دی.²⁰ چونکه له هه ر
 شو ئی ت کدا دو وان یاخود سیان به ناوی
 منه وه کۆبینه وه ئه وا من له نیوانیاندا
 ده م.)

ئو بووردنی براهان
²¹ ئینجا په ترۆس هاته لای و لئی
 پرسی: (گه وره م، ده بی چه ند جار
 له براهم خو ش ب م کاتی هه ل م

بهرام بهر ده کات؟ تا چه وت جار؟)
²² عیسا وه لامی دایه وه: (من نالی م
 چه وت جار، به لکو چه فنا که ره ت
 چه وت جار! ²³ له بهر ئه مه پادشاهی تی
 ئاسمان له پادشاهی ک ده کات ویستی
 لی پر سینه وه له گهل کۆیله کانی
 بکات. ²⁴ کاتی ده سستی کرد
 به لی پر سینه وه ی قه رزه کانی یه کیکیان
 بو هیتا ده هه زار به شه زیو قه رزاری
 بو. ²⁵ جا له بهر ئه وه ی هیچی نه بوو
 قه رزه که ی پی بداته وه، پادشاکه
 فه رمانیدا خو ی و ژن و مال و مندالی
 بفرو شری تا قه رزه که ی پی بدر ئه ته وه.
²⁶ به لام کۆیله که له به رده می
 چۆکی دادا و لئی پارایه وه و وتی:
 گه وره م له سه رم را وه سته، چی قه رزم
 له سه ره ده ی ده مه وه. ²⁷ پادشاکه
 به زه یی به کۆیله که ی هاته وه،
 نازادی کردو له قه رزه که ی خو ش
 بو. ²⁸ کاتی ئه م کۆیله یه له وی
 رویش ت، کۆیله یه کی تری بینی که
 ها ورپی بو، سه د به شه زیو قه رزی
 لا بوو، ملی گرت و پی ووت:
 ئه وه ی به سه ر ته وه یه ب م ده ره وه!²⁹
 ها ورپی هه که ی له بهر پیی که وت و
 لئی پارایه وه و وتی: له سه رم را وه سته،
 قه رزه که ت ده ده مه وه. ³⁰ به لام کابرا

نه‌خۆشه‌کانیانی چا‌ک‌کرد‌وه. ³
 هه‌ندی له‌فهریسیه‌کان هاتنه‌ لای
 عیسا بۆ ئه‌وه‌ی تاقی بکه‌نه‌وه، لێیان
 پرسی: (دروسته‌ پیاو ژنه‌که‌ی له‌سه‌ر
 هه‌ر هۆیه‌ک بێت ته‌لاق بدات؟) ⁴
 عیسا وه‌لامی دانه‌وه‌و ووتی: (ئه‌ی
 نه‌تان خویندۆته‌وه، که {دروسته‌که‌ر
 له‌سه‌ره‌تاوه‌ مرۆفی به‌نیرو می
 دروست‌کرد‌وه؟} ⁵ ئه‌وسا پێی‌ووتن:
 {له‌به‌رئه‌وه‌ پیاو دایک و باوکی خۆی
 به‌جی ده‌هێلێت، له‌گه‌ڵ ژنه‌که‌ی
 جووت ده‌بێت و هه‌ردووکیان ده‌بنه
 یه‌ک له‌ش. ⁶ ئیتر دوو نین به‌لکو یه‌ک
 له‌شن. ئه‌وه‌ی خودا به‌یه‌کی
 گه‌یان‌دوو، مرۆف جیای ناکاته‌وه.} ⁷
 دیسان لێیان پرسی: (ئه‌ی بۆچی
 موسا رای‌سه‌پارد‌وه که ته‌لاق‌نامه
 به‌ژن بدریت و ته‌لاقی بکه‌ویت؟) ⁸
 له‌وه‌لامدا ووتی: (له‌به‌ر دل‌ه‌قیان،
 موسا رپێ دان ژنه‌کانتان ته‌لاق‌بدن،
 ئه‌گینا له‌سه‌ره‌تاوه‌ وانه‌بوو. ⁹ به‌لام من
 پێتان ده‌لێم: ئه‌وه‌ی ژنه‌که‌ی بی‌هۆی
 داوێن پیسی ته‌لاق‌ده‌دات و
 یه‌کیکی دیکه‌ ده‌هێت، ئه‌وا داوین
 پیسی ده‌کات. ¹⁰ ئینجا قوتایه‌کانی
 پێیان ووت: (ئه‌گه‌ر حالی پیاو له‌گه‌ڵ
 ژنه‌که‌ی وایت، که‌واته‌ ژن نه‌هێنان

به‌مه‌ رازی نه‌بوو، بردیو به‌گرتیدا،
 تا ئه‌وه‌ی به‌سه‌ریه‌وه‌یه‌ بیداته‌وه. ³¹
 کاتی کۆیله‌کانی تر ئه‌مه‌یان بینی،
 زۆریان بی‌خۆش‌بوو، هه‌موو
 شتیکیان به‌پادشاه‌یان راگه‌یان‌د. ³²
 پادشا بانگی‌کردو پێی‌ووت: ئه‌ی
 کۆیله‌ی به‌دکار، ئه‌و هه‌موو
 قه‌رزته‌ لا‌بوو، لێت خۆش‌بووم،
 چونکه‌ لێم پارایته‌وه. ³³ ئایا نه‌ده‌بوایه
 تۆش که‌مێک به‌زه‌بیت به‌هاورپی‌که‌ت
 به‌تایه‌وه، وه‌ک من چۆن به‌زه‌بیم پیا‌تا
 هاته‌وه؟ ³⁴ پادشاه‌که‌ له‌مه‌ زۆر رقی
 هه‌ستاو نارادی بۆ ئه‌وه‌ی دارکاری
 بکری، تا دوا‌پوولی قه‌رزته‌که‌ی
 ده‌داته‌وه. ³⁵ هه‌روه‌ها باوکی
 ناسمانیشم، به‌هه‌مان شیوه
 هه‌لسوکه‌وتنان له‌گه‌ڵ ده‌کات، گه‌ر
 له‌ دل‌ه‌وه‌ له‌ هه‌له‌ی برا‌کانتان خۆش
 نه‌بن.)

ژن هینان و ته‌لاق‌دان

19

دوای ئه‌وه‌ی عیسا ئه‌م ووتیه‌ی
 ته‌واو‌کرد، له‌ناوچه‌ی جه‌لیله‌وه
 رۆیشت بۆ ناوچه‌ی یه‌هودیا که
 ده‌که‌وته‌ پشت روبراری ئوردونه‌وه.
² خه‌لکیکی زۆر دوای که‌وتن، له‌هۆی

لهبارهی چاکهوه پرسیارم
 لی ده کهیت؟ تنها یه کیك ههیه
 چاکه. بهلام نه گهر دتهوئیت ژیان
 بهدهست بهینی، کار بهراسپارده کانی
 شهریهت بکه. ¹⁸ نهویش لی
 پرسى: (چ راسپاردهیهك؟) عیسا
 وهلامی دایهوه: (مه کوژه، داوین
 پیسی مه که، مه دزه، شایه تی درۆ
 مه ده، ¹⁹ رپژی دایك و باوکت بگره،
 نهوهی لی ت نزیکه وهك خوئ
 خوشت بوئت). ²⁰ ئینجا کوره
 گهنجه که پی ووت: (نه مانهم هه موو
 له مندالیسه وه کردووه، ئیتر کهم
 و کوریم چیه؟) ²¹ عیسا وهلامی
 دایهوه: (نه گهر دتهوئیت ته و او بیست،
 برۆ چیت ههیه بیفرۆشه و به سهر
 هه ژاران دابه شى که، بهم شیوهیه
 گهنجینه یه کت له ئاسماندا ده بیست، ئینجا
 وهره دوام که وه). ²² کاتی کوره
 گهنجه که نه مهی بیست، به
 دلته نگیه وه رۆیشت، چونکه
 سامانیکی زۆری هه بوو. ²³ ئینجا
 عیسا به قوتابیه کانی ووت: (راستیتان
 بی ده لیم: شتیکی گرانه بو ده وله مه مند
 بجیته پادشاهیته ئاسمانه وه. ²⁴ دیسان
 ده لیم: چوونه ژووره وهی ووشتریک
 له کونی دهرزیه وه ئاسانتره له چوونه

باشتره!) ¹¹ وهلامی دانهوه: (نه م
 ووتیه هه موو خه لکی پی رازی نین،
 تنها نه وانه نه بیته که پینان دراوه. ¹²
 جا به شیک خه ساو هه ن که
 به خه ساویتی له دایک ده بن، به شیکی
 دیکه شیان خه لکی خه ساندوو یانن،
 هه روه ها خه ساویش هه ن خو یان
 خه ساندوو له پی ناوی پادشاهیته
 ئاسمان. کی دتهوئیت به مه رازی
 بیته، بارازی بیته.)

پادشاهیته ئاسمان بو مانلانه

¹³ ئینجا هه ندی مندالی
 بجو و کیان هیتایه پیشه وه تا کو ده ست
 بخاته سهر سه ریان و نوژیان بو بکات،
 قوتابیه کان لیان گرژ بوون. ¹⁴ به لام
 عیسا ووتی: (واز له مندالان بهینن،
 هاتنه لای منیان لی قه ده غه مه که ن،
 چونکه پادشاهیته ئاسمان هی نه م
 جو ره که سانه یه). ¹⁵ ئینجا ده ستی
 له سه ریان داناو له وی رۆیشت.

که نه چه ده و نه مه نده که

¹⁶ کورپیکی گهنج هاته لای و
 پرسى: (نه ی مامۆستا چ چاکه یه ک
 بکه م تا کو ژبانی هه تا هه تایی به ده ست
 بهینم؟) ¹⁷ وهلامی دایه وه: (بو چی

من چاوتیرم؟¹⁶ بهم شیوهیه دواهمینه
دهبنه یه کهمین و یه کهمینیش دهبنه
دواهمینه. چونکه زۆرن ئهوانه‌ی
بانگ ده‌کرین و کهمن ئهوانه‌ی
هه‌لده‌بژیرین.

سپههم باسی مردنی عیسا

¹⁷ کاتی عیسا به‌ره‌و قودس
ده‌رۆیی، هه‌ر دوانزه قوتابیه‌که‌ی
له‌رینگا جیا‌کرده‌وه، پینی ووتن:¹⁸
(ئه‌وا ئیمه‌ ده‌رۆین بۆ قودس، له‌وی
رۆله‌ی مرۆڤه‌ ده‌دریته‌ ده‌ست سه‌رۆک
کاهینه‌کان و مامۆستایانی شه‌ریعه‌ت،
برپاری مردن به‌سه‌ریدا ده‌دن.¹⁹
ده‌یده‌نه‌ ده‌ست ناجووله‌که‌کان،
گالته‌ی بی‌ده‌که‌ن و به‌ قامچی لێ
ده‌ده‌ن و له‌ خاچی ده‌دن. به‌لام
له‌رۆژی سپه‌همدا زیندوو ده‌بیته‌وه.)

خزمه‌تکار مه‌زترینه

²⁰ ئینجا دایکی دوو کورپه‌که‌ی
زه‌بیدی لێ هاته‌ پێشه‌وه‌و هه‌ردوو
کورپه‌که‌شی له‌گه‌ل بوو، کرپووشی
بۆ بردو داوایه‌کی لێ‌کرد.²¹

به‌وانه‌ی که‌ دوا‌جار هاتوون و کۆتایی
پێ‌ به‌ینه‌ به‌وانه‌ی یه‌که‌مجار هاتن.⁹ جا
ئه‌وانه‌ی که‌ کاتۆمیر پینچ هاتوون
هاتنه‌ پێشه‌وه‌، هه‌ر یه‌کی دیناریکیان
وه‌رگرت.¹⁰ کاتی نۆره‌ی ئه‌وانه‌ی
یه‌که‌مجار هات وایانزانی زیاتر
وه‌رده‌گرن، به‌لام هه‌ر یه‌که‌ له‌وانیش
دیناریکیان وه‌رگرت.¹¹ له‌وکاته‌دا
ده‌ستیان کرد به‌ بۆله‌بۆل‌کردن به‌سه‌ر
خاوه‌ن رهنه‌که‌داو¹² ووتیان:
ئه‌وانه‌ی دوا‌جار هاتن ته‌نها کازیریک
ئیشیان کردووه‌. که‌چی تۆ ئه‌وانت
وه‌ک ئیمه‌ دانا که‌ به‌دریژی رۆژه‌که
له‌ژیر تیشکی رۆژ ئیشمان کردووه‌.
¹³ وه‌لامی یه‌کیانی دایه‌وه‌و ووتی:
هاورپم، من غه‌درم لێ نه‌کردویت،
ئایا له‌گه‌ل من به‌یه‌که‌ دینار ریک
نه‌که‌وتوویت؟¹⁴ به‌شی خۆت
وه‌رگه‌وه‌ به‌رپه‌گه‌ی خۆتدا برۆ. من
ده‌مه‌وی به‌وه‌ی دوا‌جاریش هات
وه‌ک تۆی بده‌می.¹⁵ ئایا سه‌ره‌سته‌ی
ئه‌وه‌م نییه‌ هه‌لسوکه‌وت به‌مالی
خۆمه‌وه‌ بکه‌م به‌و شیوه‌یه‌ی خۆم
ده‌مه‌ویت؟ یان چاوت پێسه‌ چونکه

♦ جام : مه‌به‌ستی له‌و نازاره‌یه‌ که‌ کاتی له‌سه‌ر خاچه‌که‌ی بوو بینی، ئه‌مه‌ش به‌بی‌پلانی
خودا.

نه هاتووه تا خزمهت بکری، به لکو هاتووه تا خزمهت بکات و خوئی بهخت بکات بو کرپنه وهی زور کهس.

چاگردنه وهی دوو کویر

لهو کاته دا عیساو قوتایه کانی²⁹ نه ریجایان به جی ده هیشت. خه لکیکی زور دوایان کهوتن.³⁰ دوو کویر له ته نیشتی ریگا که دا دانیشتیون، کاتی گوئیان لی بوو عیسا به ویدا دهروا، هاواریان کرد: (بهزه بیست پیاماندا بیته وه گه وره، نهی رۆلهی داود).³¹ جا خه لکه که سه رزه نشتیان کردن تا وه کو بی دهنگ بن، به لام نهوان زیاتر هاواریان کرد: (نهی گه وره، بهزه بیست پیاماندا بیته وه، رۆلهی داود!)³² عیسا راوه ستا، بانگی کردن و لئی پرسین: (چیتان دهوی بو تانی بکه م؟)³³ وه لامیان دایه وه: (چاومان چاک بکه بیته وه، گه وره).³⁴ نیتر بهزه بی پیاندا هاته وه، دهستی هینا به جاوی ههردوو کیان، دهسته جی چاویان رۆشنایی تی کهوت، جا نهوانیش دوای کهوتن.

عیسا بو قودس دهروات

نهویش به ژنه کهی ووت: (چیت دهوی؟) وه لامی دایه وه: (بلی) باهردوو کوره کهم له پادشاهی کهندا دابنیشن، یه کیکیان لای راسته وه، نهوی دیکه یان لای چه پته وه.²² عیسا وه لامی دایه وه، به یاقوب و یوحه نای ووت: (ئیوه نازان داوی چی ده کهن. ئایا ده توانن نهو جامه بخۆنه وه که من ده یخۆمه وه؟ وه لامیان دایه وه: (بهلی، ده توانین).²³ نهویش ووتی: (جامی من ده توانن بخۆنه وه، به لام دانیشتن له لای راست و چه چه وه، ناتوا من بیده م تنها بو نهوانه نه بیست که باو کم بوئی ناماده کردوون).²⁴ کاتی ده قوتابیه کهی تر گوئیان لهو دوو برایه بوو، لیان دلگران بوون.²⁵ عیسا هه موویانی بانگ کرد و ووتی: (ئیوه ده زانن سه رۆک نه ته وه کان فیرمان ره وایی ده کهن، گه وره کانیان ده سه لاتیان به سه ریاندا هه یه.²⁶ به لام ئیوه با نه وه له نیوانتاندا نه بیست، نهوی ده یه وهی له ناوتاندا مه زن بیست، با وه خزمه تکار بیست بو تان.²⁷ نهوش که ده یه وهی له ناوتاندا یه که م بیست، با وه کۆیله تان بیست.²⁸ هه ر وه ک چون رۆلهی مرۆف

هاواریان ده کرد دهیان ووت:
 (هۆسانا* بۆ رۆلهی داود*، پیرۆزه
 ئەووی بهناوی خوداوهندهوه دیت،
 هۆسانا له بهرزایی!)¹⁰ کاتی عیسا
 چوووه ناو قودس، هه موو شاره که
 خرۆشا، دانیشتوانی پرسییان: (ئهمه
 کییه؟)¹¹ خه لکه که وه لامیان دایه وه:
 (ئهمه عیسا ییغه مبه ره، خه لکی
 شاری ناسیره ی ناوچه ی جه لیله .)

پاکردنه وه ی په رستگا

¹² ئینجا عیسا چوووه گۆره پانی
 په رستگا وه هه موو ئەوانه ی خه ریکی
 کرین و فرۆشتن بوون، ده ری کردن،
 ده زگا وه جیگای دانیشتی
 پاره گۆره وه کان و کۆتر فرۆشانی
 سه روژێر کرد. ¹³ پێی ووتن: (خودا
 له کتیبی پیرۆز فه رموویه تی: }
 ماله که م به مالتی نوێژ ناوده بری،}
 به لام ئیوه کردوتانه {به ئەشکه وتی
 دزان! }¹⁴ کاتی له په رستگا بوو،
 کوێرو شهل لیبی هاتنه پێشه وه ئەویش
 چاکی کردنه وه. ¹⁵ کاتی سه رۆک
 کاهینه کان و مامۆستایانی شه ریعت
 ئەم کاره سه رسور په ئه ریان بینی
 رقیان هه ستا، گوێیان له مندالانی ناو
 په رستگا بوو هاواریان ده کرد:

کاتی له قودس نزیک بوونه وه،
 گه یشتنه دبی بهیت فاجی لای شاخی
 زه یتون، عیسا دووان له قوتابیه کانی
 ناردو ² پێی ووتن: (ده چنه ئەو دێیه ی
 به رام به رتان، یه کسه ر ما که ریگ
 ده بینن، له گه ل جاشکه که ی
 به سه تراونه ته وه، ده یان که نه وه وه
 ده یان هینن بۆم. ³ گه ر یه کی شتیکی
 بی ووتن، بلین: گه وره مان پێوستی
 پێیانه، ده ست به جی ده یان نی ریت.)⁴
 ئەمه ش تا کو ئەووی له سه ر زمانی
 پێغه مبه ریگ ووترا وه بیته دی:⁵ {بلین
 به کچه که ی شاری داود، ئەوا
 پادشاکه ت به ساکاری و به سواری
 ما که رو جاشکیگ دیته لات. }⁶ دوو
 قوتابیه که رۆیشتن، ئەووی عیسا پێی
 راسپارد بوون، کر دیان. ⁷ ما که رو
 جاشکه که یان هینا، کراسه کانی
 خۆیان له سه ر پشتی راخست، جا
 عیسا سواری بوو. ⁸ خه لکیکی زۆر،
 ده ستیان کرد به راخستنی رینگاکه
 به جله کانیان. ئەوانی دیکه ش لقه
 داریان ده بری و رینگاکه یان پی
 راده خست. ⁹ ئەو خه لکه ی پێش
 عیسا که وتبوون، هه ره وه ها ئەو
 خه لکه ش که له دوایه وه ده رۆیشتن

وه‌ری ده‌گرن.)

ده‌سه‌لاتی عیسا

²³ کاتی گه‌یشته په‌رستگاو ده‌ستی به‌فیر کردن کرد، سه‌رۆک کاهینه‌کان و پیرانی گهل لئی هاتنه پيشه‌وه‌و پرسییان: (به‌چ ده‌سه‌لاتیک ئەمانه ده‌که‌یت؟ کئ ئەم ده‌سه‌لاتی داوه پیت؟) ²⁴ عیسا وه‌لامی دانه‌وه‌و ووتی: (منیش پرس‌سیاری‌کان لی‌ده‌که‌م، گهر وه‌لامتان دامه‌وه، ئەوسا پیتان ده‌لیم به‌چ ده‌سه‌لاتیک ئەمانه ده‌که‌م. ²⁵ پیم بلین: له‌ئاوه‌له‌کیشانی یه‌حیا له‌کو‌پوه‌ بوو؟ له‌ئاسمانه‌وه‌ بوویان له‌خه‌لکی؟) ئەوانیش له‌نیوان خو‌یان که‌وتنه‌ راو‌پێ‌کردن و ووتیان: (ئه‌گهر بلین له‌ئاسمانه‌وه‌ بوو، پیمان ده‌لتی، باشه‌ بۆ باوه‌رتان پی‌نه‌کرد؟) ²⁶ وه‌ ئەگهر بلین له‌خه‌لکه‌وه‌ بوو، ترسی ئەوه‌ هه‌یه‌ خه‌لکه‌که‌ هه‌لگه‌رپ‌نه‌وه‌ به‌سه‌رماندا، چونکه‌ هه‌موویان یه‌حیا به‌په‌غه‌مه‌به‌ر داده‌نین.) ²⁷ ئینجا وه‌لامیان دایه‌وه‌، ووتیان: (نازانین.) ئەویش ووتی: (که‌واته‌ منیش پیتان نالیم به‌چ ده‌سه‌لاتیک ئەمه‌ ده‌که‌م.)

(هۆسانا بۆ رۆژه‌ی داود!) ¹⁶ جا لی‌یان پرسی: (گو‌یت لی‌یه‌ ئەوانه‌ چی ده‌لتین؟) عیسا وه‌لامی دانه‌وه‌: (به‌لتی، نه‌تان خو‌یندۆته‌وه‌: {له‌سه‌ر زاری مندالان و شیره‌خۆران ستایشت رپیک‌خستوه‌؟}) ¹⁷ ئەوسا به‌جیی هیشتن و چوه‌ ده‌روه‌ی شار به‌روه‌ دپی به‌یت‌عه‌نیا، به‌نیازی ئەوه‌ی له‌وی بمینتته‌وه‌.

¹⁸ به‌یانی رۆژی داها‌توو، کاتی ده‌گه‌رايه‌وه‌ به‌روه‌ شار برسی بوو. ¹⁹ دار هه‌نجیریک‌ی له‌ته‌نیش‌ت رپگاکه‌ بی‌نو و چوو بۆی، به‌لام له‌گه‌لا زیاتر هه‌یچی تری پی‌وه‌ نه‌دی، ئینجا به‌داره‌که‌ی ووت: (با تاهه‌تایه‌ به‌رنه‌گریت!) داره‌که‌ ده‌سته‌جی ووشک‌بوو. ²⁰ کاتی قوتابه‌کان ئەمه‌یان دی، سه‌ریان سو‌رماو ووتیان: (چ زوو داره‌که‌ ووشک‌بوو!) ²¹ وه‌لامی دانه‌وه‌: (راستیتان پی‌ده‌لیم: گهر باوه‌رتان هه‌بی‌ت و گو‌مان نه‌که‌ن، نه‌که‌ هه‌روه‌که‌ ئەوه‌ی به‌م داره‌م کرد ده‌توانن بیکه‌ن، به‌لکه‌و ئەگهر به‌و شاخه‌ بلین هه‌لکه‌نری و بکه‌وه‌ ناو ده‌ریاوه‌، به‌م شیره‌یه‌ ده‌بی‌ت. ²² جا هه‌موو ئەو شتانه‌ی له‌نو‌پێ‌دا به‌باوه‌رپه‌وه‌ داوا‌ی ده‌که‌ن،

نموونه‌ی دوو کوره‌که

(²⁸ راتان چیه؟ پیاویک دوو کوری هه‌بوو. چوو له لای یه که میان و پئی ووت: کورم ئه‌مۆرۆ برۆ له‌ره‌زه که مدها کار بکه. ²⁹ له‌وه‌لامدا ووتی: نامه‌وی بچم. به‌لام دوای ئه‌وه په‌شیمان بووه و هو رۆیشت. ³⁰ ئینجا پیاوه که چوو له لای کوری دووه‌می و هه‌مان داواکاری لی‌کرد. کوره وه‌لامی دایه‌وه و ووتی: به‌لئ گه‌وره‌م! به‌لام له‌دواییدا نه‌رۆیشت. ³¹ ئایا کامیان له‌و دووانه به‌خواستی باوکیان کرد؟ وه‌لامیان دایه‌وه: (یه که میان.) ئینجا عیسا پئی ووتن: (راستیان پئی ده‌لیم: باجگران و داوین پيسان پیشتان ده‌که‌ون له‌چوونه ناو پادشاهی پئی خوداوه. ³² یه‌حیا ریگی راست و دروستی گرت و بو لاتان هات، که چی باوه‌رتان پئی ته‌کرد، به‌لام باجگران و داوین پيسان باوه‌ریان پئی هینا. ته‌نانه‌ت دوای بیینی ئه‌مه باوه‌رتان پئی ته‌کردو تو به‌تان نه‌کرد.)

نموونه‌ی باخه‌وانه‌کانی ره‌ز

³³ گوی بگرن بو نموونه‌یه‌کی دیکه: (گه‌وره پیاویک ره‌زیکی چاند،

ده‌ور و به‌ره‌که‌ی په‌رژین کرد، باه‌تی تری گوشینی تیا‌دانا، شوینی ئیش‌گرتنی تیا دروست کرد ئینجا دایه ده‌ست باخه‌وانان و بو گه‌شت رۆیشت. ³⁴ کاتی ره‌زه که به‌ری گرت، کۆیله‌کانی نارد بو لای باخه‌وانه‌کان تا کو به‌رووبومی ره‌زه که‌ی بو به‌ین. ³⁵ باخه‌وانه‌کان کۆیله‌کانیان گرت، له‌یه‌کیکیان داو ئه‌وی دیکه‌یان کوشت و سینه‌میشیان به‌رد باران کرد. ³⁶ ئینجا گه‌وره پیاوه که له‌جاری پیشو کۆیله‌ی زیاتری نارد، باخه‌وانه‌کان چیان له‌وانه‌ی یه‌که‌بجار کرد و اشیان له‌مان کرده‌وه. ³⁷ له‌دواییدا کوره‌که‌ی نارد بو لایان، ووتی: ریز له‌کوره‌که‌م ده‌گرن! ³⁸ باخه‌وانه‌کان که کوره‌که‌یان بیینی به‌یه‌ک‌تریان ووت: ئه‌مه‌یه‌ میراتگر! و هرن بابیکوژین تاده‌ست بگرین به‌سه‌ر میراته‌که‌یدا. ³⁹ ئینجا کوره‌که‌یان گرت و بردیانه‌ده‌روه‌ی ره‌زه‌که‌و کوشتیان! ⁴⁰ باشه‌ کاتی خواهن ره‌زه که ده‌گه‌رپه‌ته‌وه ده‌بی چی له‌باخه‌وانه‌کان بکات؟ ⁴¹ وه‌لامیان دایه‌وه: (ئه‌و به‌دکارانه‌له‌ناوده‌با. دوایی ره‌زه که ده‌داته‌ده‌ست

کورە‌که‌ی بگپیری. ³ کۆیلە‌کانی
 دەنیری تا‌کو بانگ‌گراوان بۆ شایه‌که
 بانگ بکه‌ن، به‌لام ئەوان نایه‌ن. ⁴
 پادشاکه‌ جارێکی دیکه‌ کۆیلە‌کانی
 دەنیریت و پێیان ده‌لتی: به‌بانگ‌گراوان
 بلین، ئەوه‌تا من خوام
 ناماده‌کردوه، گاو دابه‌سته‌کانم سه‌ر
 برپوه‌وه‌ هه‌موو شتی ناماده‌یه، که‌واته
 وه‌رن بۆ شایه‌که! ⁵ به‌لام بانگ‌گراوان
 گوێیان نه‌دایه، یه‌کی ده‌روا بۆ
 کێلگه‌که‌ی، ئەوی دیکه‌ بۆ
 بازرگانه‌که‌ی. ⁶ ئەوانه‌ی که‌ له‌وتیا
 ده‌مپنه‌وه، کۆیلە‌کانی پاشا ده‌گرن،
 قسه‌یان پێ‌ده‌لتین، ئینجا ده‌یانکوژن.
⁷ جا پادشا به‌مه‌ زۆر تووره‌ ده‌بی‌و
 له‌شکر ده‌نیری، هه‌موو ئەوانه‌ی
 تاوانبارن له‌ناویان ده‌بات و
 شاره‌که‌یان ده‌سووتین. ⁸ دوا‌ی ئەمه
 به‌کۆیلە‌کانی ده‌لتی: وا نانی شایی
 ناماده‌یه، ئەو بانگ‌گراوانه‌ شایسته‌ی
 ئەوه‌ نه‌بوون، ⁹ که‌واته‌ برۆنه‌ سه‌ری
 رینگا‌کان و هه‌ر که‌سی ده‌بینن
 بانگی که‌ن بۆ شایه‌که. ¹⁰ ئینجا
 کۆیلە‌کانی چوون بۆ سه‌ر رینگا‌کان،
 ئەوه‌ی بینیان له‌خه‌لکی خراب‌و‌ باش
 کۆیان کرده‌وه، هه‌تا هۆلی شایه‌که
 به‌ته‌واوی پر‌بوو له‌میوان. ¹¹ ئینجا

باخه‌وانانی دیکه‌ تا له‌کاتی خۆیدا
 به‌رووبومی ده‌نی. ⁴² عیسا پێی
 ووتن: (ئایا له‌کیتی* پیرۆزدا نه‌تان
 خویندۆته‌وه: { ئەوه‌ به‌رده‌ی
 وه‌ستا‌کان په‌سه‌ندیان نه‌کرد،
 هه‌ر ئەوه‌ به‌رده‌بوو بووه‌ به‌رده‌ی
 بناغه؟ ئەمه‌ له‌لایه‌ن خوداوه‌نده‌وه
 بوو، چه‌ند سه‌رسو‌په‌ینه‌ره
 له‌به‌رچاومان! } ⁴³ له‌به‌رئ‌ه‌وه‌ پێتان
 ده‌لتیم: پادشاهیتی خوداتان
 لی‌ده‌سه‌ند‌ریت‌ه‌وه‌وه‌ ده‌دریت‌ه‌ ده‌ست
 گه‌لێک که‌ به‌رووبومی ده‌دات. ⁴⁴
 ئەوه‌ی بکه‌وی به‌سه‌ر ئەم به‌رده‌دا
 تیک‌ده‌شکی، ئەوه‌ش که‌ به‌رده‌که
 به‌سه‌ریدا بکه‌ویت پان‌وپل‌یشی
 ده‌کاته‌وه. ⁴⁵ کاتی سه‌رۆک
 که‌هینه‌کان و فه‌ریسه‌کان ئەوه‌ دوو
 نمونه‌یان بیست زانیان مه‌به‌ستی
 ئەوانه. ⁴⁶ بۆیه‌ هه‌ولتی گرتیان ده‌دا،
 به‌لام له‌خه‌لکه‌که‌ ده‌ترسان چونکه
 عیسا‌یان به‌په‌نجه‌مه‌یه‌ر داده‌نا.

نموونه‌ی داوه‌تی پادشا

22

دیسان عیسا گه‌ر‌ایه‌وه‌ سه‌ر
 نمونه‌‌کانی و ووتی: ² پادشاهیتی
 ئاسمان له‌پادشایه‌که‌ ده‌کات، شایی بۆ

¹⁹ ئا پارەيه کی ئەو سەرانهیەم بەدەنی. ئەوانیش دینارنێکیان* دایە. ²⁰ لێ پرسین: (ئەم وێنەو نووسراوە هێ کێیە؟) ²¹ ووتیان: (هێ قەیسەرە). ئینجا پێی ووتن: (کەواتە ئەو هێ قەیسەرە، بیدەن بە قەیسەر، ئەو هێ کەهێ خودایە بیدەن بە خودا). ²² کە گوێیان لەم وەلامە بوو سەرسام بوون و بەجێیان هێشت و روێشتن.

زیندوو بوونەوی مردووان

²³ لەهەمان رۆژدا، چەند سەدوقیەك* کەباوەریان بەزیندوو بوونەو نەیه، هاتنە لای عیسا پرسیاریان لیکرد، ²⁴ ووتیان: (ئەو مامۆستا، موسا دەلی، گەر پیاویکی وەجاخ کوێر مرد، پێوستە لەسەر براکە، براژنە کە بخوازیت و بۆ براکە نەو دروست بکات. ²⁵ جا لای ئێمە حەوت برا هەبوون، یە کەمیان ژنی هێناو بیژە چە مرد، ژنە کە بۆ براکە بەجی هێشت، ²⁶ دوو هێمیش هەر وها ئینجا سێهەم تاگەیشته حەوتەم. ²⁷ لەدوای هەموویان ژنە کەش مرد. ²⁸ ئایا لەکاتی زیندوو بوونەو ددا ئەو ژنە دەدری بە کامیان، چونکە ژنی

پادشا خۆی دەکات بەهۆلە کەدا تاملوانەکان بێنیت، یەکی دەبێت کەجلی شای لەبەر نەکردوو. ¹² پێی دەلیت: ئەو دۆست، چۆن هاتیتە ژوورەو هێ جلی شاییت لەبەر نەکردوو؟ کابرا هێچ وەلامی نەدایەو. ¹³ ئینجا پادشا فرمان دەدا بە کۆیلەکانی و دەلی: دەست و قاچی بێستەو و فرێ دەنە تاریکی دەرەو، جا لەوێ دەبیت بەگریان و چرکە چرکی ددان! ¹⁴ چونکە بانگراوان زۆرن، بەلام هەلژێراوان کەمن.

باج دان بە قەیسەر

¹⁵ ئینجا فەریسیەکان روێشتن و تەگبیریان کرد، چۆن عیسا بەقسەوی خۆی تووش بکەن. ¹⁶ چەند قوتابیه کی خۆیان لەگەڵ پیاوانی هێرودس نارده لای، پێیان ووت: (مامۆستا، دەزانین تۆ راستگویت و بەراستی خەلکی فیری رێگەوی خودا دەکەیت، لەکەس سل ناکەیتەو، چونکە پلەو پایە نرخێ نیه لات. ¹⁷ کەواتە پێمان بلی: دروستە سەرانه بدری بەقەیسەر یان نا؟) ¹⁸ عیسا بەفیلە کەپانی زانی و ووتی: (ئەو دوورووکان، بۆچی تاقیم دەکەنەو؟

باو کتان هەر یه کیکه، ئه ویش ئه و
 باو که یه که له ئاسمانه. ¹⁰ رازیش مه بن
 به گه وره بانگتان بکهن! چونکه
 گه وره تان هەر یه کیکه، ئه ویش
 مه سیحه. ¹¹ باگه وره تان، نۆ که رتان
 بیته. ¹² ئه وه ی خۆ ی به رز کاته وه،
 نزم ده کریته وه و ئه وه ش خۆ ی نزم
 بکاته وه، به رز ده کریته وه.

دوو رووی فه رسیه کان

(¹³ به لام خاك به سهرتان ئه ی
 مامۆستایانی شه ریه ت و فه رسیانی
 دوو روو! چونکه ده رگای پادشاهی
 ئاسمان به رووی خه لکی داده خه ن،
 نه خۆتان ده چنه ژوو رو وه نه ده هیلن
 خه لکی دیکه بجیت. ¹⁴ خاك
 به سهرتان ئه ی مامۆستایانی
 شه ریه ت و فه رسیانی دوو روو، ئیوه
 مالتی بیوه ژن ده خۆن و به خۆرایی
 درێژه ده دن به نوێژه کانتان و
 ده پارێنه وه، له بهر ئه وه سه زای زیاتر
 وه ده گرن. ¹⁵ خاك به سهرتان ئه ی
 مامۆستایانی شه ریه ت و فه رسیانی
 دوو روو، ئیوه له ده ریا و بیاباندا
 ده گه رین تا یه کی بکهن به جووله که،
 کاتی کردتان به جووله که، ئه وسه
 دوو ئه وه نده ی خۆتان به لای

ئینجا عیسا له گه ل خه لکه که وه
 قوتابیه کانی دوو ووتی: ² (ئه وه تا
 مامۆستایانی شه ریه ت و فه رسیه کان
 له سه ر کورسیه که ی موسا
 دانیشتوون. ³ ئه وه ی پیتانی ده لێن
 کاری بی بکهن! به لام به کرداری
 ئه وان مه کهن، چونکه ئه وان باسی
 شتی که ده کهن، خۆیان کاری
 بی تاکه ن. ⁴ باری قورسو ئه وه ی
 له توانادا نیه ده بیچنه وه و ده یخه نه
 سه ر شانی خه لکی، به لام خۆیان
 نایانه وی په نجه یان به ری بکه ویت.

⁵ هه موو ئه وه ش که ده یکه ن، بۆ
 ئه ویه سه رنجی خه لکی بۆ خۆیان
 راکیشن. به به ستی ئایه ته کانیا ن
 به ناو چه وان قۆلیانه وه و به جلی پانو
 پۆریان وه، ⁶ هه ز له جیی سه روو
 له میوانداری و ریزی پێشه وه
 له که نیشه تان ده که ن، ⁷ هه رو هه
 هه ز ده که ن، له گۆره پانی شاردا
 سالو یان لی بکری و خه لکی
 به گه ره م، گه ره م، بانگیان بکه ن.

⁸ به لام ئیوه رازی مه بن به مامۆستا
 بانگتان بکه ن! چونکه مامۆستاتان
 هەر یه کیکه وه هه موو شتان برای
 یه کن. ⁹ هه رو هه که س به باوک بانگ
 مه که ن له سه ر زه وی! چونکه

دۆزه‌خدا ده‌یه‌ن. ²³خاک به‌سه‌رتان ئه‌ی

مامۆستایانی شه‌ریعت و فه‌ریسیانی
دووروو! چونکه ئیوه ده‌یه‌کی
نه‌عناع و شویت و زیره ده‌ده‌ن و
گرنگ‌ترین باب‌ه‌تی شه‌ریعت و ه‌ک
راس‌ت و به‌زه‌یی و باوه‌ر پشت‌گویی
ده‌خه‌ن، پێویست بوو له‌سه‌رتان ئه‌مه
بکه‌ن و ئه‌ویش له‌یاد نه‌که‌ن. ²⁴ئه‌ی
رابه‌ره کویره‌کان! ئیوه شت پاک
ده‌که‌نه‌وه له‌میشووله، به‌لام و شتر
قوت ده‌ده‌ن!

²⁵خاک به‌سه‌رتان ئه‌ی
مامۆستایانی شه‌ریعت و فه‌ریسیانی
دووروو! ئیوه ده‌ره‌وه‌ی پیاله‌و
قاپه‌کانتان پاک ده‌که‌نه‌وه، به‌لام
ناوه‌که‌ی پره‌ له‌وه‌ی به‌دزی و
به‌رهللایی ده‌ستتان که‌وتوو! ²⁶ئه‌ی
فه‌ریسی کویره‌، یه‌که‌مجار ناو
پیاله‌که‌ت پاک که‌ره‌وه، تاده‌ره‌وه‌شی
پاک بێته‌وه.

²⁷خاک به‌سه‌رتان ئه‌ی
مامۆستایانی شه‌ریعت و فه‌ریسیانی
دووروو! چونکه ئیوه ه‌ک گۆرپکی
به‌گه‌چ سواخ دراو وان، که
ده‌ره‌وه‌ی جوان دیاره، به‌لام ناوه‌وه‌ی
پرله‌ئیسقانی مردووان و هه‌موو
پیسسه‌یه‌ک! ²⁸ئیوه‌ش هه‌روه‌ها، لای

¹⁶خاک به‌سه‌رتان ئه‌ی رابه‌ره
کویره‌کان! ئیوه ده‌لێن: ئه‌وه‌ی
سویند به‌په‌رستگا بخوا، ئه‌وا هه‌یجی
له‌سه‌ر نییه، به‌لام ئه‌وه‌ی به‌زیری
په‌رستگا سویند بخوا ئه‌وا ده‌بی
سوینده‌که‌ی بیاته‌سه‌ر. ¹⁷ئه‌ی
نه‌فامینه، ئه‌ی کویره‌نه، کامیان له‌م
دووانه مه‌زن‌ترن، زیره‌که یا ئه‌و
په‌رستگایه‌ی زیره‌که پیرۆز ده‌کات؟
¹⁸هه‌روه‌ها ئیوه ده‌لێن: ئه‌وه‌ی سویند
به‌قوربانگا بخوا، ئه‌وا هه‌یجی له‌سه‌ر
نییه، به‌لام ئه‌وه‌ی سویند به‌قوربانی
سه‌ر قوربانگه‌ بخوا، ئه‌وا ده‌بی
سوینده‌که‌ی بیاته‌سه‌ر. ¹⁹ئه‌ی
کویره‌نه کامیان له‌م دووانه مه‌زن‌ترن،
قوربانی یان ئه‌و قوربانگه‌یه‌ی
قوربانیه‌که پیرۆز ده‌کات؟ ²⁰چونکه
ئه‌وه‌ی سویند به‌قوربانگه‌ ده‌خوا، ئه‌وا
سویند ده‌خوا به‌قوربانگه‌و ئه‌وه‌ش که
له‌سه‌ریه‌تی. ²¹ئه‌وه‌ی به‌په‌رستگا
سویند ده‌خوا، ئه‌وا سویند ده‌خوا
به‌په‌رستگا و به‌وه‌ش که تیایدا
نیشته‌جییه. ²²ئه‌وه‌ی به‌ئاسمان سویند
ده‌خوا، ئه‌وا سویند ده‌خوا به‌ته‌ختی
خوداو به‌وه‌ش که له‌سه‌ری
دانیشتوو!

كوشتان.³⁶ راستيتان بي ده ليم:
ئوبالى ئەمانە ھەموو دەكەوتتە ملی
ئەم نەو ھە.

غەمبارى عيسا سەبارەت بە قودس
(ئەى قودس، ئەى قودس،³⁷
بكوژى پتغەمبەران و بەردبارانكەرى
ئەوانەى نيران بۆ لات! چەند جار
ويستم مندا لەكانت كۆبەكەمەو،
ھەروەك چۆن مريشك جوجەلەكانى
لەژىر بالى كۆدەكانەو، بەلام
نەتانويست.³⁸ ئە ئەو تا مالەكەتان بە
كەلاو ھەى بۆتان بەجى دەھىلئى!³⁹
چونكە پتتان دەليم، ئيت ئيو ھە
نابىننەو، ھەتا نەلئىن: {پروژە ئەو ھەى
بەناوى خودا و ھەندەو دېت.}

پيش بينى ويران بوونى پەرستگا

24

دواى ئەو ھەى عيسا لە پەرستگا
ھاتە دەرو ھە، قوتابىەكانى لىي نزيك
بوونەو ھەتا سەرنجى بۆ خانووەكانى
پەرستگا راكيشن.² جا عيسا پىي
ووتن: (ئا ئەم ھەموو خانووە دەبين؟
راستيتان بي دەليم: بەردى بەسەر
بەردەو نامىي، بەلكو ھەمووى
دەرو خيترى.)

خەلك خوتان چاك دەردەخەن، بەلام
ناو ھەوتان پرە لەدوور و پىو خراپە.
خاك بەسەرتان ئەى ماموستايانى²⁹
شەرىعت و فەرىسيانى دوور و و! ئيو ھە
گۆرى پتغەمبەران ھەلدە بەستەو
ئارامگای پياوچاكان دەرازيننەو،³⁰
ئىنجا دەلئىن: گەر لەسەردەمى
بايرانماندا بۆياينايە، بەشدارى خوتن
رشتنى پتغەمبەرانمان لەگەلئاندا
نەدە كرد.³¹ ئە بەمە شايەتى لەسەر
خوتان دەدەن، كە بايرانتان خوتن
رئىزى پتغەمبەران بوون! جا ئەو ھەى
بايرانتان دەستيان بي كرد ئيو ھە
تەواوى كەن، باجم پريت.

ئەى مارەكان، ئەو ھەى ئەزديھا،³³
چۆن لەسزاي دۆزەخ ھەلدئىن؟ ئە
لەبەر ئەمەىە من پتغەمبەرو پياوى داناو
ماموستاتان بۆ دەنيرم. ھەندىكيان
دەكوژن و لەخاچيان دەدەن،
ھەندىكى تريشيان لەكەنیشتەكانتان
بەر قامچى دەدەن و لەشارىكەو ھە بۆ
شارىكى دىكە دەربەدەريان دەكەن.
بەم جورە چى خوتنى پياوچاكان³⁵
لەم سەر زەمىنەدا رژاوە دەكەوتتە
ملتان لەخوتنى ھابىلى بي تاوانەو تا
خوتنى زەكەريا* كورى بەرخيا كە
ئيو ھە نىوان پەرستگا و قوربانگەدا

نیشانه‌کانی کۆتایی زهمانه

ده‌رده‌که‌هون، زۆر که‌س
 هه‌لده‌خه‌له‌تین. ¹² ئینجا که‌گوناوه
 بلا‌بووه‌وه، خو‌شه‌ویستی له‌دلی
 زۆر که‌س نامی‌نی. ¹³ به‌لام ئه‌وه‌ی تا
 کۆتایی خو‌ی راده‌گری، رزگاری
 ده‌ییت. ¹⁴ مزگیتی ئه‌م پادشاهیتیه‌ له
 هه‌موو جیهان راده‌که‌یندری، وه‌ک
 شایه‌تیه‌ک* بو‌ من لای هه‌موو
 میلله‌تان، ئینجا کۆتایی دی.

که‌وره‌ترین ته‌نگانه

(¹⁵ کاتی پرسی کاول‌بوون
 له‌شوی پی‌رۆزدا ده‌بینن، ئه‌وسا
 باخوینهر تی‌بگات،) ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر
 زمانی پێغه‌مبه‌ر دانیال ووتراوه، ¹⁶
 ئینجا ئه‌وانه‌ی له‌ناوچه‌ی یه‌هودیان
 با رابکه‌ن بو‌ چیا، ¹⁷ ئه‌وه‌ش که
 له‌سه‌ر‌بانه، با نه‌یه‌ته‌ خواره‌وه، بو‌
 ئه‌وه‌ی شتی‌ک له‌ماله‌که‌ی بیات. ¹⁸
 هه‌روه‌ها ئه‌وه‌ی له‌کی‌لگه‌یه‌ با
 نه‌که‌رپه‌توه‌وه. هه‌تا جله‌که‌ی له‌گه‌ل
 خو‌ی بیات. ¹⁹ خاک به‌سه‌ر سک‌پرو
 شیرده‌ر له‌ور‌ژانه‌دا! ²⁰ نو‌یژ بکه‌ن
 با راکردنتان له‌زستاندا یان
 له‌شه‌مه‌دا نه‌ییت. ²¹ چونکه
 ته‌نگانه‌یه‌کی واگه‌وره‌ رووده‌دات،
 که‌ له‌دروست کردنی جیهانه‌وه

³ کاتی له‌سه‌ر کی‌وی زه‌یتون
 دانیشتبوو، قوتابه‌که‌ی به‌ته‌نها لێ
 نزی‌ک بوونه‌وه‌و پێیان ووت: (پیمان
 بلی‌ که‌ی ئه‌مه‌ رووده‌دات؟ هه‌روه‌ها
 نیشانه‌ی گه‌رانه‌وه‌ت و کۆتایی زهمانه
 چیه‌؟) ⁴ عیسا وه‌لامی دایه‌وه:
 (ئاگادارین، که‌س هه‌ل‌تان
 نه‌خه‌له‌تین. ⁵ چونکه‌ زۆر که‌س
 به‌ناوی منه‌وه‌ دین و ده‌لین، من
 مه‌سیح‌م و زۆر که‌س
 هه‌لده‌خه‌له‌تین. ⁶ هه‌روه‌ها جه‌نگ و
 ده‌نگوباسی جه‌نگ ده‌بیستن،
 ئاگادارین، نه‌ترسن، پێویسته‌ ئه‌مانه
 هه‌مووی رووبدات، به‌لام هیشتا
 کۆتایی نییه‌. ⁷ چونکه‌ میلله‌تان ده‌چن
 به‌گژی که‌تری‌داو پادشاهیتی به‌گژی
 پادشاهیتی دیکه‌دا، برسیتی و
 بومه‌له‌رزه‌ له‌زۆر شوین رووده‌دات.
⁸ به‌لام ئه‌مانه‌ هه‌مووی ژانی یه‌که‌مه‌. ⁹
 ئینجا خه‌لکی ده‌تان ده‌ن به‌ده‌سته‌وه
 بو‌ ئازاردان و ده‌تانکوژن، هه‌موو
 گه‌لان له‌پینا ناوی من رقیان لیتان
 ده‌ییته‌وه. ¹⁰ هه‌روه‌ها زۆر که‌س
 له‌باوه‌ریان وهرده‌که‌رین و یه‌که‌تری
 ده‌ده‌ن به‌ده‌سته‌وه‌و رقیان له‌یه‌که‌تری
 ده‌ییت. ¹¹ زۆر پێغه‌مبه‌ری درۆزن

رۆژ تاريك ده بئيت، تيشكى مانگ ده گيرى، ئەستىرە كان لە شوينى خويان دەكەونە خوارەووە هيرى ئاسمان تىك دەچىت. ³⁰ ئىنجا نيشانەى رۆلەى مرۆڤ لە ئاسماندا دەردەكەوى، ھەموو خيئە كانى سەر زەمىن دەست دەكەن بە گريان، جا رۆلەى مرۆڤ دەبينن، لەسەر ھەورى ئاسمان بەھيرىو شۆڤىە كى مەزنەو دەيت. ³¹ فرىشتە كانى بە كەرەنايە كى گەورەو دەنيرى، تاكو ھەلبىژىراوانى خودا لە ھەر چوار گوشەى جىھان و لەم سەرو ئەوسەرى ئاسمانەو كۆيكەنەو.

لە دار ھەنجىر فيرېن

(³² ئەم نمونەىە لە دار ھەنجىر فيرېن، كاتى لقە كانى نەرم بوونو گەلايان دەركرد، ئەوا دەزانرى ھاوین نزيك بووتەو. ³³ ھەروەھا كە ئەم ھەموو شتەنانەى بىنى روودەدات، بزانن ئەو نزيكە بەلكو لەبەر دەرگايە. ³⁴ راستىتان بى دەلیم: ئەم نەوويە بەسەر ناچى، ھەتا ئەم شتەنە ھەمووى روونەدات. ³⁵ ئاسمانو زەوى بەسەر دەچن، بەلام ووتە كام ھەرگىز بەسەر ناچن.

تائىستا شتى وا نەبووبىت و ھەرگىز ناشىت. ²² گەر بىت و ئەو رۆژانە كەم نەكرىتەو، كەس رزگارى نايىت. بەلام لەپىناوى ئەوانەى ھەلبىژىراون، ئەو رۆژانە كەم دەكرىتەو. ²³ جا ئەو كاتە گەر يەك كىك پى ووتن: ئەو تا مەسىح لىرەيە يان لەويە، باوەر مەكەن، ²⁴ چونكە چەند مەسىحىكى فيلبازو پىغەمبەرى درۆزن دەردەكەون، نيشانەى گەورەو شتى سەرسورھىنەر دەكەن، بەشپۆرەيەك گەر بتوانن تەننەت ھەندى لە ھەلبىژىراو كانىش ھەلدەخەلەتەن. ²⁵ ئەو تا من پىشتەر ناگادارتان دەكەمەو، ²⁶ گەر خەلكى پىيان ووتن: ئەو تا مەسىح لەدەشتە! مەرۆن بو دەشت، يان ئەو تا لەژورەوويە! باوەر مەكەن. ²⁷ چونكە چۆن ھەورە ترىشقە لەرۆژ ھەلاتەو بەرىسكە دەدات، لەرۆژ ئاواو رووناكى دەردەكەوى، گەر ئەو ھى رۆلەى مرۆڤيش ئاوا دەيىت. ²⁸ جا ھەر شوينىك كەلاكى لى بئيت، دال لى كۆدەبىتەو.

ھاتنەو ھى عيسا

(²⁹ دوای رۆژانى ئەو تەنگانەيە،

(⁴⁵ که‌واته کییه ئەو کۆیله سەر راست و دانایه‌ی گه‌وره‌ی مال دایده‌نی به‌سەر ئەوانه‌ی له‌ماله‌که‌یدان تا‌کو له‌کاتی خۆیدا خواردنیا بۆ ئاماده‌ بکات؟ ⁴⁶ خۆزگه ده‌خواری به‌و کۆیله‌یه کاتی گه‌وره‌که‌ی ده‌گه‌رپه‌ته‌وه ده‌بینیت و به‌کاری خۆی هه‌لده‌ستیت. ⁴⁷ راستیان بی‌ده‌لیم: ئینجا گه‌وره‌ی مال هه‌موو ماله‌که‌ی خۆی ده‌خاته به‌رده‌ست ئەو کۆیله‌یه. ⁴⁸ به‌لام گه‌ر بیت و کۆیله‌که‌ له‌دلتی خۆی بلیت: گه‌وره‌م له‌هاتنه‌وه‌دا دوا‌ده‌که‌وی، ⁴⁹ ئینجا ده‌ست بکات به‌لیدانی کۆیله‌کانی دیکه، بخا‌و بخواته‌وه له‌گه‌ل سەر‌خۆشان. ⁵⁰ رۆژی ده‌بیت گه‌وره‌ی مال تیا‌دا بگه‌رپه‌ته‌وه که ئەو نایزانی، کاتیگ ئەو درکی بی‌تاکات، ⁵¹ ئەوسا کۆیله‌که‌ی سزا ده‌دات، به‌شی له‌گه‌ل دوور‌وواندا ده‌بیت، جا له‌وی ده‌بیت به‌گریان و چرکه‌ چرکی (ددان.)

نموونه‌ی کچه‌ داناکان و کچه‌ نه‌فامه‌کان

25

ئهو کاته‌ی که‌س نایزانی

(³⁶ ئەو رۆژو ئەو کاته، که‌س نایزانی، نه‌فریشه‌کانی ناسمان، نه‌رۆله، ته‌نها باوک نه‌بی. ³⁷ سه‌رده‌می نوح چۆن بو، گه‌رانه‌وه‌ی رۆله‌ی مرۆفیش هه‌روا ده‌بیت. ³⁸ خه‌لکی پيش رۆژانی لافاوه‌که‌ ده‌ياخواردو ده‌ياخواردوه، ژنیا ن ده‌هیناو شويا ن ده‌کرد، تا ئەو رۆژه هات که نوح چووه ناو که‌شیه‌که‌وه، ³⁹ به‌خوian نه‌زانی هه‌تا لافاوه‌که‌ هات و هه‌موویانی برد. هاتنه‌وه‌ی رۆله‌ی مرۆفیش هه‌روا ده‌بیت. ⁴⁰ له‌و کاته‌دا دوو پیاو له‌کیلگه‌ ده‌بن، یه‌کیکیان ده‌بری و ئەوی که‌ به‌جی ده‌هینلری. ⁴¹ دوو ژن ده‌ستار ده‌که‌ن، یه‌کیکیان ده‌بری و ئەوی که‌ به‌جی ده‌هینلری. ⁴² له‌به‌رئه‌وه ئیشک بگرن، چونکه‌ نازان له‌چ کاتیگدا خوداوهندتان ده‌گه‌رپه‌ته‌وه. ⁴³ ئەوه‌ش بزنان، گه‌ر گه‌وره‌ی مال بزانی شه‌و له‌چ کاتیگ دز دیته‌ سه‌ری، ئیشک ده‌گری و نایه‌لی ماله‌که‌ی بریت. ⁴⁴ که‌واته ئیوه‌ش ئاماده‌بن، چونکه‌ رۆله‌ی مرۆف له‌کاتیگدا ده‌گه‌رپه‌ته‌وه که‌ نایزان.

نموونه‌ی کۆیله‌ی سه‌رراست

لی بکه ره وه. ¹² زاوا وه لامی دایه وه:
 راستیتان پی ده لیم، من ناتان ناسم.
¹³ که واته نی شک بگرن، چونکه رۆژو
 کاتی گهرانه وهی رۆژله ی مروژ
 نازان.

نموونه ی دوا که وتنی گه وهی مان
 (¹⁴ ههروه ها پادشاهی تی ئاسمان
 له پایاو یگ ده کات که دهیه وی
 گه شت بکات، کۆیله کانی بانگ
 ده کاو ماله که یان ده داته ده ست. ¹⁵
 بهیه کیکیان پینج بهش و بهوی که دوو
 بهش و بهسیه هم یهک بهش زیویان
 پی ده دات. هه ره که به پی توانای
 خۆی، ئینجا ده روات. ¹⁶ نه وهی پینج
 به شه زیوه که وهرده گری، یه کسه ر
 ده روات و ده ست ده کات به بازار گانی
 پی وهی، نه وسای پینج به شی دیکه ش
 به ده ست ده هیتی. ¹⁷ ههروه ها نه وهی
 دوو به شه که وهرده گری هه مان شت
 ده کات، نه ویش دوو به شی دیکه
 به ده ست ده هیتی. ¹⁸ به لام نه وهی یهک
 به شه که وهرده گری، ده روات
 له زه ویدا چالیک هه لده که نی و زیوی
 گه وره که ی تیا ده شاریتته وه. ¹⁹ دوا ی
 ماویه کی زۆر کاتی گه وهی نه و
 کۆیلانه ده گهریتته وه، بانگیان ده کات

(پادشاهی تی ئاسمان وهک ده کچ وایه،
 چرایان هه لگرتییت و به ره و پیری زاوا
 هاتین. ² پینج له وان دانا بوون،
 پینجیش نه فام. ³ نه فامه کان چراکانیان
 له گه ل خۆیان برد، بی نه وهی نه ووتی
 زیاده بهرن. ⁴ به لام دانا کان له گه ل
 چراکانیان نه ووتی زیاده یان خسته
 قوروتویه که وه له گه ل خۆیان
 بردیان. ⁵ کاتی زاوا دوا که وت هه موو
 خه و بردنیه وه و نووستن. ⁶ له نیوه
 شه ودا ده نگ بهرزبو وه: نه وه تا
 زاوا هات، هه موو چوون به ره و
 پیری! ⁷ کچانی ش هه ستان تا
 چراکانیان ئاماده بکه ن. ⁸ نه فامه کان
 به داناکانیان ووت: تۆزی نه وتمان
 به ده نی له وهی خۆتان، چونکه
 چراکاتمان ده کوریتته وه! ⁹ دانا کان
 وه لامیان دایه وه: له وانیه به شی
 ئیمه ئیوه ش نه کات. وا چاکتره
 بچنه لای نه وت فرۆش، نه وت بۆ
 خۆتان بگرن! ¹⁰ له کاتی که دانه فامه کان
 رۆیشتن بۆ نه وت کرین، زاوا
 گه یشت، نه وانیه ی ئاماده بوون
 له گه لی چوونه ناو هۆلی شاییه که،
 ئینجا ده رگا داخرا. ¹¹ دوا ی ماویهک
 نه وان ی دیکه گهرانه وه ووتیان:
 گه وره، گه وره، ده رگامان

پیی ده‌لئیت: ئەهی کۆیلەهی خرابو
 تەو زەل! زانیت من دروینە دە کەم بی
 رواندن و کۆدە کەمەو بە پی‌چاندن،²⁷
 جا باشتر وابوو مائە کەمت لای
 پارە گۆرەو کەن دابنایە، تا دوا
 گەرانەو م لە گەل سوودە کەهی وەرم
 بگرتایەو. ²⁸ ئەئەو بەشەهی
 لی‌سەننەو بەیدەن بەو هی دە
 بەشە کەهی پی‌ئوو. ²⁹ هەر کەسی
 هەیی، زۆرتی پی‌دەدری، تا لئی
 دەرژی، بەلام ئەو هی کە نییەتی
 ئەو نەدی کە هەشیەتی لئی
 دەسەندریتەو. ³⁰ ئەئەم کۆیلە
 پی‌سوودە، فری بدەنە تاریکی
 دەرەو، جا لەوی دەبی بە گریان و
 چرکە چرکی ددان.

عیسا حوکم بەسەر جیهان دەدات

(³¹ کاتی رۆلەهی مرۆڤ لە گەل
 فریشتەکانی بەشکۆمەندی
 دەگەریتەو، دادەنیشی لەسەر تەختی
 شکۆمەندی خۆی. ³² هەموو
 نەتەو کەن کۆدەبەنەو لەبەردەمیدا،
 ئەویش هەندیکیان لەوی دیکەیان
 جیا دەکاتەو وەک چۆن شوان مەر
 لەبزن جیادەکاتەو. ³³ جامەرەکان
 لەلای راستی خۆی رادەگری و

بۆ لێرسینەو. ²⁰ ئەو هی پی‌نچ
 بەشە کەهی وەرگرتبو، دیتە پی‌شەو
 پی‌نچ بەشی کەش لەبەردەمی دادەنی و
 دەلی: گەورەم تۆ پی‌نچ بەشت دامی،
 ئەمەش پی‌نچ بەشی کەیه کە بەدەستم
 هیناوه. ²¹ گەورە کەهی پی‌ی دەلئیت:
 باشت کرد ئەهی کۆیلەهی چاک و
 دەست پاک. دەست پاک بوویت
 لە کەمدا، زۆرت پی‌دەسپیرم. وەرە
 ژورەو بە خۆشی گەورە کەت ²²
 هەر وەها ئەو هی کە دوو بەشە کەهی
 وەرگرتبو دیت و دەلی: گەورەم تۆ
 دوو بەشت دامی، ئەمەش دوو بەشی
 دیکەیه کە بەدەستم هیناوه.

²³ گەورە کەهی پی‌ی دەلئیت:
 باشت کرد ئەهی کۆیلەهی چاک و
 دەست پاک! دەست پاک بوویت
 لە کەمدا، زۆرت پی‌دەسپیرم. وەرە
 ژورەو بە خۆشی گەورە کەت. ²⁴
 ئینجا ئەو هی یەک بەشە کەهی
 وەرگرتبو دیت و دەلئیت: گەورەم،
 زانیم تۆ پیاویکی دلرەقی دروینە
 دە کەهی لەشوینیک کە نەت
 روواندوو، کۆدە کەیتەو لەشوینیک
 کە نەت چاندوو، ²⁵ ترسام، رۆیشتم
 بەشە زیو کەم لەناو زەویدا شاردەو.
 ها ئەو مائە کەتە. ²⁶ گەورە کەهی

ئەو ەى بۆ شەيتان دەست و
 پيۆندە كەى نامادە كراوہ. ⁴² چونكە
 برسى بووم تيرتان نہ كردهم، تينوو
 بووم ئاوتان نہ دامى، ⁴³ نامۆ بووم
 شوئنتان نہ كردهم، روت بووم
 جلتان لەبەر نہ كردهم، نہ خۆش بووم
 سەرتان لى نہ دام، ديل بووم نہ هاتنە
 لام. ⁴⁴ ئينجا ئەوانيش وەلام
 دەدەنەو، دەلئىن: ئەى گەورە، كەى
 تۆمان ديوہ بە برسىتى، بە تينويتى،
 بە نامۆيى، بە روتى، بە نہ خۆشى،
 بە دىلى و يارمە تيمان نہ داوى؟ ⁴⁵
 وەلاميان دەداتەو: راستيتان
 پى دەلئىم: ەەر شتيكتان بۆ يە كى
 لەم برا بچوكانەم نہ كرددوہ، بۆ
 منتان نہ كرددوہ. ⁴⁶ ئينجا ئەوانە بۆ
 سزاي ەتاهەتايى دەچن و
 راست و دروستە كانيش بۆ ژيانى
 ەتاهەتايى.)

يِلَانِيَك بۆ كوشتنى عيسا

26

كاتى عيسا ئەم ووتانەى ەموو
 تەواو كرد، بە قوتابىە كانى ووت: ²
 (ئيو دەزانن كە دورو رۆژى كە جەژنى
 تپەر بوون ديت. ئەوسا رۆلەى مرقۇ،
 دەدرى بە دەستەوہ تاكو لەخاچ

بزنە كانيش لەلای چەپەوہ. ³⁴ ئينجا
 پادشا بەوانەى لای راستيەون دەلئى:
 وەرن ئەى ئەوانەى باوكم پيرۆزى
 كرددوون، ئەو پادشاھىەتپە وەرگرن
 كە لەدروست كردنى جيھانەوہ بۆتان
 نامادە كراوہ. ³⁵ چونكە برسى بووم
 تيرتان كردهم، تينوو بووم ئاوتان
 داپيىم، نامۆ بووم جيگەتان كردهم.
³⁶ روت بووم جلتان لەبەر كردهم،
 نہ خۆش بووم سەرتان لى نہ دام، ديل
 بووم ەاتن بۆ لام. ³⁷ ئەوسا
 راست و دروستان وەلام دەدەنەوہ و
 دەلئىن: ئەى گەورە، كەى تۆمان
 بە برسىتى ديوہ ناغان داويتى؟ يان
 بە تينويتى ئاومان داويتى؟ ³⁸ كەى
 تۆمان بە نامۆيى ديوہ و جيگەمان
 كرددووتەوہ يان بە روتى جلمان
 لەبەر كرددويت؟ ³⁹ كەى تۆمان ديوہ
 بە نہ خۆشى يان دىلى سەرمان
 لى داوى؟ ⁴⁰ ئينجا پادشا وەلاميان
 دەداتەوہ: راستيتان پى دەلئىم:
 ەەر شتيك ئيوە بۆ يە كى لەم برا
 بچوكانەم كرددووتانە، بۆ منتان
 كرددوہ. ⁴¹ داوى ئەوہ بەوانەى
 لەلای چەپەوہ راوەستاون دەلئىت:
 دورو كەونەوہ لىم ئەى نہ فرەت
 لى كراوينە بۆ دۆزەخى ەتاهەتايى،

جیهاندا ده‌کری، یادی ئه‌وه‌ش ده‌کری، که ئه‌م ژنه بو منی کردوو.

ناپاکی یه‌هوزا

¹⁴ ئینجا یه‌کیک له‌دوانزه قوتابیه‌که‌ی که ناوی یه‌هوزای ئه‌سخه‌ریوتی بوو رویشته بو لای سه‌روکی کاهینه‌کان، ¹⁵ ووتی: (چه‌ندم پی‌ده‌ده‌ن تا بیده‌مه ده‌ستتان؟) ئه‌وانیش سی دراوی زیویان بو دانا. ¹⁶ ئیتز له‌وکاته‌وه یه‌هوزا ده‌گه‌را بو هه‌لیک که‌وا عیسا بدا به‌ده‌سته‌وه.

نانی جه‌ژنی تیپه‌ربوون

¹⁷ له‌یه‌که‌م روژی جه‌ژنی فه‌تیه‌ده‌دا*، قوتابیه‌کان هاتنه‌ لای عیساو پرسییان: (له‌کوی ده‌ته‌ویت نانی جه‌ژنی تی‌په‌ربوونت بو ناماده‌بکه‌ین؟) ¹⁸ وه‌لامی دانه‌وه: (برۆنه ناو شار، بو لای فلان که‌س، پیی بلین: ماموستا ده‌لی کاتم نریک بووته‌وه، له‌گه‌ل قوتابیه‌کانم لای تو جه‌ژنی تی‌په‌ربوون ده‌که‌م.) ¹⁹ قوتابیه‌کان فه‌رمانی عیسا یان جی‌به‌جی کرد، له‌وی نانی جه‌ژنی تی‌په‌ربوونیا ننامه‌کرد.

بدری). ³ ئینجا سه‌روک کاهینه‌کانو پیرانی گه‌ل له‌ماتی یه‌کی له‌سه‌روک کاهینه‌کان* که‌ناوی قه‌یافا بوو کو‌بوونه‌وه، ⁴ ته‌گه‌ریان له‌عیسا ده‌کرد به‌فیلێ بیگرن و بیکوژن. ⁵ به‌لام ووتیان: (ئه‌مه له‌جه‌ژندا ناکه‌ین، نه‌وه‌ک گه‌ل بشله‌ژیت.)

نامه‌ده‌کردنی عیسا بو ناشتنی

⁶ له‌وکاته‌ی عیسا له‌به‌یت‌عه‌نیا له‌ماتی شه‌معونه گول بوو، ⁷ ژنیک هات بو لای به‌شوشه‌یه‌ک بو‌نی گرانه‌هاوه، بو‌نه‌که‌ی رژاند به‌سه‌ریدا کاتی له‌سه‌رخوان بوو. ⁸ قوتابیه‌کان که‌ ئه‌مه‌یان بیی، زویر بوون و ووتیان: (ئه‌م ده‌ست بلاویه‌ی بو‌چییه؟) ⁹ ده‌توانا ئه‌و بو‌نه‌ گرانه‌هایه بفرۆشایه‌و پاره‌که‌ی به‌هه‌ژاران بدرایه؟ ¹⁰ عیسا به‌مه‌ی زانی، پیی ووتن: (بوچی ئه‌م ژنه زویر ده‌که‌ن؟ ئه‌و شتیکی چاکی بو من کرد. ¹¹ هه‌ژاران گشت کاتی لای ئیوه‌ن، به‌لام من گشت کاتی ئاوا لاتان نا‌م. ¹² ئه‌و بو‌نه‌که‌ی به‌سه‌رمدا رژاند، ئه‌مه‌ی کرد بو ناماده‌کردنم بو ناشتن. ¹³ راستیتان پی‌ده‌لیم: کاتی بانگه‌وازی ئه‌م مزگه‌تییه* له‌هه‌موو

هه لگرت، سوپاسی خودای کرد،
 دای پیمان و ووتی: (هه موو لئی
 بخۆنهوه! ²⁸ چونکه ئەمه خوینی منه
 بو پهیمانی نوی* ئەو خوینی
 له پیناوی زۆر کهس دەرژێ، بو
 گونا به خشین. ²⁹ پیتان ده لیم: من
 له مرۆ به دواوه له بهر ووبومی میو
 ناخۆمهوه، تا ئەو رۆژه دیت که سهر
 له نوی له پادشاهیتی باوکم له گهلتان
 دهی خۆمهوه. ³⁰ دواي ئەوهی
 گۆرانسی رۆحیان ووتهوه،
 چوونه دهرهوه بو کبۆی زهیتون.

نکوئی کردنی په تروس

³¹ ئینجا عیسا پئی ووتن:
 (ئەمشه وهه مووتان له من ده کهونه
 گومانهوه، چونکه له کتیبی پیرۆزدا
 نووسراوه: { له شوانه که ددهم،
 مەری میگه له که پەرشو بلاوده بنهوه.
 { به لām ئەوه بزنان که دواي
 زیندووبوونه وهه پیشتان ده کهوم بو
 جهلیل. ³³ په تروس وه لāmی دایهوه:
 (گهر هه موو لیت بکهونه گومانهوه،
 من گومان لئی تاکهم. ³⁴ عیسا پئی
 ووت: (راسیت پئی ده لیم: ههر
 ئەمشه و پیش ئەوهی که له شیر بخۆنی
 تو سی جار نکۆلیم لیده کهیت. ³⁵

²⁰ عیسا ئیواره له گه ل دوازه
 قوتابیه کهی له سهر خوان دانیشته.
²¹ له کاتی که نانیان ده خوارده،
 عیسا ووتی: (راستیتان پئی بلیم: یه کی
 له ئیوه دهمدات به دهسته وه. ²²
 قوتابیه کان بهمه خه میکی قورس
 دایگرتن، هه ریه که له وان پرسیاریان
 لیکرد: (گه ورهه، ئەوه منم؟) ²³
 وه لāmی دایهوه: (ئەوهی له گه لیم
 دهست درێژ ده کات بو قاپه که، ئەو
 دهمدات به دهسته وه. ²⁴ رۆلهی مرۆ
 پئیوسته بهو شیویه به پروات، وه که
 له کتیبی پیرۆز له سهری نووسراوه.
 به لām خاک به سهر ئەو که سهی رۆلهی
 مرۆ به دهسته وه ددهات. باشتر بوو
 بو ئەو که سه هه ر له دایک نه بوایه.
²⁵ ئینجا یه هوزا ئەوهی که دهیدات
 به دهسته وه، پرسیاری لی کرد:
 (مامۆستا، ئایا ئەو که سه منم؟)
 وه لāmی دایهوه: (خۆت ووتت.)

دوا نان خواردن

²⁶ له کاتی نان خواردن عیسا
 نانیکی هه لگرت، دواي سوپاس
 کردن، پارچه پارچهی کردو دای
 به قوتابیه کان و ووتی: (بگرن، بخۆن،
 ئا ئەمه له شی منه. ²⁷ ئینجا جامیکی

ههتا په تروکی پیغمبه‌بران بیته‌دی)،
له‌و کاته‌دا قوتابیه‌کانی هه‌موو
به‌جییان هیشت و رایان کرد.

دادگایی کردنی عیسا

⁵⁷ نه‌وانه‌ی عیسایان گرت،
بردیان بۆ لای قه‌یافا که سه‌رۆک
کاهین بوو. له‌وکاته‌دا مامۆستایانی
شهریعه‌ت و پیران لای
کۆبوو بوونه‌وه. ⁵⁸ په‌ترۆس دوور
به‌دوور دوایان کهوت بۆ مالتی
سه‌رۆکی کاهینه‌کان، ئینجا چوو
ژووره‌وه له‌ناو پاسه‌وانه‌کان
دانیشت تا کۆتایی مه‌سه‌له‌که‌ بپینیت.
⁵⁹ سه‌رۆک کاهینه‌کان و نه‌نجومه‌نی
بالای جووله‌که‌و پیران هه‌موویان
ده‌گه‌ران به‌دوای شایه‌تیه‌کی درۆدا
دژی عیسا، تاوه‌کو بیکوژن، ⁶⁰ به‌لام
هیچی وایان نه‌دۆزیه‌وه، زۆر له‌وانه‌ی
که به‌درۆ تاوانیان ده‌خسته‌ پال عیسا
ناماده‌بوون له‌وی. له‌دواییدا دووان
هاتنه‌ پێشه‌وه، ⁶¹ وتیان: (ئا ئەمه
ووتی: من ده‌توانم په‌رستگای خودا
بروخینم و له‌ماوه‌ی سی رۆژ
دروستی بکه‌مه‌وه). ⁶² له‌وی
سه‌رۆکی کاهینه‌کان هه‌ستاو
لێ پرسی: (ئایا وه‌لامت چیه‌

بیگرن). ⁴⁹ له‌عیسا نزیك بووه‌وه
ووتی: (سلاو ئەهی مامۆستا). ئینجا
ماچی کرد. ⁵⁰ نه‌وسا عیسا ووتی:
(ئه‌ی دۆستی من، نه‌وه‌ی بۆی
هاتووی بیکه). ئینجا نه‌وانه‌ی
له‌گه‌لتی هاتبوون له‌عیسا هاتنه
پێشه‌وه و گرتیان. ⁵¹ یه‌کی له‌وانه‌ی
له‌گه‌ل عیسادا بوو ده‌ستی بۆ
شمشیره‌که‌ی درێژکرد، ده‌ری هیناو
له‌یه‌کی له‌کۆیله‌کانی سه‌رۆک
کاهینه‌کانی داو گوئی بری. ⁵² عیسا
پیی ووت: (شمشیره‌که‌ت بگه‌رینه‌وه
ناو کیلانه‌که‌ی خۆی، چونکه
نه‌وانه‌ی شمشیر هه‌لده‌گرن، به‌ شمشیر
له‌ناو ده‌چن. ⁵³ ئایا وا ده‌زانیت
ناتوانم داوا له‌باو کم بکه‌م زیاتر
له‌دوانزه له‌شکر فریشته‌م بۆ بنی‌ریت؟
⁵⁴ به‌لام ئیتر چۆن نه‌وه‌ی له‌کتیپی
پیرۆزدا نووسراوه‌ بیته‌دی، که ده‌لتی
ده‌بی به‌وشیوه‌یه‌ روو بدات؟) ⁵⁵ ئینجا
عیسا ووته‌کانی ئاراسته‌ی خه‌لکه‌که
کردو ووتی: (هه‌روه‌ک چۆن به
شمشیر کوته‌که‌وه ده‌چن بۆ دزیك،
ئاوها ده‌تانه‌وی بگرن؟ هه‌موو رۆژ
له‌نیوانتان بووم له‌په‌رستگا خه‌ریکی
فیرکردن بووم، که‌چی نه‌تان گرتم.
⁵⁶ به‌لام، ئەمانه‌ هه‌مووی روویدا،

لای و پی‌ووت: (تۆش له‌گه‌ل
عیسای جه‌لیلی بوویت).⁷⁰ په‌ترۆس
ره‌تی‌گه‌رده‌وه‌و ووتی: (من
نازاه‌م تۆ چی ده‌لییت!)⁷¹ ئینجا
په‌ترۆس چووه‌ لای ده‌روازه‌ی
خانوو‌ه‌که، کاره‌که‌ریکی‌گه‌ش
ناسیه‌وه‌و به‌وانه‌ی له‌وی بوون ووتی:
(ئا ئه‌مه‌ش له‌گه‌ل عیسای ناسری
بو!)⁷² بۆ جاری دووم په‌ترۆس
نکو‌لتی لی‌کردو سویندی خوارد: (من
ئه‌و پیاوه‌ ناسم!)⁷³ دوا‌ی ماوه‌یه‌ک
ئه‌وانه‌ی له‌وی راوه‌ستا‌بوون
له‌په‌ترۆس هاته‌ن پێشه‌وه‌و پێیان ووت:
(له‌راستیدا تۆ یه‌کیکی‌گه‌هوان،
شیوه‌ی قسه‌کردنت ئه‌وه
ده‌رده‌خات).⁷⁴ په‌ترۆس ده‌ستی‌کرد
به‌نا‌ره‌زایی ده‌ربهرین و سویند خواردن و
ووتی: (من ئه‌و پیاوه‌ ناسم!) دوا‌ی
ئه‌مه‌ ده‌سته‌جی‌گه‌له‌شیری به‌یانی
خویندی.⁷⁵ ئه‌وسا په‌ترۆس قسه‌کانی
عیسای بیر‌که‌وته‌وه‌ کاتی ووتی:
(پیش ئه‌وه‌ی گه‌له‌شیر بخوینتی
سی‌جار نکۆلیم لیده‌که‌یت). ئینجا
چووه‌ ده‌ره‌وه‌و گریانیکی به‌کول
گریا.

ده‌باره‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌م دووانه‌ پیت
ده‌لین؟⁶³ به‌لام عیسا به‌بی‌ده‌نگی
مایه‌وه، دیسان سه‌رۆک‌کاهین
پرسیاری لی‌کردو ووتی: (سویندت
ده‌دم به‌ خودای زیندوو، پیمان‌بلی،
ئایا تۆ مه‌سیحی رۆله‌ی خودای؟)⁶⁴
عیسا وه‌لامی دایه‌وه: (خۆت ووتت.
هه‌روه‌ها پێشتان ده‌لیم، له‌ئیه‌سته‌وه
رۆله‌ی مرۆڤ ده‌بین له‌لای ده‌سته
راستی خودای به‌تواناوه‌ داده‌نیشیت،
ئینجا له‌دوا‌ییدا له‌سه‌ر هه‌وری
ناسمانه‌وه‌ ده‌بینری دیته‌وه).⁶⁵
سه‌رۆکی کاهینه‌کان کراسی خۆی
دادری و هاواری‌کرد: (ئه‌وه‌تا کفر
ده‌کات! ئیت پێوستمان به‌شایه‌ت
نیه‌. ئا ئه‌وه‌تا ئیوه‌ گویتان
له‌کفره‌که‌ی بوو.⁶⁶ راتان‌چیه‌؟)
وه‌لامیان دایه‌وه: (شایانی مردنه‌!)⁶⁷
ئینجا تفیان له‌رووی‌کردو لێاندا.
هه‌نا‌دیکیشیان به‌زلله‌ لێیان ده‌داو
ده‌یان ووت: ⁶⁸(ها ئه‌ی مه‌سیح
پیمان‌بلی، کی‌بوو لێی‌دایت؟)

په‌ترۆس نکۆلی له‌عیسا ده‌کات

⁶⁹له‌وه‌ کاته‌دا په‌ترۆس
له‌حه‌وشه‌ی خانوو‌ه‌که‌دا دانیشتیوو.
یه‌کی له‌کاره‌که‌ره‌کانی ئه‌وی هاته

عیسا ده‌دریته ده‌ست پیلاتۆس

27

کاتی رۆژ بووه‌وه، سه‌رۆک کاهینه‌کان و پیرانی گهل ته‌گه‌یران له‌عیسا کرد تا بیکۆژن.² جا به‌ده‌ست به‌سه‌ترای بۆ لای پیلاتۆسی* فه‌رمانه‌ریان برد.

یه‌هوزا خۆی ده‌کوژی

کاتی یه‌هوزا، ئه‌وه‌ی که دابووی به‌ده‌سته‌وه، بینی حوکم به‌سه‌ر عیسا دا درا، په‌شیمان بووه‌وه، سی پارچه زیوه‌که‌ی بۆ سه‌رۆک کاهین و پیران گه‌رانده‌وه⁴ ووتی: (هه‌له‌م کرد کاتی بی‌تاوانیکم دابه‌ده‌ستتانه‌وه). وه‌لامیان دایه‌وه: (ووتیان، ئه‌مه په‌یه‌ه‌ندی به‌ ئیمه‌وه نییه، به‌لکو په‌یه‌ه‌ندی به‌خۆته‌وه‌یه).⁵ ئینجا یه‌هوزا پارچه زیوه‌کانی له‌په‌رستگادا فری‌داو رۆی، دوا‌ی ئه‌وه چو و خۆی هه‌ل‌واسی و خۆی خنکاند.⁶ سه‌رۆک کاهینه‌کان پارچه زیوه‌کانیان هه‌ل‌گه‌رته‌وه‌وه ووتیان: (ئه‌مه نه‌رخه‌ی خۆینه، ناشی بۆمان بیه‌خه‌ینه گه‌نجینه‌ی په‌رستگاوه).⁷ دوا‌ی ته‌گه‌یرکردن، به‌وه‌ پارهی

زه‌وی کاب‌رایه‌کی گۆزه دروستکه‌ریان کری، تا کو بیکه‌ن به‌گۆرستان بۆ بیگانه‌کان.⁸ له‌به‌ر ئه‌مه هه‌تا ئیستاش پی‌ده‌ووتری زه‌وی خوین.⁹ ئه‌وسا هاته‌دی ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر زمانی ئیرمیای پی‌غه‌مه‌به‌ره‌وه ووتراوه: {سی پارچه دراوه زیوه‌که‌یان وه‌رگرت، که‌نه‌رخه‌ی ئه‌وه، ئه‌وه نه‌رخه‌ی له‌لایه‌ن رۆله‌کانی ئیسرائیل دانرا.¹⁰ ئینجا دایان به‌وه‌ زیوه‌یه‌ی هی گۆزه دروستکه‌ر بوو، هه‌روه‌ک خوداوه‌ند فه‌رمانی بی‌دابووم.}

پیلاتۆس پرسیار له‌عیسا ده‌کات

عیسا به‌رامبه‌ر پیلاتۆسی¹¹ فه‌رمانه‌ر هه‌واوه‌ستا، فه‌رمانه‌ر هه‌وا لێی پرسی: (ئایا تۆ پادشای جووله‌که‌ی؟) وه‌لامی دایه‌وه: (خۆت ووتت).¹² به‌لام کاتی سه‌رۆک کاهینه‌کان و پیران تاوانیان ئاراسته‌ی کرد هیچ وه‌لامی نه‌دانه‌وه.¹³ پیلاتۆس ووتی: (ئایا گویت لێ تیه‌ شایه‌تی له‌دژت ده‌ده‌ن؟)¹⁴ به‌لام عیسا ته‌نانه‌ت به‌وه‌وشه‌یه‌ کیش وه‌لامی نه‌دایه‌وه، فه‌رمانه‌ر هه‌وا له‌مه‌ زۆر سه‌رسام بوو.

بیریاری له‌خاچ دانی عیسا

بدری؟! ²³ فەرمانرہوا پر سیاری کرد:
 (باشه چ خراپہ یه کی کردووه؟) زیاتر
 هاواریان کرد: (با له خاج بدری!)
²⁴ کاتی پیلاتۆس بینی سوودی نییهو
 خهریکه ئاژاوه دروست ده بیست،
 ئاوی هیناو له بهر ده میان دهستی
 شوشت و ووتی: (من بی تاوانم
 له خوینی ئەم مرۆفه، خۆتان ئەم کاره
 جی به جی بکەن!) ²⁵ گهل هه موو
 وه لامیان دایه وه: (باخوینی به ملی
 ئیمه و مندالتمان بی!) ²⁶ ئینجا ئەویش
 باراباسی بۆ ئازاد کردن، به لام عیسا
 قامچی لی دراو درایه دهست
 سه ریازه کان بۆ له خاجدان.

سه ریازه کان گائنه به عیسا ده کهن

²⁷ سه ریازه کان عیسا یان بۆ
 خانووی فەرمان داری برد، له شکریان
 هه موو لی کۆ کرده وه. ²⁸ جله کانیان
 له بهر دا کهندو جلیکی سووریان
 له بهر کرد. ²⁹ ههروه ها تاجیکی
 درکیان چنیو له سه ر سهریان دانا،
 قامیشکیان دایه دهستی راستی،
 له بهر ده می چۆکیان داداو گالته یان
 بی ده کردو ده یان ووت: (سلاو له تۆ
 ئە ی پادشای جووله که!) ³⁰ ئینجا
 تفسیان لی کرد، قامیشه که یان

¹⁵ فەرمانرہوا کردبوویه پیشه،
 هه موو جهزنی گیراویک ئازاد بکات
 له وانه ی که گهل خو ی
 هه لئ ده بژی ری. ¹⁶ له و کاته دا
 گیراویکی به ناویانگ لایان بوو،
 ناوی باراباس بوو. ¹⁷ کاتی
 خه لکه که کۆبوو بوونه وه، پیلاتۆس
 لی پرسی: (کیستان ده وی بۆتان
 ئازاد کهم، باراباس، یان عیسا نه وه ی
 که بی ده ووتری مه سیح؟) ¹⁸ چونکه
 ده یزانی له چاویسی عیسا یان داوه
 به ده سه ته وه. ¹⁹ کاتی فەرمانرہوا له سه ر
 ته ختی حوکمرانی دانیشتیوو،
 ژنه که ی هه والی بۆ ناردو ووتی:
 (هیچ شتی خراپ به رام به ر نه و
 کابرایه مه که، نه و بی تاوانه به هو ی
 نه وه وه دوینی شه و خه ویکی زۆر
 خراپم بینی.) ²⁰ به لام سه ره وک
 کاهینه کان و پیران هانی خه لکه که یان
 ده دا بۆ نه وه ی داوای ئازاد کردن بۆ
 باراباس بکەن و کوشتنیش بۆ عیسا.
²¹ دیسان پیلاتۆس پرسیه وه:
 (ده تانه وی له م دووانه کامیان ئازاد
 بکه م؟) وه لامیان دایه وه: (باراباس.)
²² ئینجا پرسی: (ئه ی چی له عیسا
 بکه م که به مه سیح ناوده بری؟)
 هه موو وه لامیان دایه وه: (با له خاج

راستییه وه یه کیکیش له دهستی چهپیه وه.³⁹ هاتو چۆ کههرا ن جنیویان پی ده دو سهریان راده وه شانده⁴⁰ دهیان ووت: (ئه ی روو خینهری په رستگاو دروستکه ره وه ی له سی رۆژدا، خۆت رزگار بکه، ئه گهر راسته تو رۆله ی خودای له خاچه که وهره خواره وه!)⁴¹ ههروه ها سه رۆک کاهینه کان و ماموستایانی شه ریعت و پیرانی گهل گالته یان پی ده کردو دهیان ووت: ⁴²(خهلکی دیکه ی رزگار کرد، به لام ناتوانی خوی رزگار بکات! ئایا ئه مه به پادشای ئیسرائیل؟ دهبا ئیستا بیته خواره وه له خاچه که! هه موو باوه ری پی ده هینین.⁴³ پشتی به خودا* به ست، گهر به راستی خودا ئه می بویت رزگاری ده کات، چونکه ده یووت: من رۆله ی خودام.)⁴⁴ دوو دزه کهش هه مان شت گالته یان پی کرد.

مردنی عیسا

⁴⁵ له کاژیری دو انزه ی نیوه رۆوه تا کاژیری سی پاش نیوه رۆ، تاریکایی به سه ره هه موو زه ویدا هات.⁴⁶ له ده وری کاژیری سی دا عیسا به ده نگیکی به رز هاواری کرد:

لی وه رگرت و به سه ریان کیشا.³¹ دوای نه وه ی به ته واوی گالته یان پی کرد، کراسه که یان له بهر دا که ندو کراسه که ی خویان له بهر کرده وه بر دیان بو له خاچدان.

له خاچدان و مردنی عیسا

³² له و کاته دا سه ره بازه کان عیسا یان بو له خاچدان ده برد، پیاو یکی قهیره وانیا ن بینا ناوی شه معون بوو، ناچار یان کرد خاچه که ی* عیسا هه لگری. ³³ کاتی گه یشتنه ئه و شوینه ی پی ده ووتری گولگۆسه واته شوینی کاسه سه ره،³⁴ شه را بی تی که لاو به تالوویان دا به عیسا تا بیخواته وه، که تامی کرد نه یو یست بیخواته وه.³⁵ ئینجا کاتی له خاچیان ده دا، کراسه که یان له نیوان خویاندا دا به ش کرد، دوای شیرو خه ت کردن له سه ری.³⁶ دوایی هه ره له وی له بهر خاچه که دانیشن و ئیشکیان گرت.³⁷ ئینجا له ژوور سه ره یه وه، ئه و تاوانه ی پیا ن تاوانبار کرد بوو هه لیا ن واسی که نوو سرا بوو: (ئه مه عیسا یه پادشای جووله که.)³⁸ له گه لیدا دوو دزیش له خاچدان یه کی له دهستی

(به‌راستی رۆلّه‌ی خودا بوو!)⁵⁵
 له‌دوو‌روه‌وه چه‌ند ژنیك سه‌یریان
 ده‌کرد چی رووده‌دات، ئەمانیش
 ئەوانه بوون كه له‌جە‌لیل‌ه‌وه دواى
 عیسا كه‌وتیوون هه‌تا خزمه‌تى بكهن،
⁵⁶له‌نیۆانیاندا مریه‌مى مه‌جده‌لى و
 مریه‌مى داىكى یاقوب و یوسف،
 هه‌روه‌ها داىكى هه‌ردوو كۆرپه‌كه‌ى
 زه‌بدى تیا‌بوو.

ناشتنى عیسا

⁵⁷كاتى ئیزاره‌ داها‌ت پیاویكى
 ده‌وله‌مه‌ند ناوى یوسف بوو،
 دانیشتوى شارى رامه‌ بوو، یه‌كینك
 بوو له‌قوتابیه‌كانى عیسا.⁵⁸ چوووه
 لای پیلاتۆس داواى ته‌رمه‌كه‌ى
 عیساى لی‌کرد، ئیتر پیلاتۆس
 فرمانى دا بیدری‌ستی.⁵⁹ یوسف
 ته‌رمه‌كه‌ى هی‌ناو به‌كه‌تانی پاك
 پیچای و⁶⁰له‌گۆرپىكى تازه‌دا كه
 له‌به‌رد هه‌لكه‌نرا بوو ناشتى، ئینجا
 به‌ردىكى گه‌وره‌ى گلۆر كرده‌وه بۆ
 سه‌ر ده‌رگای گۆرپه‌كه‌وه‌ئوتی به‌جى
 هی‌شت.⁶¹ هه‌ر له‌وناوه مریه‌مى
 مه‌جده‌لى و مریه‌مه‌كه‌ى دیکه‌بیشى
 لى‌بوو، به‌رامبه‌ر گۆرپه‌كه‌ى
 دانیشتبوون.

(ئیلۆى، ئیلۆى، له‌ما شه‌به‌قته‌نى؟)
 مانای: (خودای‌من، خودای‌من، بۆ
 وا‌زت لى‌هی‌نام؟)⁴⁷كاتى هه‌ندى
 له‌وانه‌ى كه‌ راوه‌ستا‌بوون گۆریان
 له‌مه‌بوو، ووتیان: (ئه‌وه ئەلیاس بانگ
 ده‌كات!)⁴⁸یه‌كى له‌وان رای‌کرد
 ئەسه‌فنجیكى هه‌لگرت، خسته‌یه‌ ناو
 سه‌ر كه‌وه‌وه كرده‌ى به‌سه‌ر
 قامیشی‌كه‌وه‌وه پى‌دا تا بیخواته‌وه،⁴⁹
 به‌لام ئەوانى دیکه‌ ووتیان: (وا‌زى
 لى‌به‌ینه، با بزانی‌ن ئەلیاس دیت
 رزگارى بكات.)⁵⁰ئینجا عیسا
 جارێكى دیکه‌ به‌ده‌نگیكى به‌رز
 هاواری‌کردو رۆحى سپارد.⁵¹ئه‌وسا
 ده‌سته‌بجى په‌رده‌ى په‌رستگا*
 له‌سه‌ره‌وه تا‌خواره‌وه دراو بوو به
 دوو به‌شه‌وه، هه‌موو زه‌وى له‌رزى و
 به‌رديش درزیان برد،⁵²گۆر
 كرايه‌وه، زۆر له‌خوشك و برا
 پی‌رۆزه‌كان كه‌ مردبوون هه‌ستانه‌وه،
⁵³له‌گۆر هاته‌نده‌ره‌وه چونه‌ شارى
 پی‌رۆز دواى زیندوو‌بو‌نه‌وى عیسا،
 زۆر كه‌سه‌یش ئەوانى بینى.⁵⁴به‌لام
 سه‌رپه‌له‌كه‌وه‌ ئەوه سه‌ه‌ربازانه‌ى
 ئی‌شكگرى عیسا‌بوون، ترسیكى
 زۆریان لى‌تیه‌شت، كاتى زه‌وى
 له‌رزى و ئەمانه‌یان دی، ووتیان:

بههٔز روویدا، فریشتهیهك له لایه ن
 خوداوه ندهوه* له ئاسمان هاته
 خوارهوه، هات و تلی به بهرده که داو
 له سههری دانیششت. ³ شیوهی
 فریشته که وهك بروسکه وابوو.
 جلله کانی وهك به فر سهی بوو. ⁴
 ئهوه بوو پاسهوانه کان ترسیان
 لی تیششت و وهك مردوو یان لیتهات.
⁵ فریشته که به دوو ژنه که ی ووت:
 (مه ترسن، من ده زانم ئیوه به شوین
 عیسی له خاچدراودا ده گه پرین. ⁶ ئهوه
 لی ره نیهوه ههستاوه تهوه، ههروهك
 خوی ووتی، وهرن سهیری ئهوه شویتیه
 بکهن که ئهوه تیایدا نیژرابوو. ⁷
 به خیرایی برۆن و ههوال به قوتابیه کانی
 بدهن، که ئهوه له نیوان مردووان
 ههستاوه تهوه، ئهوه تا ئهوه پیشتان
 ده کههوی بۆ جهلیل، لهوی ده بیینن.
 ئهوا پیم ووتن. ⁸ دوو ژنه که
 به خیرایی رویشتن، ترسیکی زۆرو
 خو شیهی کی گهوره له دلیان بوو،
 رایان کرد بۆ لای قوتابیه کان بۆ
 ئهوهی پیمان رابگه ینن. ⁹ لهو کاتهی
 بهرپوه بوون بۆ بردنی ئهوه ههواله،
 عیسا خوی پیمان گهیشته و ووتی:
 (سلاؤ). ئهمانیش چوونه پیشهوه و
 قاجیان گرتو کر نو شیان بۆ برد. ¹⁰

ئیشکگرتنی گۆری عیسا

⁶² بۆ بهیانی، دوا ی روژی
 خو ئاماده کردنی شه موان، سه روک
 کاهینه کان و فره سیسه کان به یه کهوه
 چوونه لای پیلاتۆس، ⁶³ ووتیان:
 (گه وره م، بیرمان کهوتهوه ئهوه گهیره
 شیوینته له کاتی کدا زیندوو بوو
 ووتی: من دوا ی سی روژ زیندوو
 ده بهوه. ⁶⁴ جا فره مان دهریکه بۆ
 پاس کردنی گۆره که ی به چاکی نه وهك
 روژی سیههم قوتابیه کانی بی نو
 بیدزن، ئهوسا به گهل بلین ئهوه
 له نیوان مردووان زیندوو بووتهوه.
 چونکه گهیره شیوینی دوا ی له یه کهم
 خراپتر ده بیست. ⁶⁵ پیلاتۆس وه لایمی
 دایهوه: (پاسهوانتان هه یهوه برۆن چۆن
 به چاکی ده زانن وا پاسی بکهن. ⁶⁶
 ئهوانیش رویشتن و دهر گای
 گۆره که یان باش داخست، مۆریان
 لی داو پاسهوانیان کرد.

زیندوو بوونه وهی عیسا

28

له روژی یه کهمی ههفته دا دوا ی
 شه ممه، مریه می مه جده لی و
 مریه مه که ی دیکه چوون ته ماشای
 گۆره که بکهن. ² بومه له رزه یه کی

هەندىكىيان گومانىيان كرد. ¹⁸ عيسا لىيان نزيك بووه ووه ووتى: (هه موو دەسه لاتيكي زهوى و ناسماتم پى به خشراوه. ¹⁹ كهواته برۆن، هه موو گه لان بكه ن به قوتابى. به ناوى باوك و رۆله و رۆحى پىرۆز له ئاويان هه لكيشن. ²⁰ فيريان بكه ن با كار بكه ن به هه موو نه و شتانه ي رامسپاردون، نه وه تا هه موو رۆژىك له گه لتاتم هه تا كۆتايى زه مانه.)

عيسا پى ووتن: (مه ترسن، برۆن به برا كام بلين بين بو جهليل، له وى ده ميينن.) ¹¹ له و كاته دا دوو ژنه كه ده رۆيشتن، هه ندى له پاسه وانه كان چوون بو ناو شارو نه وه ي رووى دا بوو بو سه رۆك كاهينه كانىيان گى پرايه وه. ¹² ئىنجا سه رۆك كاهينه كان و پىران كۆبوونه وه تا لهم رووداوه بدوين. پاره يه كى زۆريان دا به سه ربازه كان و ¹³ پىيان ووتن: (ئيوه به خه لكى بلين له كاتى كدا خه وتبووين، قوتابيه كانى هاتوون و ته رمه كه ي عيسايان دزيوه. ¹⁴ گهر هه واله كesh به فه رمانر هه وا گه يشت، ئيمه له سه رتان ده كه ينه وه، به م شيوه يه گى رو گرفتاتن بو نايتت.) ¹⁵ سه ربازه كان پاره كه يان وه رگرت، چيان پى ووترا كرديان، جا به م شيوه يه هه واله كه له نىيان جووله كه دا بلا بووته وه تا نه مپۆ.

ده ركه ووتنى عيسا بو قوتابيه كان

¹⁶ ئىتر يانزه قوتابيه كه چوون بو ناوچه ي جهليل، بو نه وكيوه ي عيسا بو ي ده ست نيشان كرد بوون. ¹⁷ كاتى بينىيان كرنووشيان بو برد، به لام